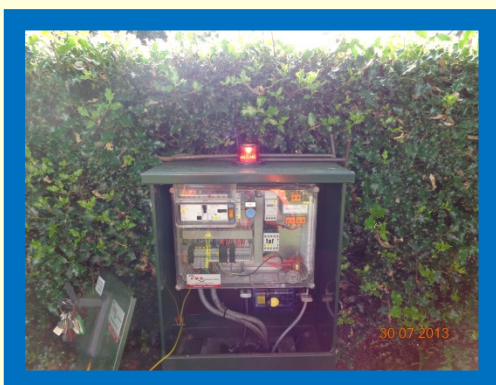

gemeente **Staphorst**

**Verbreed
Gemeentelijk
RioleringsPlan 5
(vGRP)
Gemeente Staphorst
2016-2020**

Het belang van een GRP

Het GRP is een belangrijk gemeentelijk beleidsdocument. Het geeft inhoudelijke, financiële en programmatische sturing aan het rioleringsbeheer. Dit is uit oogpunt van volksgezondheid, bewoonbaarheid en milieubescherming één van de kerntaken van elke gemeente.

Sinds enkele jaren gaat het niet alleen om de zorgplicht voor het afvalwater, maar ook voor hemelwater en grondwaterstand. Deze zorgplichten vergen veel financiële middelen en verdienen daarom een zorgvuldige benadering. Enerzijds moet gewoon gedaan worden wat noodzakelijk en verplicht is, anderzijds zijn op onderdelen beleidskeuzes mogelijk.

Het riool is er voor ons allemaal en wordt mede mogelijk gemaakt door ons allemaal, want de middelen worden opgebracht door burgers en bedrijven middels de rioolheffing. Ook hierin zijn enkele belangrijke keuzes te maken. Het nieuwe GRP leent zich ervoor om de bestuurlijke keuzes zorgvuldig te maken en daarna voortvarend aan de slag te gaan.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 van het GRP gaat in op de wettelijke basis en de procedure van het plan, inclusief evaluatie van het vorige GRP. Het vormt de inleiding tot het nieuwe GRP.

Hoofdstuk 2 geeft het beleid voor de gemeentelijke zorgplichten vanuit de wet gemeentelijke watertaken. Het start met de visie en ambitie van de gemeente en de gestelde doelen voor het rioleringsbeheer. Concreet wordt per zorgplicht aangegeven welk beleid in de gemeente geldt. Het geeft onder andere uitgangspunten die van belang zijn bij projecten. Verder geeft het handvatten bij vragen of de gemeente aan zet is om iets te doen of dat de bal ligt bij een burger of bedrijf.

Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van de belangrijkste voorzieningen die onder het plan vallen. Er wordt kort ingegaan op de toestand waarin de objecten verkeren en de wijze van beheer hiervan. Dit hoofdstuk is object georiënteerd.

Hoofdstuk 4 gaat in op de organisatie van het rioleringsbeheer. Er wordt ingegaan op de omgang met meldingen en de spelregels bij verstoppingen. Verder wordt stilgestaan bij de samenwerking met andere afdelingen binnen de gemeente en die met de waterbeheerders. Vanuit de landelijke benchmark wordt met een externe blik naar de gemeente gekeken.

Hoofdstuk 5 kijkt vooruit naar de projecten voor de planperiode. Het geeft de lezer een beeld wat in de komende jaren mag worden verwacht aan grote activiteiten.

Hoofdstuk 6 gaat in op de uitgaven voor het rioleringsbeheer. Daarbij wordt aandacht gegeven aan de kwestie welke kosten je toerekent aan het rioleringsbeheer, zowel in de sfeer van de exploitatie en de begroting als bij projecten met rioolvervangning.

Hoofdstuk 7 betreft het vermogensbeheer. Het gaat over langjarig afschrijven, over sparen in een voorziening, over het ideaalcomplex en over rente en inflatie. Een onderwerp dat vooral op lange termijn verschil maakt en een consistente lijn door de jaren heen vraagt.

Hoofdstuk 8 beschrijft de vormgeving van de rioolheffing. Bij wie wordt de nota van de rioolheffing neergelegd en op welke wijze wordt het tarief verdeeld over de verschillende belanghebbenden.

Hoofdstuk 9 geeft de doorrekening naar de benodigde rioolheffing om voldoende geld te hebben voor het beheer en de geplande projecten. De gegevens en de keuzes van de voorgaande hoofdstukken komen hier bij elkaar en leiden tot de benodigde rioolheffing.

Voor gehaaste lezers volstaat het lezen van de samenvatting.

In het rapport staan diverse teksten opgenomen in kaders met een lichtblauwe of lichtgele achtergrond. De lichtblauwe kaders zijn wettelijke kaders of beleidskaders, De lichtgele kaders zijn bedoeld door degene die verdieping zoekt. De letters zijn kleiner zodat meer informatie kan worden gegeven.

Samenvatting

Gemeente Staphorst voert het beheer over 146 kilometer vrijerval riolering, 30 gemalen, 160 kilometer drukriolering met 565 pompunits, 5600 kolken en enkele bijzondere voorzieningen. Het hoofddoel dit omvangrijke systeem is om afvalwater uit de directe leefomgeving te verwijderen ten behoeve van de volksgezondheid. Daarnaast komt riolering de woonbaarheid in de kernen ten goede doordat wateroverlast en stank worden voorkomen. Verder is het milieu gediend met goed functionerende riolering.

De vernieuwingswaarde van het systeem wordt geraamd op 90 miljoen euro. Dit getal maakt duidelijk dat het een kostbaar systeem betreft. Zorgvuldig beheer is daarom geboden. In dit GRP wordt uiteengezet hoe het beheer in gemeente Staphorst wordt gevoerd. Het is een doorontwikkeling van het beleid uit het vorige GRP (2011-2015).

Het beheer van de riolering in gemeente Staphorst wordt gevoerd conform de wetgeving. Het systeem voldoet aan geldende richtlijnen. Binnen de gemeentelijke organisatie is een klein team belast met de werkzaamheden voor de riolering. Het meeste werk wordt uitbesteed aan gespecialiseerde marktpartijen.

Voor de gemeentelijke zorgplichten op gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater is in dit GRP concreet beleid geformuleerd. Dit biedt houvast bij nieuwbouw en bij klachten.

Voor komende jaren wordt de toestand van de objecten in de gaten gehouden en is budget gereserveerd om de kwaliteit op peil te houden. Nieuw is dat daarbij wordt uitgegaan van risico-gestuurd beheer. Een riool wordt niet vanzelfsprekend vervangen als hij 60 jaar oud is, zoals tot nog toe werd aangenomen. Op basis van gedetailleerde inspecties en door het uitvoeren van reparaties en de inzet van moderne renovatietechnieken, kan een riool dikwijls veel langer meegaan. Hierdoor hoeft de rioolheffing minder te stijgen dan eerder werd berekend. Keerzijde van dit nieuwe beleid is dat in woonstraten iets vaker dan voorheen reparaties nodig zijn die tot enig ongemak kunnen leiden.

De financiële middelen, die nodig zijn om alle taken van het rioleringsbeheer te kunnen uitvoeren, worden opgebracht door de burgers en bedrijven in gemeente Staphorst met een 100% kostendekkende rioolheffing. In 2016 bedraagt de hoogte van deze heffing € 229 voor huishoudens en bedrijven tot en met een lozing van 500 m³ per jaar.

De uitkomst van de berekening is dat een rioolheffing van €230 per jaar in de komende jaren voldoende is om alle kosten voor de rioleringszorg te kunnen dekken.

Vergeleken met het oude GRP (2011 – 2015) treedt er minder stijging op. Destijds werd een rioolheffing van € 283 berekend die dan vanaf 2016 constant zou blijven. Dit was berekend op prijspeil 2010. Door een hogere reserve als gevolg van uitgestelde maatregelen en door al voor te sorteren op het voorgestelde beleid heeft deze verhoging niet plaats hoeven vinden. Doordat nu wordt gekozen voor het nemen van meer risico's met oudere riolen, wordt aanzienlijk bespaard op de uitgaven.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 – Inleiding tot het nieuwe GRP	1
1.1 – Kerngedachte van het GRP.....	1
1.2 – Wettelijke basis voor het GRP	2
1.3 – Documenten bij dit GRP	3
1.4 – Geldigheidsduur van het GRP	3
1.5 – Totstandkomingsproces van het GRP	4
1.6 – Terugblik op het vorige GRP	5
1.7 – Korte historie van de riolering in gemeente Staphorst.....	6
Hoofdstuk 2 – Beleid voor de zorgplichten: afvalwater, grondwater en hemelwater	7
2.1 – Visie en ambitie van gemeente Staphorst	7
2.1.1 – Visie en ambitie van gemeente Staphorst.....	7
2.1.2 – Rivus visie afvalwaterketen 2030.....	8
2.1.3 – Overige relevante dossiers en lokale afspraken	10
2.2 – Afvalwaterbeleid	13
2.2.1 – Verplichting vanuit de Wet	13
2.2.2 – Taakopvatting van de gemeente inzake afvalwater	14
2.2.3 – Concrete uitwerking van het afvalwaterbeleid.....	15
2.2.4 – overige aandachtspunten.....	16
2.3 – Grondwaterbeleid	19
2.3.1 – Verplichting vanuit de Wet	19
2.3.2 – Taakopvatting van de gemeente inzake grondwater	20
2.3.3 – Concrete uitwerking van het grondwaterbeleid	21
2.3.4 – overige aandachtspunten.....	22
2.4 – Hemelwaterbeleid	24
2.4.1 – Verplichting vanuit de Wet	24
2.4.2 – Taakopvatting van de gemeente inzake hemelwater.....	25
2.4.3 – Concrete uitwerking van het hemelwaterbeleid	26
2.4.4 – overige aandachtspunten.....	27

Hoofdstuk 3 – Rioleringsvoorzieningen.....	30
3.1 – Overzicht van de voorzieningen die onder dit GRP vallen	30
3.2 – Huis en bedrijfsaansluitingen.....	31
3.3 – Kolken en goten.....	32
3.4 – Reinigen en inspecteren van de riolen	32
3.5 – Gemalen en persleidingen.....	34
3.6 – Riolering buitengebied	34
3.7 – Riooloverstorten en hemelwateruitlaten	35
3.8 – Overige voorzieningen.....	36
Hoofdstuk 4 – Rioleringsbeheer	38
4.1 – Meldingen van burgers en bedrijven.....	38
4.2 – Spelregels bij verstoppingen.....	39
4.3 – Communicatie en bewustwording	39
4.4 – Hydraulische berekeningen	40
4.5 – Monitoring van het functioneren	41
4.6 – Beschouwing van de personele omvang	41
4.7 – Samenwerking binnen de gemeente	43
4.8 – Samenwerking met de waterbeheerders	43
4.9 – Samenwerking in de Regio.....	46
4.10 – Leren vanuit de landelijke benchmark	46
4.11 – Riolering en calamiteiten	47
4.12 – Gevolgen voor het milieu	47
4.13 – Van cyclische vervanging naar risico gestuurd beheer	47
Hoofdstuk 5 – Projecten in de planperiode	50
5.1 – Maatregelen voor onderzoek en planvorming	50
5.2 – Maatregelen voor beheer en onderhoud	51
5.3 – Maatregelen voor renovatie en vervanging	51
5.4 – Verbeteringsmaatregelen	51
Hoofdstuk 6 – Uitgaven voor het rioleringsbeheer	52
6.1 – Kostentoe rekening van gemengde activiteiten	52
6.2 – Overzicht van de exploitatiekosten per jaar.....	53
6.3 – Kosten voor vervanging van riolen, gemalen en overige voorzieningen	55
6.4 – Kosten voor verbeteringsmaatregelen.....	55

Hoofdstuk 7 – Vermogensbeheer	56
7.1 – Noodzaak en vormgeving van een demper voor de heffing	56
7.2 – Demper in gemeente Staphorst.....	58
Hoofdstuk 8 – Vormgeving van de rioolheffing.....	59
8.1 – Wettelijke basis.....	59
8.2 – Vormgeving van de rioolheffing in gemeente Staphorst	61
Hoofdstuk 9 – Berekening van de rioolheffing.....	62
Bijlage 1 - Aansluitverordening	64
Bijlage 2 - Aansluitbeleid.....	65
Bijlage 3 - Lijst met overstorten en hemelwateruitgangen.....	66
Bijlage 4 - Scenario ontwikkeling rioolheffing.....	67
Bijlage 5 - Overzicht van schades uit beheerpakket.....	68
Bijlage 6 – Reactie waterschap DODelta.....	69

Hoofdstuk 1 – Inleiding tot het nieuwe GRP

Dit inleidende hoofdstuk gaat in op de kerngedachte van het GRP, de wettelijke basis en de gevolgde procedure om tot het plan te komen, inclusief evaluatie van het vorige GRP.

1.1 – Kerngedachte van het GRP

Het belangrijkste doel van riolering is om bij te dragen aan de volksgezondheid.

Zonder afvoer van afvalwater uit de directe leefomgeving, bestaat in dichtbevolkte gebieden een reëel gevaar voor epidemieën. De volksgezondheid in een stad is waarschijnlijk het meest gediend met goede voedselveiligheid, een goede eerstelijns gezondheidszorg en een goed functionerende waterketen.

Daarnaast is riolering van belang voor de bewoonbaarheid van de leefomgeving en bescherming van het milieu.

Riolering is vooralsnog onmisbaar in stedelijk gebied. De aanleg en het beheer ervan is een kostbare aangelegenheid. Reden genoeg om als gemeente een rioleringsplan te willen hebben waarin staat aangegeven:

- welk beleid de gemeente voert voor de zorgplichten riolering,
- wat de gemeente aan rioleringsvoorzieningen heeft,
- hoe deze worden beheerd,
- welke voorzieningen aan vervanging of renovatie toe zijn,
- welke verbeteringen nog nodig zijn, onder meer voor het milieu,
- hoeveel dat alles kost en
- hoe deze kosten op de burgers en bedrijven worden verhaald.

Dit is de kerngedachte van het gemeentelijk rioleringsplan ofwel het GRP.

Het rioleringsbeleid van de gemeente wordt door het GRP transparant gemaakt. In het GRP wordt niet alleen gekeken naar het afvalwater, maar ook naar hemelwater en grondwater. Dit wordt wel eens aangeduid met de term verbreed en dan wordt het plan vGRP genoemd. In de wet heet het echter nog gewoon GRP, vandaar dat deze term wordt gehanteerd. Van belang is dat de lezer inziet dat het gaat om rioleringszorg in brede zin van het woord en dus meer omvat dan enkel de rioolbuizen.

1.2 – Wettelijke basis voor het GRP

De wettelijke basis voor het GRP wordt gevormd door artikel 4.22 van de Wet milieubeheer.

Artikel 4.22 Wet milieubeheer:

1. De gemeenteraad stelt telkens voor een daarbij vast te stellen periode een gemeentelijk rioleringsplan vast.
2. Het plan bevat ten minste:
 - a. een overzicht van de in de gemeente aanwezige voorzieningen voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater als bedoeld in artikel 10.33, alsmede de inzameling en verdere verwerking van afvloeiend hemelwater als bedoeld in artikel 3.5 van de Waterwet, en maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, als bedoeld in artikel 3.6 van laatstgenoemde wet en een aanduiding van het tijdstip waarop die voorzieningen naar verwachting aan vervanging toe zijn;
 - b. een overzicht van de in de door het plan bestreken periode aan te leggen of te vervangen voorzieningen als bedoeld onder a ;
 - c. een overzicht van de wijze waarop de voorzieningen, bedoeld onder a en b , worden of zullen worden beheerd;
 - d. de gevolgen voor het milieu van de aanwezige voorzieningen als bedoeld onder a, en van de in het plan aangekondigde activiteiten;
 - e. een overzicht van de financiële gevolgen van de in het plan aangekondigde activiteiten.
3. Indien in de gemeente een gemeentelijk milieubeleidsplan geldt, houdt de gemeenteraad met dat plan rekening bij de vaststelling van een gemeentelijk rioleringsplan.
4. Onze Minister kan, in overeenstemming met Onze Minister van Verkeer en Waterstaat, aan gemeenten de plicht opleggen tot prestatievergelijking ten aanzien van de uitvoering van de taak, bedoeld in artikel 10.33, alsmede de taken, bedoeld in de artikelen 3.5 en 3.6 van de Waterwet. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de frequentie, inhoud en omvang van de prestatievergelijking.

1.3 – Documenten bij dit GRP

De tekst van het GRP is bewust compact gehouden om de leesbaarheid te bevorderen. Lezers die meer achtergrondinformatie wensen, kunnen dit vinden in de documenten die staan vermeld in bijgaand overzicht. Eerst worden enkele relevante landelijke documenten genoemd, daarna documenten die specifiek inzoomen op de situatie in gemeente Staphorst.

Documenten bij dit GRP.

Documenten met algemene achtergrondinformatie bij het GRP.

Deze zijn de moeite waard voor wie meer wil weten van rioleringsbeheer, recente landelijke ontwikkelingen en mogelijke beleidskeuzes.

1. RIONED leidraad riolering.
2. VNG brochure “Van rioleringszaak naar gemeentelijke watertaak, de wet gemeentelijke watertaken toegelicht”.
3. Het “model kostenonderbouwing rioolheffing” van de VNG inclusief bijbehorende notitie.
4. Commissie BBV en RIONED – brochure over investeringen, rente en BTW.
5. Commissie BBV – notitie riolering, versie 2014.
6. Bestuursakkoord water.

Documenten met locatie-specifiek basismateriaal voor het onderhavige GRP.

Deze documenten zijn aanwezig bij de technische dienst van de gemeente.

1. Basisrioleringsplannen.
 - IJhorst van 8 maart 2011
 - Rouveen 30 oktober 2013
 - Staphorst Zuid 8 december 2009
 - Staphorst NoordOost 13 augustus 2009
 - Staphorst De Baarge 13 augustus 2009
2. Waterakkoord met de waterschap Groot Salland d.d. 7 januari 2011
3. Benchmark rapportage 2013 – Stichting RIONED.
4. Waterplan d.d. 4 december 2008
5. Afkoppelkansenkaarten d.d. 18 april 2008
6. Wegenbeheersplan 2016-2020
7. Onderhoudsplan Stedelijk Water

1.4 – Geldigheidsduur van het GRP

De gemeente is vrij om de geldigheidsduur van het GRP te kiezen. Gezien het belang van goed functionerende riolering en gezien de grote financiële bedragen die ermee zijn gemoeid, is het verstandig met enige regelmaat een nieuw GRP op te stellen en te bespreken met de gemeenteraad.

Lange plantermijnen zijn onverstandig omdat tussentijds belangrijke wijzigingen kunnen optreden, zoals:

- Wijzigingen in de sfeer van nieuwe wetgeving of (Europees) beleid.
- Het beschikbaar komen van nieuwe inspectieresultaten die een ander beeld geven van noodzakelijke reparaties en vernieuwingen.
- Opgedane ervaring op diverse vlakken.
- Afwijkingen bij de inkomsten, de uitgaven of het vermogensbeheer, waardoor het financiële plaatje anders wordt.

Na een aantal jaren ontstaat zodoende behoefte aan bijsturing.

Voor het onderhavige GRP is gekozen voor de planperiode 2016 – 2020, dus een looptijd van vijf jaren. Het eindjaar is gelijkgetrokken met de andere gemeenten binnen RIVUS die hebben meegewerkt aan de gezamenlijke basis voor dit GRP. Naast genoemde argumenten speelt mee dat 2020 een belangrijk jaar is volgens het Bestuursakkoord Water. De resultaten van de evaluatie in 2020 worden meegenomen bij het opstellen van het volgende GRP dat dan ingaat vanaf 2021.

Bestuursakkoord Water:

In het Bestuursakkoord Water uit 2011 hebben het Rijk, VNG, UvW en Ipo doelen ten aanzien van het watersysteem en de (afval)waterketen vastgelegd. Het Bestuursakkoord Water heeft grote invloed op de uitvoering van onze gemeentelijke watertaken. Mede daarom wordt het planperiode van dit GRP afgestemd op het Bestuursakkoord Water. Er is commitment om de doelen van het Bestuursakkoord Water in 2020 te halen. Het jaar 2020 is een jaar van heroriëntatie. Mochten regio's of partijen ernstig achterblijven, dan is afgesproken dat interbestuurlijk toezicht door de provincie in beeld komt.

1.5 – Totstandkomingsproces van het GRP

De Wet milieubeheer geeft in artikel 4.23 de kaders voor betrokkenheid van bestuursorganen bij het opstellen van het GRP.

Artikel 4.23 Wet milieubeheer:

1. Het gemeentelijke rioleringsplan wordt voorbereid door burgemeester en wethouders. Zij betrekken bij de voorbereiding van het plan in elk geval:
 - a. gedeputeerde staten,
 - b. de beheerders van de zuiveringstechnische werken waarnaar het ingezamelde afvalwater wordt getransporteerd, en
 - c. de beheerders van de oppervlaktewateren waarop het ingezamelde water wordt geloosd.
2. Zodra het plan is vastgesteld, doen burgemeester en wethouders hiervan mededeling door toezending van het plan aan de in het eerste lid, onder a tot en met c, genoemde instanties, en Onze Minister.
3. Burgemeester en wethouders maken de vaststelling bekend in één of meer dag- of nieuwsbladen die in de gemeente verspreid worden. Hierbij geven zij aan op welke wijze kennis kan worden gekregen van de inhoud van het plan.

Het GRP is opgesteld in de loop van 2015.

Het samenwerkingsverband RIVUS is initiatiefnemer geweest van het proces om te komen tot zoveel mogelijk harmonisatie tussen de GRP's.

Waterschap Groot Salland is het gehele traject betrokken geweest en heeft bijgedragen aan de discussies en de tekst van het GRP. In deze periode vond de fusie plaats met waterschap Reest en Wieden. Het is nu waterschap Drents Overijsselse Delta. Op het moment van schrijven van dit GRP is niet duidelijk of alle beleid van Groot Salland letterlijk wordt overgenomen door het nieuwe waterschap, vandaar dat nog dikwijls de naam van Groot Salland wordt genoemd.

Waterschap Reest en Wieden is geïnformeerd over het verloop van het opstellen van het GRP en heeft deelgenomen aan de gemeentelijke workshop.

Provincie Overijssel is beperkt betrokken geweest bij het opstellen van dit GRP. Via de mail zijn enkele aandachtspunten gecommuniceerd. De rol van de provincie voor een GRP is momenteel kleiner dan voorheen.

Het concept GRP van gemeente Staphorst, versie 30 mei 2016, is toegezonden aan:

- waterschap Drents Overijsselse Delta (fusie tussen Groot Salland en Reest en Wieden)

Het waterschap heeft positief gereageerd op het voorliggende GRP, is blij met de ingezette koers en beleidslijnen, zie ook bijlage 6.

Het concept GRP versie 30 mei 2016 is op 28 juni toegelicht in een informatieve raadsvergadering van de gemeente Staphorst.

Hierin is de raad meegenomen door het gelopen proces en het uiteindelijke resultaat. Dit eindresultaat, een gelijkblijvende en lagere heffing dan 5 jaar geleden verwacht, is positief ontvangen.

1.6 – Terugblik op het vorige GRP

Voorafgaand aan dit GRP was er het vorige GRP met ongeveer dezelfde doelstelling. In bijgaand overzicht een terugblik op enkele punten van het vorige GRP.

Evaluatie vGRP Staphorst 2011-2015

- De planperiode van het vorige GRP betrof 2011 – 2015.
- Het was al een verbreed GRP, dus met beleid voor grond- en hemelwater.
- Het vorige GRP constateert dat de toestand van de riolering goed in beeld is en waarschuwt voor de naderende vervangingsgolf met veel kosten.
- Bij het opstellen van dit plan is vastgesteld dat de gemeente Staphorst voldoet aan de basisinspanning.
- De rioolheffing bedroeg in 2010 €201 voor alle woningen en niet-woningen.
- In de looptijd zou de heffing doorgroeien naar €283 maar er zou ook gekeken worden naar de hoogte van de reserve. Uiteindelijk is de heffing in 2015 op €229 blijven steken.
- Om de heffing niet te hoog op te laten lopen is door de raad besloten om een vervangingspiek in 2014 uit te stellen en te spreiden over 2016/2017 en 2020/2021.
- Door voortschrijdende inzichten zijn een aantal maatregelen zoals reparaties en relining niet uitgevoerd, waardoor de reserve in stand blijft.
- Alle drukrioolunits uit '84/'85 zijn gerenoveerd evenals de gemalen Bergerslag en Esch I.

1.7 – Korte historie van de riolering in gemeente Staphorst

De historie van de riolering in de gemeente Staphorst is maar kort. Halverwege de 50-tiger jaren werd de eerste riolering aangebracht in de uitbreiding van Staphorst ten noorden van de Gemeenteweg tussen de Ebbinge Wubbenlaan en de Meestersweg. Daarna is in alle uitbreidingen in Staphorst, Rouveen en IJhorst riolering aangebracht. De Streek is pas in de jaren 80 aangesloten op de riolering, relatief laat gelet op feit dat dit de eerste bebouwing was. Ook is in de jaren tachtig het eerste deel van het buitengebied aangesloten op de drukriolering, in het begin van de 21^e eeuw het overige deel van het buitengebied.

Hoofdstuk 2 – Beleid voor de zorgplichten: afvalwater, grondwater en hemelwater

In dit hoofdstuk wordt de beleidsmatige basis gelegd voor het GRP.

Dit beleid is mede gebaseerd op:

- De algemene visie en ambitie van gemeente Staphorst.
- De “Rivus visie afvalwaterketen 2030”.
- Relevante overige dossiers en afspraken tussen gemeente en waterschap.

Deze onderwerpen worden behandeld in de eerste drie paragrafen.

Vervolgens wordt concrete invulling gegeven aan de drie gemeentelijke zorgplichten voor de riolering. Deze zijn in de Wet gemeentelijke watertaken aan gemeenten opgedragen:

- Zorgplicht voor de inzameling en het transport van afvalwater.
- Zorgplicht om in stedelijk gebied structurele nadelige gevolgen van hoge of lage grondwaterstanden te voorkomen of te beperken, voor zover doelmatig.
- Zorgplicht voor inzameling en verwerking van hemelwater, voor zover doelmatig.

Waar is de Wet gemeentelijke watertaken gebleven?

De Wet (verankering en bekostiging) gemeentelijke watertaken trad op 1 januari 2008 in werking. Deze wet benoemde de gemeentelijke zorgplichten op gebied van afvalwater, hemelwater en grondwaterstand. Verder werd de rioolheffing mogelijk gemaakt als belasting in plaats van retributie. Tot slot werd in de toelichting veel gezegd over de verhouding tussen gemeente en waterschap. Voor het GRP een essentiële wet! Het was echter een wijzigingswet, dus geen blijvende zelfstandige wet. Het betrof een aantal samenhangende wijzigingen aan de Wet milieubeheer, de Wet op de waterhuishouding en de Gemeentewet. Enige tijd later is de Wet op de waterhuishouding, met andere wetten, opgegaan in de nieuwe Waterwet. De voor het GRP belangrijke wetsteksten staan nu dus in de Wet milieubeheer, de Waterwet en de Gemeentewet. De Wet gemeentelijke watertaken is dus minder zichtbaar, maar onverminderd relevant. Komende jaren wordt een deel hiervan opgenomen in de nieuwe Omgevingswet.

2.1 – Visie en ambitie van gemeente Staphorst

Het beleid is enerzijds een logische uitwerking vanuit de wettelijke kaders, maar anderzijds ook een vertaling van brede gemeentelijke ambities naar het beleidsterrein van de riolering.

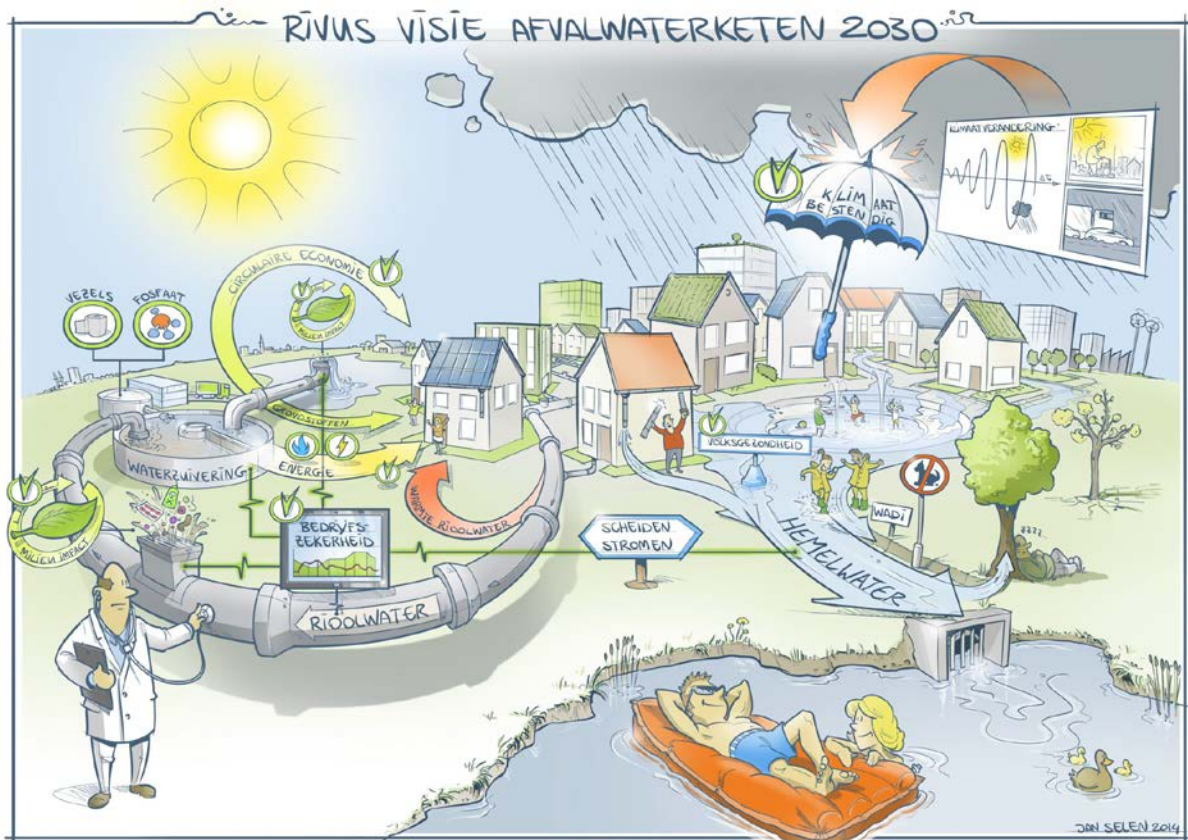
2.1.1 – Visie en ambitie van gemeente Staphorst

Het beleid is enerzijds een logische uitwerking vanuit de wettelijke kaders, maar anderzijds ook een vertaling van brede gemeentelijke ambities naar het beleidsterrein van de riolering.

Voor het verbrede taakveld van het GRP past de Duurzaamheidsvisie het meest in de visie en ambitie van de gemeente. Hierin werken we toe naar duurzame energieopwekkers en vermindering CO₂ uitstoot waarbij de focus ligt op energiebesparing.

2.1.2 – Rivus visie afvalwaterketen 2030

Binnen het Rivus samenwerkingsverband is een visie opgesteld voor de afvalwaterketen. Bijgaand plaatje toont belangrijke doelen. Die doelen vormen opgaven voor de langere termijn, maar dikwijls is het vandaag al mogelijk om stappen in de goede richting te zetten!

De “Rivus visie afvalwaterketen 2030” laat in de afbeelding enkele principes zien die houvast bieden bij de uitwerking van de gemeentelijke zorgplichten:

1. Het afvalwater wordt ingezameld met een rioelstelsel en getransporteerd naar de zuivering. Het afvalwater is meer dan een afvalproduct, want energie en grondstoffen worden zoveel mogelijk benut.
2. Het hemelwater is prominent in beeld en wordt overwegend oppervlakkig afgevoerd naar het watersysteem. De kwaliteit is zodanig goed dat het geen belemmering vormt voor recreatief medegebruik van het oppervlaktewater. Extreme buien leiden niet tot overlast.
3. Het watersysteem is ecologisch gezond en nodigt uit tot positieve beleving. Perioden van droogte en extreme neerslag kunnen goed worden doorstaan.

In bijgaand kader staat de geschreven versie van de visie samengevat. Elementen daaruit komen terug in de paragrafen over het gemeentelijke beleid voor de zorgplichten voor afvalwater, grondwater en hemelwater.

Rivus visie afvalwaterketen (zie naast deze tekst ook de afbeelding!)

Doel van de visie: bepalende ontwikkelingen afvalwaterketen en hoe we hierop acteren in beeld. Kapstok voor (toekomstige) maatregelen en samenwerking. Juiste keuzes maken voor nu en later.

De visie is uitgewerkt in 5 kernwaarden:

- Bedrijfszekerheid.
 - “Personeel is de meest waardevolle asset”
 - Meer bewust en expliciet keuzes maken door risico gestuurd ontwerp en beheer. Meer transparantie en verantwoording nodig intern en extern. Kennis borgen en in huis halen.
- Klimaatbestendigheid.
 - “Zonder blauw wordt groen geel”
 - Adaptatie nodig voor beperken wateroverlast, hittestress, watertekort en waterkwaliteits-effecten. Daarbij richten op haalbare meerwaarde.
- Volksgezondheid.
 - “Voorkomen is beter dan genezen”
 - Voorkomen contact met water waarin ziekteverwekkers zitten (water op straat, overstortwater, wadi’s). Meer duidelijkheid antibiotica-resistentie nodig.
- Water, Energie & Grondstoffen.
 - “Minder afvalwater is beter”
 - Stapsgewijs bijdragen aan transitie naar een circulaire maatschappij door waardevolle componenten in afvalwater te benutten en bouwmaterialen her te gebruiken door vergaand scheiden (Cradle 2 Cradle). Voor een echte doorbraak is kritische massa nodig.
- Milieu-impact.
 - “Nut en effect van een euro”
 - Van focus op alleen het voldoen aan normen naar waarde voor de maatschappij (incl. effecten op de omgeving).

Kernbegrip: Waardevolle Waterketen

Waterschap Groot Salland heeft zijn ambitie voor de afvalwaterketen geformuleerd in termen van een lonkend perspectief. Het staat samengevat in bijgaand kader.

Het lonkend perspectief

De waterketen in Nederland staat er goed voor dankzij de inzet van betrokken instanties:

- Drinkwaterbedrijven leveren betrouwbaar drinkwater aan iedereen.
- Gemeenten zorgen dat vrijwel al het afvalwater wordt ingezameld met de riolering.
- Waterschappen zuiveren het ingezamelde stedelijk afvalwater op de rioolwaterzuiveringsinstallaties.

Het is een overwegend goed functionerend systeem met belangrijke kwaliteiten:

- Het levert een grote bijdrage aan de volksgezondheid.
- Het systeem gebruikt slechts beperkte hoeveelheden energie en grondstoffen.
- De kosten per persoon of huishouden zijn in het algemeen goed op te brengen.
- Mensen waarderen het comfort van de waterketen en reageren pas als het eens disfunctioneert.

Maar de afvalwaterketen staat op een keerpunt. Het sluiten van kringlopen impliceert dat we afvalwater niet meer beschouwen als afval, maar waarderen als bron voor grondstoffen, energie en zoet water. Onze kennis van water en afvalwater kunnen we benutten om nieuwe problemen te signaleren en tijdig aan te pakken.

Denk bijvoorbeeld aan medicijnresten, hormoon-verstorende stoffen en nanodeeltjes in water. Hoe gaan we hier mee om? Welke waarde hechten we als maatschappij aan een schoon milieu? Tegelijk worden burgers en klanten kritischer en steeds beter geïnformeerd; zij willen waar voor hun geld. En zeker in deze tijden van economisch zwaar weer zullen ook wij onze taken zo doelmatig mogelijk moeten uitvoeren. Betekent dit nog wel dat wij kunnen werken vanuit onze grondhouding “u vervuilt en wij halen het eruit”? En hoe gaan we om met de toekomstige investeringen en vervangingen die ons te wachten staan? Er wacht ons kortom een lonkend perspectief, op voorwaarde dat we keuzes maken en stappen zetten.

RIVUS heeft de ambitie voortdurend te zoeken naar het ‘maatschappelijk optimum’. Niet kijken wat maatregelen het waterschap opleveren, maar naar het voordeel voor de maatschappij. Dat heeft in de samenwerking tussen waterschap en gemeenten geleid tot meer doelmatigheid. Met gemeenten treedt het waterschap op ‘als waren we één organisatie’. De operationele acties breiden we via RIVUS uit met strategische besluiten, waarbij ook op bestuurlijk niveau steeds intensiever wordt samengewerkt. Met name door samenwerking tussen de gemeenten onderling en het waterschap zal worden getracht de besparing te halen op gebied van beheer, energiebesparing, sturing in de riolering, kennismanagement en een efficiëntere organisatie binnen de afvalwaterketen.

2.1.3 – Overige relevante dossiers en lokale afspraken

Naast de hiervoor besproken algemene visie van gemeente Staphorst en de RIVUS waterketenvisie 2030 zijn er nog enkele zaken die er toe doen bij de formulering van het concrete beleid voor de gemeentelijke zorgplichten inzake afvalwater, grondwater en hemelwater. In deze paragraaf worden deze zaken kort besproken.

Uitkomsten en afspraken waterkwaliteitsspoor.

Het waterkwaliteitsspoor is gericht op het oplossen van knelpunten in de waterkwaliteit in het stedelijk gebied. Zie bijgaand kader voor meer informatie. In totaal zijn 11 waterpartijen/watergangen binnen de gemeente Staphorst beoordeeld in het waterkwaliteitsspoor. Bij het doorlopen van een Quick-scan in het kader van de knelpuntenanalyse zijn in gemeente Staphorst geen knelpunten aan het licht gekomen. Wel zijn er een aantal locaties die in de komende periode nader onderzocht worden. Grote problemen zijn echter niet te verwachten. Wel blijft staan dat het water uit de overstorten verontreinigd is en dat verdere sanering aanbeveling verdient.

Op 17 december 2013 heeft het college ingestemd met het rapport “Waterkwaliteitsspoor gemeente Staphorst” en de daarin opgenomen afspraken.

Een eindconcept factsheets Waterkwaliteitsspoor is in 2014 vastgesteld door het waterschap.

Basisinspanning en waterkwaliteitsspoor

Afgelopen jaren is door waterschappen aangedrongen op de basisinspanning, het saneren van riooloverstorten. Soms door volledige sluiting, soms door afkoppelen van verhard oppervlak van de riolering, soms door grote bergbezinkbassins.

In 1995 is landelijk besloten dat de vuilemissie vanuit gemengde rioolstelsels naar oppervlaktewater 50% gereduceerd moet worden. Deze wens werd bekend als de "basisinspanning". Het bereiken van de gewenste oppervlaktewaterkwaliteit bestaat uit een 2-sporen beleid, de basisinspanning en het waterkwaliteitsspoor. Als na het behalen van de basisinspanning nog steeds knelpunten ten aanzien van oppervlaktewaterkwaliteit worden ervaren, kunnen gemeente en waterbeheerder gezamenlijk besluiten om aanvullende maatregelen te nemen.

In de gemeente Staphorst hebben we de basisinspanning behaald. De afgelopen jaren heeft Waterschap Groot Salland met de inliggende gemeenten het waterkwaliteitsspoor vormgegeven. In dit traject is niet alleen gekeken naar riooloverstorten en hemelwateruitlaten, maar ook naar inrichting van waterpartijen, eutrofiering vanuit diverse bronnen, het voederen van dieren, uitwerpselen van diverse dieren, slibvorming, opwoeling van slib door waterdieren en het (overmatig) voorkomen van waterplanten. Tevens is de beleving van de betreffende waterpartij door de gebruikers meegenomen in de knelpuntenanalyse. Er is een lijst opgesteld met mogelijke knelpunten. Daarbij geldt de regel dat het pas een knelpunt is als zowel gemeente als waterschap dat erkennen. Voor die knelpunten zijn ook maatregelen afgesproken.

Afspraken vanuit de OAS

OAS is de afkorting van Optimalisatie AfvalwaterSysteem. De kerngedachte is om de riolering en de RWZI te beschouwen als één samenhangend systeem. Beide deelsystemen moeten aan bepaalde eisen voldoen, maar soms kan het beter door het in samenhang te bezien.

In 2010 is de laatste OAS opgesteld, de hierin voorgestelde maatregelen (aanpassen pompcapaciteit van een aantal gemalen) zijn uitgevoerd.

De OAS vormt nu een onderdeel van het Waterakkoord (module 2). Hierin staan afspraken over het beperken van de afvoer naar de RWZI Meppel en het optimaliseren van de Afvalwaterketen. Maatregelen zijn afkoppelen, optimaliseren telemetriesystemen (Real Time Control) en uitbreiding monitoring.

Uitkomsten en afspraken ZON

Ook bij het huidige klimaat zijn er situaties van droogte met schade tot gevolg. Zo waren 1976 en 2005 extreem droge jaren, waarin nauwelijks in de vraag naar zoetwater kon worden voorzien. Het is nu tijd om het zoetwatervraagstuk aan te pakken. Om de huidige watertekorten het hoofd te kunnen bieden en om tijdig in te kunnen spelen op effecten van de klimaatverandering is onderzoek nodig. Wat is de huidige situatie, wat zijn gevolgen van de klimaatverandering en welke maatregelen zijn nodig voor de korte en de lange termijn (2050)? Het project Zoetwatervoorziening Oost-Nederland gaat deze vragen beantwoorden. Het project levert daarmee ook de regionale inbreng voor het landelijke deelprogramma Zoetwater van het Deltaprogramma. Het projectgebied beslaat het gebied van de waterschappen Vechtstromen, Reest en Wieden, Groot Salland, Rijn en IJssel en Vallei en Veluwe en Rijkswaterstaat Oost-Nederland. De provincies Overijssel, Drenthe en Gelderland, de waterschappen, Rijkswaterstaat, de inliggende gemeenten en Vitens nemen deel in het project.

Relevante uitkomsten en afspraken ZON

Vanaf 2010 werkt Staphorst binnen regio Rijn-Oost samen aan het project Zoetwatervoorziening Oost-Nederland (ZON). Doel is de aanpak van de huidige en toekomstige droogteproblemen door de klimaatverandering.

In 2014 is een strategie en een uitvoeringsprogramma ontwikkeld voor de hoge zandgronden in Nederland. Deze strategie heeft geleid tot een Regionaal Bod 2014 aan het landelijk deelprogramma Zoetwater van het Deltaprogramma. Dit bod gaat uit van een regionale investering voor de Zandgronden -Oost van totaal € 87 miljoen (2016-2021).

De gemeente Staphorst onderschrijft als partner de doelstellingen van het project ZON, en levert via een aantal afkoppelprojecten haar bijdrage aan de totale investeringsagenda (2016-2021). Het gaat hierbij om een inspanningsverplichting.

Staphorster projecten binnen het werkprogramma

<i>Project</i>
Afkoppelen Meestersweg
Afkoppelen Staphorst Noordoost fase 1 en 2
Afkoppelen en herstraten Oosterparallelweg
Afkoppelen Staphorst Noordoost fase 3 en 4
Meekoppelkansen binnen GRP

Afspraken bescherming drinkwatervoorzieningen

Wat houdt bescherming van de drinkwatervoorzieningen in?

Drinkwater is van levensbelang. De voornaamste bron voor drinkwater in Overijssel is grondwater. In Overijssel wordt op 24 plaatsen grondwater uit de bodem gehaald. Uiteindelijk komt dit als drinkwater uit de kraan. De provincie is verantwoordelijk voor de bescherming van de openbare drinkwatervoorziening. Gebiedsdossiers vervullen daarbij een belangrijke functie. Daarom is deze maatregel verankerd in de Omgevingsvisie. Voor alle 24 Overijsselse drinkwaterlocaties is er zo'n dossier.

Waterwet

Op grond van de Waterwet kent de provincie functies toe aan het watersysteem, zoals bijvoorbeeld de drinkwaterfunctie. De provincie wijst daarvoor grondwaterbeschermingsgebieden en intrekgebieden aan en stuurt via ruimtelijke ordening en milieu op goede kwaliteit van het grondwater.

Gebiedsdossiers:

Gebiedsdossiers brengen de risico's in kaart voor drinkwater en voor duurzaam veilige drinkwatervoorziening in een bepaald (waterwin)gebied. Gebiedsdossiers bevatten ook informatie over de kwaliteit van het (grond)water waar drinkwater van wordt gemaakt, over bronnen van verontreinigingen en over de kwetsbaarheid van het watersysteem. Aanwezige verontreinigingen worden vertaald naar risico's voor het drinkwater en voor het halen van doelstellingen voor de openbare drinkwatervoorziening. Binnen de gemeente Staphorst zijn er geen waterwingebieden.

2.2 – Afvalwaterbeleid

In deze paragraaf wordt de gemeentelijke zorgplicht inzake afvalwater uitgewerkt. Bij deze zorgplicht gaat het erom dat het afvalwater wordt ingezameld zodat het geen gevaar vormt voor de volksgezondheid.

Kort gezegd: de taak van de gemeente voor afvalwater is om dit in te zamelen of toe te zien op een goed alternatief.

2.2.1 – Verplichting vanuit de Wet

De wettelijke basis voor de gemeentelijke zorgplicht voor afvalwater staat verwoord in artikel 10.33 van de Wet milieubeheer.

Artikel 10.33 Wet milieubeheer:

1. De gemeenteraad of burgemeester en wethouders dragen zorg voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt bij de binnen het grondgebied van de gemeente gelegen percelen, door middel van een openbaar vuilwaterriool naar een inrichting als bedoeld in artikel 3.4 van de Waterwet.
2. In plaats van een openbaar vuilwaterriool en een inrichting als bedoeld in het eerste lid kunnen afzonderlijke systemen of andere passende systemen in beheer bij een gemeente, waterschap of een rechtspersoon die door een gemeente of waterschap met het beheer is belast, worden toegepast, indien met die systemen blijkens het gemeentelijk rioleringsplan eenzelfde graad van bescherming van het milieu wordt bereikt.
3. Op verzoek van burgemeester en wethouders kunnen gedeputeerde staten in het belang van de bescherming van het milieu ontheffing verlenen van de verplichting, bedoeld in het eerste lid, voor:
 - a. een gedeelte van het grondgebied van een gemeente, dat gelegen is buiten de bebouwde kom, en
 - b. een bebouwde kom van waaruit stedelijk afvalwater met een vervuilingswaarde van minder dan 2000 inwonerequivalenten wordt geloosd.
4. De ontheffing bedoeld in het derde lid kan, indien de ontwikkelingen in het gebied waarvoor de ontheffing is verleend daartoe aanleiding geven, door gedeputeerde staten worden ingetrokken. Bij de intrekking wordt aangegeven binnen welke termijn in inzameling en transport van stedelijk afvalwater wordt voorzien.

Relevante wetgeving bij het lozen op de riolering en het hebben van een aansluiting op de riolering valt uiteen in twee gedeeltes:

- Het lozen op de riolering valt onder de milieuwetgeving. Het gaat dan met name om de Lozingenbesluiten. In bijgaand kader staan essenties van dit beleid samengevat.
- De aansluiting op de riolering en de daarbij behorende technische eisen vallen onder de bouwwetgeving. Het gaat dan met name om het Bouwbesluit 2012.

Lozingen op de riolering

Lozingen op de riolering vallen onder de milieuwetgeving:

- Lozingen vanuit bedrijven (Wm – inrichtingen) vallen onder het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer, afgekort Barim en veelal aangeduid als het Activiteitenbesluit. De activiteiten zijn opgedeeld in diverse categorieën.
 - In artikel 3.4 staan de zogenaamde afstandscriteria. Lozen van huishoudelijk afvalwater of daarop gelijkend bedrijfsafvalwater in de bodem of op oppervlaktewater is alleen toegestaan als de riolering verder weg ligt dan:
 - 40 m bij lozingen tot en met 10 i.e.
 - 100 m bij lozingen van 11 tot 25 i.e.
 - 600 m bij lozingen van 25 tot 50 i.e.
 - 1500 m bij lozingen van 50 tot 100 i.e.
 - 3000 m bij lozingen van 100 tot 2000 i.e.
 - Het bevoegd gezag kan lozen toch toestaan met een maatwerkvoorschrift.
- Lozingen door particuliere huishoudens vallen onder het Besluit lozing afvalwater huishoudens, afgekort Blah.
 - In artikel 7 staat dat lozen niet is toegestaan als riolering aanwezig is op minder dan 40 m vanaf het perceel.
- Overige lozingen vallen onder het Besluit lozen buiten inrichtingen (Blbi). Hierin is ondermeer geregeld dat hemelwaterlozingen zijn toegestaan mits de zorgplicht in acht wordt genomen. In bijzondere gevallen kan de waterbeheerder maatwerkvoorschriften opleggen.
- Steeds geldt het zorgplichtbeginsel voor afvalwaterlozingen:
 - Het voorkomen of beperken van bodemverontreiniging;
 - Het voorkomen of beperken van oppervlaktewaterverontreiniging;
 - Het beschermen van de doelmatige werking van de voorzieningen voor afvalwaterbeheer, zoals de riolering en de zuivering;
 - Het voorkomen van het ontstaan van afvalwater;
 - Doelmatig afvalwaterbeheer;
 - Geen lozingen zoals olie in het riool;
 - Geen afvalwater lozen in het hemelwaterriool.
- Steeds geldt de voorkeursvolgorde uit Wm. art. 10.29a:
 - Het ontstaan van afvalwater wordt voorkomen of beperkt;
 - Verontreiniging van afvalwater wordt voorkomen of beperkt;
 - Afvalwaterstromen gescheiden houden, behalve als het niet uitmaakt;
 - Huishoudelijk afvalwater en hetgeen daarop lijkt inzamelen en transporteren naar RWZI;
 - Ander afvalwater, zo nodig na retentie of zuivering, eerst hergebruiken, anders lokaal lozen en als laatste optie naar de RWZI transporteren. Dit gaat zowel over relatief schoon afvalwater zoals afstromend hemelwater alsook over bedrijfsafvalwater dat niet overeenkomt met huishoudelijk afvalwater qua samenstelling en afbreekbaarheid.
- Voor de meeste lozingen is de afdeling Milieu van de gemeente het bevoegd gezag. Soms is dit overgeheveld naar een op afstand opererende milieudienst. Bij lozing op oppervlaktewater is de waterbeheerder bevoegd gezag.
- Bovenstaande punten zijn een selectie met verkorte weergave uit de relevante wetgeving. Getracht is in kort bestek de geest van de Wet te tonen inzake de zorgplicht voor afvalwater. Lees in voorkomende gevallen de originele teksten en bijbehorende toelichtingen!

2.2.2 – Taakopvatting van de gemeente inzake afvalwater

De gemeente hanteert de volgende taakopvatting

- Binnen de perceelsgrenzen is de lozer zelf verantwoordelijk voor de inzameling en het transport van het huishoudelijk afvalwater. Ook is de lozer verantwoordelijk voor het lozingsgedrag. Het doorspoelen van bijvoorbeeld natte billendoekjes, luiers en doeken

kan leiden tot een verstopping dan wel een storing geven in de pompunits van de drukriolering. Een aantal maal per jaar wordt hiervoor aandacht gevraagd in de Staphorster.

- De gemeente draagt zorg voor het inzamelen en transporteren van het stedelijk afvalwater dat vrijkomt binnen het gebied van de gemeente Staphorst. Dit omvat al het huishoudelijk afvalwater, of een mengsel daarvan met bedrijfsafvalwater. Hierbij is wel vereist dat het afvalwater wordt aangeboden volgens de daaraan gestelde regels.
- De gemeente is verantwoordelijk voor het transporteren van het afvalwater naar een met de waterschappen afgesproken punt (afleverpunt). Het afvalwater van de gemeente Staphorst wordt via verschillende afleverpunten bij de waterschappen aangeboden. Deze zijn opgenomen in tabel 2.1

Gemaal Viaductweg	Staphorst	Groot Salland	naar RWZI Meppel
Gemaal BH Spijkerweg	Punthorst	Groot Salland	naar RWZI Dalfsen
Gemaal Heerenweg	IJhorst	Reest en Wieden	naar RWZI Echten

Tabel 2.1

- De gemeente is bevoegd gezag voor de indirecte lozingen op de riolering en kan eisen stellen aan de hoeveelheid en samenstelling. Deze eisen hebben tot doel het functioneren van de riolering en zuivering en de bescherming van het oppervlaktewater te waarborgen.
- Het waterschap heeft een adviesfunctie (in sommige gevallen is dit advies bindend) en een toezichtsbevoegdheid voor alle indirecte lozingen. De gemeente of de provincie (Wabo-bevoegd gezag) is verantwoordelijk voor de handhaving. Om het advies en toezicht zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen heeft de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Overijssel in 2014 met de waterschappen een dienstverleningsovereenkomst (DVO) gesloten. Hierin staan de afspraken waar en wanneer het waterschap advies geeft plus toezicht uitvoert en hoe gemeenten of provincie met deze adviezen omgaan.
- Het waterschap is verantwoordelijk voor het transport van het afvalwater vanaf een afgesproken punt (afleverpunt) naar de RWZI en de zuivering van het afvalwater.
- De provincie is verantwoordelijk voor de bescherming van de openbare drinkwatervoorzieningen.
- De lozer is verantwoordelijk voor de goede werking van en het onderhoud aan zijn eventueel aanwezige IBA. In geval van lozing op de bodem is de gemeente bevoegd gezag, terwijl bij lozing op oppervlaktewater het waterschap bevoegd gezag is. Het gaat hier om de Lozingenbesluiten.

2.2.3 – Concrete uitwerking van het afvalwaterbeleid

Gemeente Staphorst voert als beleid om het huishoudelijk afvalwater en het (eventueel voorgezuiverde) bedrijfsafvalwater in te zamelen met de riolering. In totaal wordt circa 99% van het ontstane afvalwater ingezameld en getransporteerd naar de zuivering:

- In de kernen is iedereen aangesloten op de riolering.
- In het buitengebied wordt met 565 pompunits van de drukriolering de inzameling van afvalwater van woningen en bedrijven verzorgd. Daarnaast hebben 39 huishoudens geen aansluiting op de riolering.

Nieuwe aansluitingen op de riolering moeten worden aangevraagd bij de gemeente. De kosten worden in rekening gebracht bij de aanvrager. Voor nieuwe aansluitingen op de riolering gelden de volgende beleidsregels:

- Aansluitregels voor de afvoervoorzieningen staan in het Bouwbesluit 2012. Deze regels vervangen hetgeen vroeger vaak in de bouwverordening stond.
- Hoofregel is dat een bouwwerk zodanige voorzieningen voor de afvoer van huishoudelijk afvalwater moet hebben dat het water zonder nadelige gevolgen voor de volksgezondheid is af te voeren.
- Dikwijls zijn de eisen voor een nieuwe aansluiting onderdeel van de omgevingsvergunning voor een bouwwerk.
- Zie module A2100 van de Leidraad Riolering voor meer info. Zoek contact met de afdeling bouwen van de gemeente inzake het Bouwbesluit 2012.
- De gemeente mag kosten in rekening brengen voor een nieuwe aansluiting op de riolering. Dit kan met een verordening en een beschikking, of met beleidsregels en een privaatrechtelijke overeenkomst. Gemeente Staphorst werkt met een aansluitverordening en een aansluitbeleid (zie bijlage 1 en 2)
- Het bedrag voor een nieuwe aansluiting mag een vast bedrag zijn of bijvoorbeeld een lager bedrag binnen de bebouwde kom en een hogere er buiten of op basis van een offerte voor de werkelijke kosten. In gemeente Staphorst is gekozen voor een vast bedrag per nieuwe aansluiting.

2.2.4 – overige aandachtspunten

In deze paragraaf wordt kort ingegaan op de onderwerpen kringloopsluiting, buitengebied, foutieve aansluitingen, overnamepunten en lozingspunten.

Kringloopsluiting

Gemeente Staphorst streeft op lange termijn naar een duurzame oplossing met kringloopsluiting en hergebruik van waardevolle stoffen. Experimenten met nieuwe sanitatieconcepten worden gevolgd via de samenwerking in de afvalwaterketen in Rivus verband.

Buitengebied

Gemeente Staphorst volgt de landelijke ontwikkelingen op het gebied van riolering in het buitengebied. Het systeem drukriolering is niet uitgelegd op het afvangen en transporteren van hemelwater. In de praktijk blijkt dat met name uit het gebied '84/'85 wel hemelwater op het systeem zit. Uit gesprekken met burgers blijkt dat indertijd door de opzichters is aangegeven dat een regenpijpje op het systeem niet zo erg is vanwege de doorspoeling. Vaak is dit door uitbreidingen en verbouwingen steeds meer geworden waardoor er tijdens regenval steeds meer storingen ontstaan.

Binnen de looptijd van dit GRP worden de probleemlocaties nader geïnventariseerd en wordt er een traject met regelgeving en handhaving opgesteld.

De bevoegdheid voor het maken van de afweging waar wel of geen (druk-)riolering wordt aangelegd, gaat over van de provincie naar de gemeente. Gemeente Staphorst voert gedurende de planperiode van dit GRP als beleid om de huidige situatie te consolideren. Concreet betekent dit dat het systeem van drukriolering in stand wordt gehouden en dat geen nieuwe aanleg wordt voorzien voor de percelen waar destijds door de provincie ontheffing voor is verleend.

IBA's

Tijdens de 2^e aanlegronde van drukriolering in de jaren 2004/'05 hebben een aantal bewoners gekozen voor een IBA (Individuele Behandeling Afvalwater) in plaats van aan te sluiten op de drukriolering. Er zijn toen overeenkomsten afgesloten waarbij gesteld is dat de percelen na de economische afschrijvingstermijn aan moeten sluiten op het drukrioleringssysteem of de IBA vervangen. Binnen deze planperiode zal gekeken worden hoe we met de inzichten van deze tijd naar deze kwestie kijken en hoe we hiermee omgaan.

Riolering buitengebied

Vanaf de jaren '80 van de vorige eeuw is riolering aangelegd in het buitengebied. Het grootste deel van de drukriolering in gemeente Staphorst is jaren '84/'85 en rond 2005 aangelegd. Leidend motief was de ontoelaatbaarheid van een vrijwel ongezuiverde lozing. Daarnaast speelde het comfort van de rioolaansluiting een rol in de besluitvorming, evenals de dalende prijs voor aanleg van drukriolering.

Tot voor kort was de provincie bevoegd gezag voor het verlenen van ontheffing voor de zorgplicht voor riolering in het buitengebied voor percelen waar de aanleg onevenredig duur wordt. Die taak van de provincie vervalt. De gemeente krijgt de bevoegdheid om eigen afwegingen te maken.

Foutieve aansluitingen

Foutieve aansluitingen op gescheiden stelsels vormen een ondermijning van het afvalwaterbeleid. Bij gescheiden rioolstelsels liggen aparte buizen in de straat voor afvalwater en hemelwater. Het afvalwater wordt afgevoerd naar de zuivering en het hemelwater wordt geloosd op oppervlaktewater. Bij dit stelseltype bestaat het risico op foutieve aansluitingen.

Het kan op twee manieren fout gaan:

- Als er afvalwater wordt geloosd op het hemelwaterstelsel, dan vindt er een ongezuiverde lozing plaats, herkenbaar aan stank en grijsig water bij het lozingspunt.
- Maar ook de lozing van hemelwater op het afvalwaterstelsel is een probleem omdat dit stelsel daar niet op is berekend en overbelast raakt.

Beide vormen van foutieve aansluitingen moeten daarom worden vermeden. De afgelopen jaren zijn meerdere technieken op de markt gekomen om foutieve aansluitingen op te sporen. Het is arbeidsintensief speurwerk. Medewerking van de eigenaar en eventuele gebruiker van een pand is veelal vereist. Dit is juridisch afdwingbaar. Juridische aanpak kan via het bouwspoor omdat de eigenaar van het perceel niet voldoet aan de eisen van het Bouwbesluit 2012. Juridische aanpak kan ook via het milieuspoor omdat de lozer de milieuwetgeving overtreedt.

In gemeente Staphorst zijn geen indicaties dat er veel foutieve aansluitingen zijn. Er zal hier geen actief beleid op gevoerd worden. Mochten er foutieve aansluitingen geconstateerd, dan worden deze aangepast.

Foutieve aansluitingen

Per wijk met een gescheiden stelsel kan als volgt tewerk worden gegaan:

1. Eerst inschatten in overleg met de waterbeheerder en met de zuiveringsbeheerder hoe groot de problematiek is. Vervolgstappen alleen zetten als er een reëel probleem is, bijvoorbeeld grijs water bij de lozingspunten van het hemelwaterstelsel of een gemaal voor afvalwater dat duidelijk meer draait als er neerslag valt.
2. Onderzoeken welke opsporingstechniek in de gegeven omstandigheden het beste past.
3. Communicatietraject ingaan waarbij je de eigenaren of bewoners eerst aanspreekt op de ongewenstheid van foutieve aansluitingen en daarbij laat merken dat de gemeente desnoods met juridische middelen kan ingrijpen.
4. Het feitelijke opsporingsonderzoek.
5. Herstel van foutieve aansluitingen. Dit kan op kosten van de eigenaar (bouwspoor) of gebruiker (milieuspoor), maar de gemeente kan er ook voor kiezen om het te bekostigen vanuit de rioolgelden en het te zien als verbeteringsmaatregel voor de bestaande riolering.
6. Als een eigenaar of gebruiker niet wil meewerken, dan kan het juridische traject worden bewandeld, de eigenaar van het perceel voldoet niet aan de eisen van het Bouwbesluit 2012.

Overnamepunt(en)

De gemeente en het waterschap zorgen gezamenlijk voor de verwerking van het afvalwater. Zij doen dat door het afvalwater in te zamelen, te transporteren en te zuiveren. Dit wordt de afvalwaterketen genoemd. Ook het transport van ingezameld vervuild regenwater is onderdeel van de afvalwaterketen.

Beide organisaties hebben daarin hun eigen wettelijke verantwoordelijkheid en zorgplicht, voortkomend uit de Waterwet (Wtw) en de Wet milieubeheer (Wm). De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het inzamelen van afvalwater binnen de gemeentegrenzen en het transport daarvan naar het overnamepunt (meestal gemaal). Het waterschap is verantwoordelijk vanaf het overnamepunt voor het verdere transport van het afvalwater en het zuiveren van het afvalwater voordat het wordt geloosd op het oppervlaktewater. Het overnamepunt is in eigendom, beheer en onderhoud bij het waterschap en is in het verleden gezamenlijk met de gemeente vastgelegd.

In principe heeft elke woonkern één overnamepunt, meerdere overnamepunten zijn uit doelmatigheidsoverwegingen mogelijk. Daarnaast komt het voor dat een gebied die als recreatieconcentratiepunt wordt gezien, ook een overnamepunt heeft.

Voor een goede en effectieve invulling van deze verantwoordelijkheden is onderlinge afstemming over het overnamepunt noodzakelijk. Hierbij maken waterschap en gemeente afspraken ten aanzien van de hoeveelheid afvalwater die door het waterschap van de gemeente moet worden afgenomen (afnameverplichting waterschap). De afnameverplichting wordt in principe jaarlijks onderling overeengekomen.

Lozingspunten

Als gevolg van de hele wetgevingsoperatie (wet gemeentelijke watertaken, waterwet, wabo) is het afstemmingsregime veranderd, om te komen tot minder vergunningen en ontheffingen en meer algemene regels. Eén van de effecten hiervan is dat vanaf 1 juli 2011 zijn alle lozingsvergunningen voor overstorten komen te vervallen en vervangen door algemene regels. Deze regels zijn genoemd in het Besluit Lozen Buiteninrichtingen.

Het huidige Bestuursakkoord Water geeft o.a. aan dat gemeenten en waterschappen gezamenlijk moeten zorgen voor een goede waterkwaliteit, waarbij het waterschap en gemeente hun zorgplichten wel blijft behouden. Er moet niet worden gewerkt vanuit verplichtingen, maar legt de Waterwet een sterke focus op een doelmatige samenwerking. Ten aanzien van lozingen vanuit de riolering op oppervlaktewater betekent dit, dat deze lozingen dienen voldoende te worden omschreven in het GRP om deze doelmatige samenwerking mogelijk te maken. Daarnaast zal in het GRP duidelijk worden gemaakt hoe de gemeente met deze lozingen op de riolering omgaat.

Daarvoor worden alle lozingspunten op oppervlaktewater in het GRP omschreven, waarmee hun status wordt geformaliseerd. Deze opsomming wordt jaarlijks met het waterschap geactualiseerd. Aanpassingen aan de lozings situatie of hoe een nieuwe lozings situatie wordt uitgevoerd, zal worden afgestemd met het waterschap. Alle lozingspunten staan weergegeven in bijlage 3.

2.3 – Grondwaterbeleid

Gemeenten hebben een beperkte zorgplicht voor de grondwaterstand in stedelijk gebied. Het is geen volledige verantwoordelijkheid voor het grondwater. Delen van het grondwaterbeheer liggen namelijk bij andere overheden zoals waterschap en provincie. Daarnaast is er een belangrijke rol voor de eigenaar van de grond. Verder geldt dat grondwater zich slechts ten dele laat beheersen. Vergelijk het met het weer, daarvoor is geen overheid verantwoordelijk, want het is een natuurlijk proces. Grondwater is eveneens een natuurlijk proces. Maar wel eentje waarbij we als maatschappij nadrukkelijk hebben ingegrepen middels waterlopen, polders, drainage, drinkwaterwinningen en dergelijke. Hiermee samenhangend is voor bepaalde aspecten van het grondwater een zorgplicht toegekend aan enkele overheden, waaronder de gemeenten.

Kort gezegd: de taak van de gemeente voor de grondwaterstand in stedelijk gebied is om maatregelen in de openbare ruimte te overwegen als er grondwateroverlast is.

2.3.1 – Verplichting vanuit de Wet

De wettelijke basis voor de gemeentelijke zorgplicht voor grondwater staat verwoord in artikel 3.6 van de Waterwet.

Artikel 3.6 Waterwet:

1. De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor het in het openbaar gemeentelijke gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van het waterschap of de provincie behoort.
2. De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, omvatten mede de verwerking van het ingezamelde grondwater, waaronder in ieder geval worden begrepen de berging, het transport, de nuttige toepassing en het, al dan niet na zuivering, op of in de bodem of in het oppervlaktewater brengen van ingezameld grondwater, en het afvoeren naar een zuiveringstechnisch werk.

Enkele punten uit de wettekst zijn van belang om de taak van de gemeente af te bakenen:

- *Dragen zorg voor:* deze woorden maken duidelijk dat het hier om een zorgplicht gaat en niet om een resultaatsverplichting.
- *In het openbaar gemeentelijk gebied:* deze formulering is essentieel. Het is de verantwoordelijkheid van de eigenaar van een woning om deze bouwkundig in goede staat te laten verkeren wat betreft vochtdichtheid van verblijfsruimten. De gemeente kan maatregelen treffen in het openbare gebied. In de eerste plaats om schade aan de wegconstructie door verzakking en opvriezen te voorkomen. Daarnaast werkt ontwatering van de openbare ruimte in positieve zin door naar de omgeving.
- *Structureel nadelige gevolgen:* het gaat niet om het bestrijden van incidenten, maar alleen om structureel nadelige gevolgen. kortstondige overlast in natte perioden is geen reden tot ingrijpen.
- *Voor de aan de grond gegeven bestemming:* dit betekent bijvoorbeeld dat een groenzone of een garagebox natter mag zijn dan een woning.
- *Zoveel mogelijk voorkomen of beperken:* deze woorden geven aan dat er grenzen zijn aan het effect van maatregelen. Gemeenten hebben een inspanningsverplichting, geen resultaatsverplichting.
- *Voor zover het doelmatig is:* dit is enerzijds een belangrijke afbakening van de zorgplicht en anderzijds een grote verantwoordelijkheid. Het is aan de gemeente om kosten en baten van maatregelen af te wegen en gemotiveerde keuzes te maken. Deze woorden weerspiegelen de kern van de gemeentelijke autonomie in dit dossier.
- *Voor zover het niet tot de zorg van waterschap of provincie behoort:* met name het peilbeheer door het waterschap heeft invloed op de grondwaterstanden. In het buitengebied is het waterschap het meest bepalend voor de grondwaterstanden, eventueel aangevuld met particuliere sloten en drainage. In stedelijk gebied speelt het oppervlaktewater dat in beheer is bij het waterschap ook een belangrijke rol voor de grondwaterstanden. In de praktijk is vaak sprake van een historisch gegroeide situatie. Maatregelen van waterschap en gemeente kunnen elkaar versterken of tegenwerken. De wetgever stelt in de toelichting dat het de bedoeling is dat gemeente en waterschap samen op trekken, onderling goede afspraken maken en eventueel kosten delen.
- *Verwerking van het ingezamelde grondwater:* het is aan de gemeente te beoordelen of een apart stelsel voor afvoer van het grondwater wordt aangelegd of dat de hoeveelheden zodanig gering zijn dat afvoer via de riolering doelmatig is.
- *De wet ziet niet toe op oude gevallen maar is gericht op nieuwe situaties.* De wettelijke zorgplicht beoogt nieuwe grondwateroverlastproblemen te voorkomen en patstellingen bij bestaande problemen te doorbreken. Daarnaast wil artikel 3.6 overbodige en ondoelmatige maatregelen voorkomen. Het artikel stelt bewust niemand verantwoordelijk of aansprakelijk voor de handhaving van een bepaalde grondwaterstand. Particulier, gemeente, waterschap en provincie hebben ieder eigen verantwoordelijkheden en mogelijkheden om maatregelen te treffen:

2.3.2 – Taakopvatting van de gemeente inzake grondwater

De gemeente hanteert de volgende taakopvatting:

- De particulier is verantwoordelijk voor de goede staat van zijn eigendom. Hij zorgt voor bouwkundige of waterhuishoudkundige voorzieningen op zijn eigen terrein en voor de eigen woning (zoals een vochtdichte vloer of een lekvrije kelder).
- De gemeente is het aanspreekpunt voor de burger. Zij behandelt klachten en zorgt voor een doelmatige aanpak van grondwaterproblemen, ook als grondeigenaar van het openbare gebied. Pas als aanpak door de particulier niet doelmatig is en de problemen structureel zijn, is het aan de gemeente om in het openbare gebied maatregelen voor de afvoer van overtollig grondwater te treffen.
- Het waterschap beïnvloedt via het oppervlaktewaterpeil de grondwatersituatie. Ook zorgt het waterschap voor de afvoer van door de gemeente of particulier ingezameld grondwater via het oppervlaktewater. Sinds eind 2003 is de initiatiefnemer van een ruimtelijk plan verplicht om vroegtijdig advies in te winnen bij het waterschap over hoe om te gaan met water. Het waterschap moet een gefundeerd advies geven over het omgaan met alle facetten van het water in het plan. Dit is de zogenaamde 'Watertoets'.

- De provincie is strategisch grondwaterbeheerder. Dat wil zeggen dat de provincie erop toeziet dat er voldoende grondwater van de gewenste kwaliteit beschikbaar is. In dit kader geeft de provincie vergunningen af, bijvoorbeeld aan de drinkwaterbedrijven, voor grote industriële onttrekkingen en voor warmte- en koude opslag. In de vergunning kan zij voorschriften voor de beëindiging van de onttrekking opnemen.

De kern van het grondwaterbeleid wordt in gemeente Staphorst als volgt geformuleerd: De gemeente pakt haar grondwaterzorgplicht in stedelijk gebied op, voor zover dat redelijkerwijs van de gemeente mag worden verwacht en voor zover maatregelen doelmatig zijn. Verder gaat de gemeente in gesprek met bewoners en bedrijven over hun eigen verantwoordelijkheid en helpt hen met advies.

2.3.3 – Concrete uitwerking van het grondwaterbeleid

De kern van het grondwaterbeleid wordt in gemeente Staphorst als volgt geformuleerd: De gemeente pakt haar grondwaterzorgplicht in stedelijk gebied op, voor zover dat redelijkerwijs van de gemeente mag worden verwacht en voor zover maatregelen doelmatig zijn. Verder gaat de gemeente in gesprek met bewoners en bedrijven over hun eigen verantwoordelijkheid en helpt hen met advies.

Het treffen van maatregelen in de openbare ruimte door de gemeente worden doelmatig geacht wanneer er sprake is van structurele grondwateroverlast zoals hieronder beschreven en de kosten voor het treffen van maatregelen in verhouding staan tot de nadelige gevolgen (doelmatigheids principe)

Er is sprake van structurele grondwateroverlast als:

1. De gebruiksfunctie van percelen volgens het bestemmingsplan door de grondwaterstand structureel over een groter gebied (meer dan 5 percelen of 0,50 ha per locatie) en gedurende een langere periode (> 31 dagen) wordt belemmerd;
2. De belemmering onder punt 1 zich minimaal twee achtereenvolgende jaren voordoet en;
3. De gemiddeld hoogste grondwaterstand minder is dan 0,70 meter beneden de kruin van de weg in de openbare ruimte (belemmering met betrekking tot verblijfsruimte).

De gemeente treft geen maatregelen als er sprake is van grondwateroverlast als gevolg van een schijngrondwaterstand. Dit fenomeen komt voor als er sprake is van een water afsluitende klei- of leemlaag die boven de grondwaterstand zit. Hier kan het water langdurig op blijven staan en overlast tot gevolg hebben. Het lokaal verbeteren van de bodemopbouw is een verantwoordelijkheid van de particulier.

De gemeente treft geen maatregelen, voor eigen rekening, als er sprake is van besluiten of vergunningen die niet door de gemeente zijn genomen c.q. afgegeven maar wel van invloed kunnen zijn op de grondwaterstand zoals:

- Peilbesluiten door het waterschap of Rijkswaterstaat voor het oppervlaktewater(peil).
- Vergunningen die de Provincie afgeeft voor grondwateronttrekkingen en koude- en warmte opslagsystemen (ook het stopzetten/verminderen van grondwateronttrekkingen vallen hier onder).

- Vergunning die het waterschap afgeeft voor het onttrekken van grondwater en retourbemaling.

In die gevallen zal de gemeente met de verantwoordelijke waterbeheerder in overleg treden om te komen tot een oplossing.

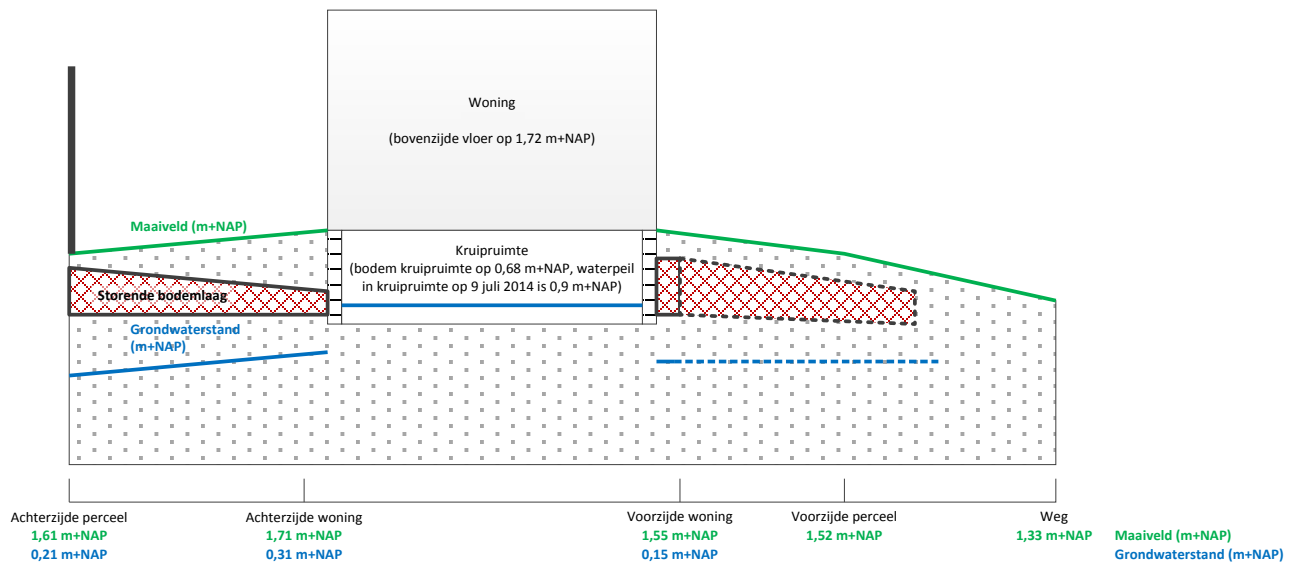
Aandachtspunten voor het grondwaterbeleid.

1. Voor de burger is de gemeente aanspreekpunt voor eventuele grondwaterproblemen. Deze worden aangehoord. Bij herhaalde meldingen wordt lokaal onderzoek verricht naar aard en omvang.
2. De burger is in eerste instantie zelf aan zet bij grondwaterproblemen. Als er maatregelen in openbaar gebied nodig zijn voert de gemeente deze uit. De perceelseigenaar is zelf verantwoordelijk voor de afwatering en aansluiting op eigen terrein.
3. Rondom locaties met klachten over grondwateroverlast wordt een grondwatermeetnet ingericht, dit geldt niet voor locaties waar een schijngrondwaterstand is aangetroffen.
4. Bij nieuwbouwlocaties krijgt elk perceel een aansluiting voor hemelwater aangeboden. De perceelseigenaar is zelf verantwoordelijk voor de afwatering en aansluiting op eigen terrein.
5. Kelders en souterrains horen waterdicht te zijn, zodat ze geen last hebben van hogere grondwaterstanden. Dit is een verantwoordelijkheid van de eigenaar.
6. Kruipruimten horen ondiep te zijn. Een redelijke maat is 100 cm vanaf vloerpeil, dus vanaf de bovenzijde van de vloer van de begane grond. Diepe kruipruimten waarin grondwater voorkomt, kunnen beter worden opgevuld. Dit is een verantwoordelijkheid van de eigenaar.
7. Woningen horen voorzieningen te hebben waardoor vocht vanuit de fundering niet optrekt in de muren. Dit is een verantwoordelijkheid van de eigenaar.
8. Om de wegconstructie te beschermen kan de gemeente drainage toepassen.
9. Bij het opstellen van plannen voor rioolvervanging is de gemeente alert op mogelijke verhoging van de grondwaterstand door het wegvallen van de drainerende werking van de oude lekke riolen en huisaansluitingen en legt zo nodig drainage aan.
10. Een bijzondere categorie wordt gevormd door problemen die ontstaan na vernattende maatregelen in het watersysteem of na stopzetting van een grondwateronttrekking. Dergelijke gevallen dienen in goed overleg tussen waterschap, vergunninghouder van de grondwateronttrekking en gemeente te worden opgelost. Uitkomst van dit overleg kan bijvoorbeeld een lokale extra ontwatering of grondwateronttrekking zijn.

2.3.4 – overige aandachtspunten

In gemeente Staphorst zijn enkele meldingen bekend van grondwateroverlast door (te) hoge grondwaterstanden. Bij nader onderzoek blijkt dat het op alle locaties gaat om hoge schijngrondwaterstanden en dat de problemen veroorzaakt worden door ondoorlatende lagen op het perceel.

Zie onderstaand figuur.

Om op een doelmatige wijze invulling te kunnen geven aan de grondwaterzorgplicht draagt de gemeente zorg voor:

- een goede registratie van klachten over grondwater;
- het beheren van een grondwatermeetnet in stedelijk gebied;
- een goed beheer en onderhoud van alle bestaande ontwateringvoorzieningen;
- een goede informatievoorziening aan en communicatie met de burger;

2.4 – Hemelwaterbeleid

Gemeenten hebben een zorgplicht voor hemelwater in stedelijk gebied. Deze taak is recent vastgelegd in de wet. Maar ook voor die tijd deden gemeenten al jaren hun werk op dit gebied. Immers, in stedelijk gebied ligt overal riolering waarmee niet alleen het afvalwater naar de zuivering wordt gebracht maar waarmee ook overtollig hemelwater wordt ingezameld en afgevoerd. Nieuw is dat gemeenten bewuste keuzes kunnen maken hoe om te gaan met het hemelwater. Zij kunnen het gemengde stelsel handhaven, of een ander stelseltype aanleggen of perceeleigenaren dwingen tot afkoppelen op eigen terrein. De wet gaat uit van het principe dat de perceeleigenaar eerst aan zet is om op eigen terrein het hemelwater te infiltreren of te lozen op oppervlaktewater. Dit is fundamenteel anders dan vroeger.

Kort gezegd: de taak van de gemeente is hemelwater in te zamelen en te verwerken, voor zover de perceeleigenaar niet zelf kan zorgen voor infiltratie in de bodem of lozing op een sloot.

2.4.1 – Verplichting vanuit de Wet

De wettelijke basis voor de gemeentelijke zorgplicht inzake hemelwater staat verwoord in artikel 3.5 van de Waterwet.

Artikel 3.5 Waterwet:

1. De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor een doelmatige inzameling van het afvloeiend hemelwater, voor zover van degene die zich daarvan ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen, redelijkerwijs niet kan worden gevergd het afvloeiend hemelwater op of in de bodem of in het oppervlaktewater te brengen.
2. De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen tevens zorg voor een doelmatige verwerking van het ingezamelde hemelwater. Onder het verwerken van hemelwater kunnen in ieder geval de volgende maatregelen worden begrepen: de berging, het transport, de nuttige toepassing, het, al dan niet na zuivering, terugbrengen op of in de bodem of in het oppervlaktewater van ingezameld hemelwater, en het afvoeren naar een zuiveringstechnisch werk.

Enkele punten uit de wettekst zijn van belang om de taak van de gemeente af te bakenen:

- *Dragen zorg voor:* deze woorden maken duidelijk dat het hier om een zorgplicht gaat en niet om een resultaatsverplichting.
- *Doelmatige inzameling:* deze woorden zijn belangrijk. De kosten die samenhangen met de inzameling en verwerking van hemelwater zijn afgelopen jaren flink gestegen door investeringen die zijn afgesproken met het waterschap voor verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater. Deze kosten worden via de rioolbelasting verhaald op de burger. Het is aan de gemeente om af te wegen welke maatregelen doelmatig worden geacht en welke als te duur worden aangemerkt.
- Van recente datum is de aandacht voor extreem zware buien die door de klimaatontwikkeling vaker lijken voor te komen dan voorheen. Het gaat om de vraag op welke plekken de enorme hoeveelheden water kortstondig geborgen kunnen worden. Verder speelt de vraag welke mate van overlast en schade acceptabel wordt geacht. Ook hier is het aan de gemeente om afwegingen van doelmatigheid te maken.
- *Redelijkerwijs niet kan worden gevergd:* deze woorden staan te midden van een wat langere omschrijving. Zij geven aan dat de wet er in beginsel van uitgaat dat het hemelwater op het perceel waar het valt in de bodem wordt geïnfiltreerd of op de sloot wordt geloosd. Dit sluit aan bij de natuurlijke gang van zaken: regen zakt weg in de bodem of loopt weg richting een sloot. In veel gevallen kan deze weg ook worden bewandeld in stedelijk gebied. Dikwijls is de bodem geschikt voor infiltratie en dikwijls zijn sloten, greppels, vijvers en grachten aanwezig. De wet gaat er vanuit dat eerst naar deze mogelijkheden

wordt gekeken. Alleen als het naar het oordeel van de gemeente teveel vergt van de particuliere eigenaar of woningcorporatie om dit te doen, dan is de gemeente aan zet om het hemelwater in te zamelen. Dit is een trendbreuk met de gangbare civiele praktijk waarbij meestal vanzelfsprekend al het hemelwater wordt ingezameld via de riolering. Met deze nieuwe wetgeving is het aan de gemeente om aan te geven in welke delen van de stad van de perceelseigenaren kan worden geveerd het hemelwater te verwerken op het eigen perceel en in welke delen van de stad de gemeente voorzieningen aanbiedt voor de inzameling van het hemelwater. Als de gemeente in bestaande gebieden wil overgaan van inzameling van hemelwater met de riolering naar een situatie waarbij particulieren zelf infiltreren of lozen op de sloot, zal een overgangstermijn nodig zijn om de particulieren in de gelegenheid te stellen eigen voorzieningen te treffen. Een en ander kan worden aangegeven in een verordening.

- *Doelmatige verwerking:* De zorgplicht van de gemeente gaat niet alleen over het inzamelen van het hemelwater, maar ook over de verwerking hiervan. Het is aan de gemeenten om hierin doelmatige keuzes te maken. In de toelichting bij de wet wordt dit benadrukt. Dit is een trendbreuk met afgelopen jaren waarin waterschappen veelal dominant waren geworden ten aanzien van deze afweging. Elders in de wet wordt wel benadrukt dat gemeenten en waterschappen goed moeten samenwerken. Het waterschap is dus niet buitenspel gezet bij het maken van de keuzes, maar op een gelijkwaardige positie gezet, waarin het niet zozeer normen aan de gemeente oplegt, maar in overleg haar belangen inbrengt.

2.4.2 – Taakopvatting van de gemeente inzake hemelwater

Niet alleen de gemeente heeft in de wetgeving verantwoordelijkheden ten aanzien van het hemelwater. Particuliere eigenaren, hebben volgens de wetgeving ook een verantwoordelijkheid. De eigenaar van een perceel is in eerste instantie verantwoordelijk voor hemelwater op eigen terrein (aanpak bij de bron). Het is aan de gemeente om te beoordelen of redelijkerwijs van de perceeleigenaar verlangd kan worden het afvloeiend hemelwater zelf in de bodem of op oppervlaktewater te brengen.

De zorgplicht omvat niet meer dan een door de gemeente aangeboden voorziening waar het hemelwater in geloosd kan worden. Nadat hemelwater door de gemeente is ontvangen, is het vervolgens aan de gemeente om de afweging te maken op welke wijze het ingezamelde hemelwater wordt verwerkt. Dat kan een gescheiden maar ook een gemengd systeem zijn. Samenspraak met het betrokken waterschap is hierbij natuurlijk onontbeerlijk. De uiteindelijke keuze voor de wijze van omgaan met afvloeiend hemelwater wordt op lokaal niveau bepaald op basis van een integrale afweging. De wetgeving en het rijksbeleid verplichten gemeenten niet tot een gescheiden inzameling. De gemeente heeft bij uitvoering van de zorgplicht de nodige beleidsvrijheid en kan voor een aanpak kiezen die gelet op de lokale omstandigheden het meest doelmatig is. Doelmatigheid is dan ook het centrale criterium bij de gemeentelijke keuzes.

De gemeente hanteert de volgende taakopvatting:

- De voorkeursvolgorde bij het omgaan met hemelwater is vasthouden, bergen en afvoeren. Het afvoeren van hemelwater is daarbij de laatste, minst gewenste keuze die alleen wordt uitgevoerd als de eerste twee mogelijkheden technisch niet kunnen of niet doelmatig zijn;
- Er wordt zo min mogelijk verhard oppervlak op de riolering aangesloten. Schoon- en vuilwaterstromen worden zo veel mogelijk gescheiden, waarbij schoon regenwater in het watersysteem wordt gehouden en niet via de riolering naar een zuiveringsinstallatie wordt afgevoerd;

- De particulier is eerste verantwoordelijke voor de opvang en verwerking van hemelwater dat valt op zijn eigen terrein (aanpak bij de bron). Het is aan de gemeente om te beoordelen of redelijkerwijs van de perceeleigenaar verlangd kan worden het afvloeiend hemelwater zelf in de bodem of op oppervlaktewater te brengen;
- De gemeente is het aanspreekpunt voor de burger. Zij behandelt klachten en zorgt voor een doelmatige aanpak van hemelwaterproblemen, ook als eigenaar van het openbaar gebied. Het is aan de gemeente om in het openbare gebied maatregelen voor de afvoer van overtollig hemelwater te treffen en (hemel)wateroverlast te voorkomen;
- Het waterschap is verantwoordelijk voor het oppervlaktewater. Zij draagt zorg voor de afvoer van door de gemeente of particulier ingezameld hemelwater via het oppervlaktewater. Sinds eind 2003 is de initiatiefnemer van een ruimtelijk plan verplicht om vroegtijdig advies in te winnen bij het waterschap over hoe om te gaan met water. Het waterschap moet een gefundeerd advies geven over het omgaan met alle facetten van het water in het plan. Dit is de zogenaamde 'Watertoets'.

2.4.3 – Concrete uitwerking van het hemelwaterbeleid

De kern van het hemelwaterbeleid wordt als volgt geformuleerd: Gemeente Staphorst streeft ernaar op langere termijn het hemelwater zoveel mogelijk te ontvlechten en hoofdzakelijk afvalwater naar de zuivering af te voeren. Het hemelwater wordt lokaal benut of geïnfiltrerd in de bodem of geloosd op oppervlaktewater, mede met inzet van particulier initiatief, dikwijls geïnitieerd vanuit rioolvervanging of nieuwbouw, met oog voor doelmatigheid.

Het hemelwaterbeleid richt zich in eerste plaats op in- en uitbreidingslocaties, herinrichtingen en rioolrenovaties. Op dergelijke momenten is het mogelijk te kiezen voor een (nieuw) systeem dat voldoet aan de eisen van deze tijd. Hemelwaterbeleid kan daarnaast worden ondersteund door particulier initiatief. Dit geeft kleine voordeeltjes per keer, maar kan op termijn een krachtig middel vormen om het bestaande gemengde rioolstelsel te ontlasten.

De gemeente Staphorst maakt de volgende beleidskeuzes:

1. Bij rioolvervanging, wegconstructies of herinrichting wordt waar mogelijk en doelmatig hemelwater afgekoppeld van de gemengde rioolstelsels, bijvoorbeeld door de opvang van water in het groen, het toepassen van waterpasseerbare verharding, infiltratieriolen of de aanleg van een apart hemelwaterriool met afvoer naar oppervlaktewater.
2. Bij nieuwbouw en verbouw moeten zo min mogelijk uitlogbare materialen en metalen zoals koper, lood en zink worden gebruikt, om verspreiding van deze stoffen in oppervlaktewater of de bodem te voorkomen. De gemeente stimuleert duurzaam bouwen.
3. Transport van hemelwater moet worden geminimaliseerd. Benodigde voorzieningen blijven dan klein en het risico op verontreiniging beperkt. Het beste is om hemelwater te infiltreren vlakbij de plek waar het valt, dus bij voorkeur op de kavel met een overloop van de voorziening naar de tuin en mogelijk naar openbaar gebied.
4. Wadi's verdienen de voorkeur als een centrale infiltratievoorziening nodig is. Een wadi is een doordachte groene voorziening en geeft retentie, zuivering, infiltratie en gedoseerde afvoer. Een goed ontworpen wadi biedt bovendien ruimtelijke kwaliteit, natuurontwikkeling en recreatief medegebruik.

5. Dimensionering van retentievoorzieningen en overig oppervlaktewater worden in overleg met het waterschap bepaald.
6. De gemeente stelt een hemelwaterverordening op waarin wordt vastgelegd dat:
 - Op drukriolering mag in geen enkel geval hemelwater worden aangeboden omdat dit de werking van het drukrioleringsysteem verstoort. Perceeleigenaren moeten eventueel op hun riolering aangesloten hemelwater afkoppelen
 - Nieuwbouw moet voldoen aan het Bouwbesluit. Hemelwater en afvalwater worden op de erfgrans gescheiden aangeleverd. Bovendien moet hemelwater maximaal worden geïnfiltreerd op het eigen terrein. Daarom hanteert de gemeente als uitgangspunt dat de eigenaar bij nieuwbouw zorgt voor een infiltratievoorziening (bijvoorbeeld kratten of een laagte in de tuin) met een inhoud van minimaal 10 mm over het verhard oppervlak op eigen terrein;
 - Bij nieuwe woningen of bedrijven waarvan het perceel aan oppervlaktewater grenst, moet schoon verhard oppervlak van bijvoorbeeld de daken zoveel mogelijk rechtstreeks afvoeren naar dit oppervlaktewater. De lozingspunten mogen het beheer en het onderhoud van watergangen niet belemmeren.
7. Er wordt gestimuleerd dat particulieren regenwater niet via de riolering afvoeren, maar op eigen terrein verwerken (hergebruik).

2.4.4 – overige aandachtspunten

Extreme buien

Extreme buien geven steeds vaker problemen met wateroverlast. Rioolstelsels zijn veelal ontworpen voor probleemloze afvoer van hemelwater tot een neerslagintensiteit van 60 l/s/ha (liter per seconde per hectare) ofwel 20 mm/uur. Dit is voldoende voor alle normale dagen en ook voor de meeste zware neerslag. Af en toe, vooral bij zomerse donderbuien, komen buien met een veel hogere neerslagintensiteit voor, tot wel 100 mm/uur. Het is te kostbaar om rioolstelsels daarop te dimensioneren. Als zo'n bui (of hevige cel in een bui) slechts enkele minuten duurt is er weinig aan de hand. Het wordt een probleem als het langer aanhoudt. De verwachting is dat door de klimaatontwikkeling extreme buien vaker voorkomen.

Het wordt geen eis dat de gemeente het systeem zodanig ontwerpt dat dergelijke buien probleemloos verwerkt kunnen worden. Wel staat de gemeente voor de opgave voor het ontwerp van het systeem in combinatie met de inrichting van de openbare ruimte om overlast en schade te beperken. Maar wanneer spreken we nu eigenlijk over wateroverlast? Waar ligt deze grens, in welke gevallen spreken we van wateroverlast en wanneer spreken we slechts van hinder? Wanneer nemen we maatregelen en wanneer is ingrijpen niet noodzakelijk. Zeker is dat de samenleving water op straat in de vorm van hinder zal moeten (leren) accepteren. Maatregelen zijn in ieder geval nodig als hevige regenval onacceptabele schade of overlast veroorzaakt.

Voor prioritering en realisatie van maatregelen is het belangrijk heldere afspraken te maken over wat we onder wateroverlast verstaan.

Wateroverlast is in de gemeente Staphorst als volgt gedefinieerd:

- water dat via de straat gebouwen in stroomt;
- afvalwater dat uit de riolering op straat komt (volksgezondheid);
- water dat erftoegangswegen langer dan 2 uur blokkeert;

- water dat langer dan 4 uur hinder oplevert voor het verkeer (met aandacht voor fietsers en voetgangers).

Naast wateroverlast kan er sprake zijn van hinder. Water op straat in de vorm van hinder zullen we als samenleving moeten accepteren, net als hinder door ondergelopen achterpaden of tuinen. Alleen als er sprake is van echt langdurige hinder kan deze hinder overlast worden.

Het belangrijkste kenmerk van bij extreme buien is dat al het regenwater niet in de riolering past en dus op straat blijft staan en daar gaat stromen richting lage plekken. Op de lokaal laagste plekken komt alles bijeen en ontstaat overlast en eventueel schade. De nieuwe opgave wordt om het water zodanig te geleiden dat dit zonder schade kan worden afgevoerd of geborgen, bijvoorbeeld naar laag gelegen groenstroken. Bij het ontwikkelen van ruimtelijke plannen dient deze nieuwe opgave mee te spelen. In deze GRP periode zal een onderzoek worden uitgevoerd naar de situatie in de gemeente Staphorst aan de hand van een wateroverlastkaart.

Particulier initiatief tot afkoppelen

Hemelwaterbeleid kan worden ondersteund door particulier initiatief. Dit geeft kleine voordeeltjes per keer, maar kan op termijn een krachtig middel vormen om het bestaande gemengde rioolstelsel te ontlasten.

Inzameling en transport van hemelwater

De voorkeursvolgorde bij het omgaan met hemelwater is vasthouden, bergen en afvoeren. Het afvoeren van hemelwater is daarbij de laatste, minst gewenste keuze die alleen wordt uitgevoerd als de eerste twee mogelijkheden technisch niet kunnen of niet doelmatig zijn.

In principe zal zoveel mogelijk het verhard oppervlak niet op de riolering worden aangesloten. Schoon- en vuilwaterstromen worden zo veel mogelijk gescheiden, waarbij schoon regenwater in het watersysteem wordt gehouden en niet via de riolering naar een zuiveringsinstallatie wordt afgevoerd.

Bij de ontwikkeling van nieuwbouwplannen wordt rekening gehouden met de mogelijke effecten van klimaatverandering.

Naast de gemeentelijke maatregelen, wordt bij nieuwbouw een infiltratievoorziening verlangd van de bouwer/projectontwikkelaar/particulier. Bij nieuwbouw of grootschalige renovatie moet een infiltratievoorziening aangelegd worden van 10 mm over het aangesloten afvoerend oppervlak. Infiltratie wordt 'mogelijk' verondersteld als binnen het perceel de grondwaterstand voldoende laag is en de bodem binnen het perceel voldoende doorlaatbaar is of geschikt te maken is door bodemverbetering. De onderzoekplicht hiertoe rust bij de bouwer/projectontwikkelaar/particulier.

Beleidskeuzes

De gemeente Staphorst heeft de volgende beleidskeuzes gemaakt:

- er wordt gestimuleerd dat particulieren regenwater niet via de riolering afvoeren, maar op eigen terrein verwerken (hergebruik).
- er wordt een hemelwaterverordening opgesteld waarin wordt vastgelegd dat:

- op drukriolering mag in geen enkel geval hemelwater worden aangeboden, omdat dit de werking van het drukrioleringsstelsel verstoort. Perceeleigenaren moeten eventueel op hun riolering aangesloten hemelwater afkoppelen;
 - nieuwbouw moet voldoen aan het Bouwbesluit. Hemelwater en afvalwater worden op de erfgrans gescheiden aangeleverd. Bovendien moet hemelwater maximaal worden geïnfiltreerd op het eigen terrein. Daarom hanteert de gemeente als uitgangspunt dat de eigenaar bij nieuwbouw zorgt voor een infiltratievoorziening (bijvoorbeeld kratten of een laagte in de tuin) met een inhoud van minimaal 10 mm over het verhard oppervlak op eigen terrein;
- Daar waar in de komende jaren nieuwbouw, groot onderhoud of herinrichting plaatsvindt wordt waar mogelijk hemelwater afgekoppeld van de gemengde rioelstelsels, bijvoorbeeld door de opvang van water in het groen, het toepassen van waterpasseerbare verharding, infiltratieriolen of de aanleg van een apart hemelwaterriool met afvoer naar oppervlaktewater.

Hoofdstuk 3 – Rioleringsvoorzieningen

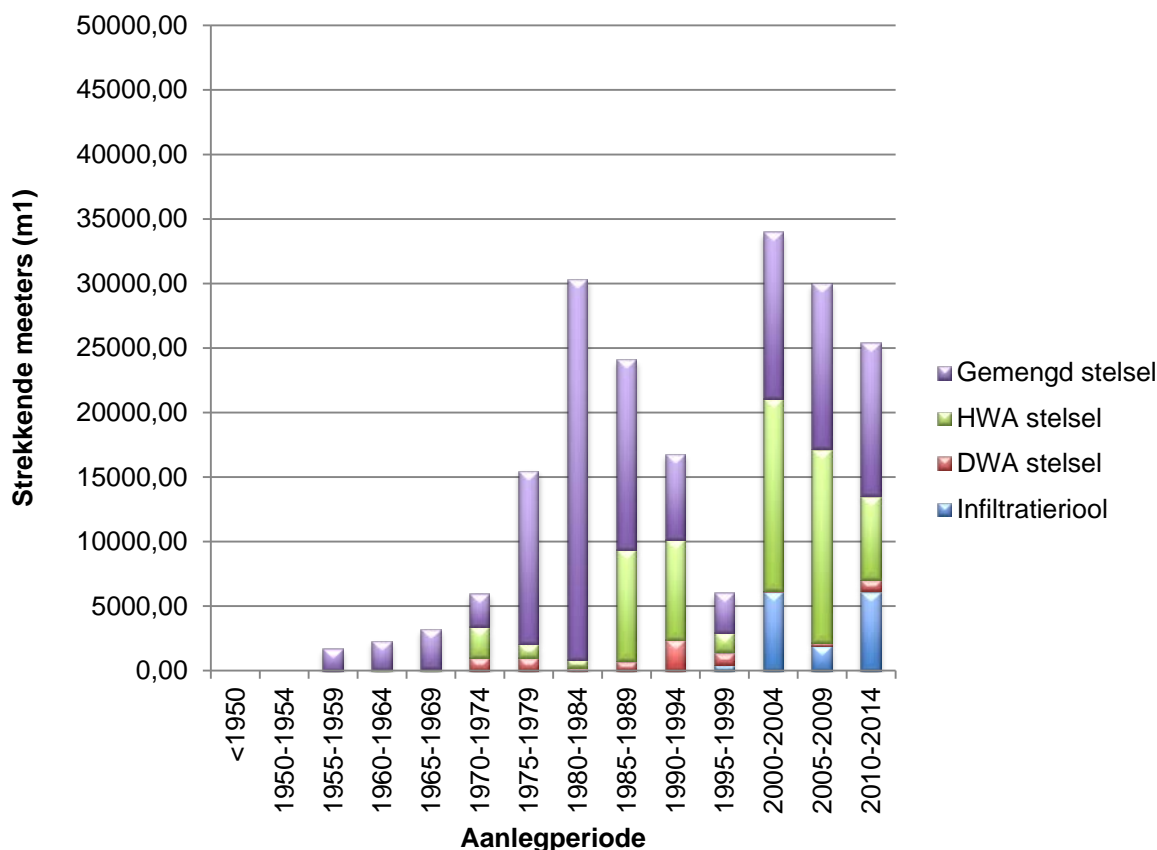
Goed beheer begint met weten wat je hebt. In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de voorzieningen die gemeente Staphorst in eigendom en beheer heeft om invulling te geven aan de zorgplichten voor de riolering. Ook de toestand van de objecten wordt kort belicht.

3.1 – Overzicht van de voorzieningen die onder dit GRP vallen

Riolering bestaat uit diverse objecten zoals buizen, putten en pompen voor inzameling en transport van afvalwater, maar bijvoorbeeld ook wadi's voor de infiltratie van regenwater en drainage voor beheersing van de grondwaterstand. Bijgaande tabel geeft een overzicht van de belangrijkste voorzieningen die behoren bij de riolering in brede zin van het woord. Voor gedetailleerde informatie over deze voorzieningen wordt verwezen naar het beheersysteem voor de riolering van de gemeente en naar diverse basisrioleringsplannen, dat zijn rapporten met bijbehorende hydraulische berekeningen van deelgebieden van het stelsel.

Type object	Aantal
Op riolering aangesloten percelen	6.605 Stuks
• Woningen	5.553 Stuks
• Bedrijven	960 Stuks
• overige	92 Stuks
Niet op riolering aangesloten percelen	39 Stuks
• Bodemlozers	27 Stuks
• Oppervlaktewaterlozers	12 Stuks
Aantal inwoners	16.429
Aangesloten verhard oppervlak	106 ha

Type object	Aantal
Vrijverval riool	146 km
• Gemengd riool	68 km
• DWA riool	39 km
• RWA riool	24 km
• Infiltratieriool	15 km
Tussen- en eindgemalen	30 Stuks
Persleidingen	10 km
Pompunits (drukriolering)	565 Stuks
Mechanische riolering (drukriolering)	160 km
Gemengde overstorten extern	21 Stuks
Regenwateroverstorten (vgs)	34 Stuks
Regenwateruitlaten	22 Stuks
Randvoorzieningen	4 Stuks
Waterpasseerbare verharding	2200 m ²
Wadi's (aantal)	1 st
Wadi's (oppervlak vanaf insteek)	2200 m ²
Drainage leiding	34 km
Inspectieputten	3291 Stuks
Kolken	5600 Stuks
Lijngoten	60 m

3.2 – Huis en bedrijfsaansluitingen

Woningen en overige panden zijn meestal op de riolering aangesloten met aansluitleidingen. Via deze aansluitleidingen wordt het afvalwater ingezameld om daarna door de riolering te worden getransporteerd. Bij gescheiden stelsels is meestal sprake van twee aansluitingen, namelijk één voor afvalwater en één voor regenwater. Een ontwikkeling van de laatste jaren is dat het regenwater vaak niet rechtstreeks wordt aangesloten op de riolering. Als het regenwater dan wel afstroomt naar de openbare ruimte is er sprake van een indirecte aansluiting.

Het eigendom van de aansluitleidingen is per gemeente verschillend geregeld, evenals de spelregels in geval van verstoppingen.

In de gemeente Staphorst zijn de aansluitleidingen tot aan het ontstoppingsstuk of de controleput op of nabij de erfgrans in principe in eigendom bij de woningeigenaar. De gemeente is eigenaar van het gedeelte vanaf het ontstoppingsstuk tot aan de aansluiting op de hoofdriolering.

3.3 – Kolken en goten

Kolken en goten vormen een essentieel element van de riolering. Op deze plekken kan straatwater in de riolering stromen. Meestromend straatvuil bezinkt grotendeels in de bak van de kolk of in de goot. Deze moeten regelmatig worden leeg gezogen. In gemeente Staphorst gebeurt dat tweemaal per jaar.

Het kolken zuigen en goten reinigen wordt uitbesteed aan marktpartijen die tevens zorg dragen voor afvoer en verwerking van het slib.

Kolken en lijngoten moeten niet alleen onderhouden worden, soms moeten we ook reparaties uitvoeren. Tijdens het reinigen van de kolken worden eventuele gebreken aan de kolken en goten geregistreerd. Deze gebreken worden jaarlijks verholpen. De aansluitleidingen van kolken en goten kunnen ook verstopt raken. Deze verstoppingen worden door de gemeente zelf hersteld.

3.4 – Reinigen en inspecteren van de riolen

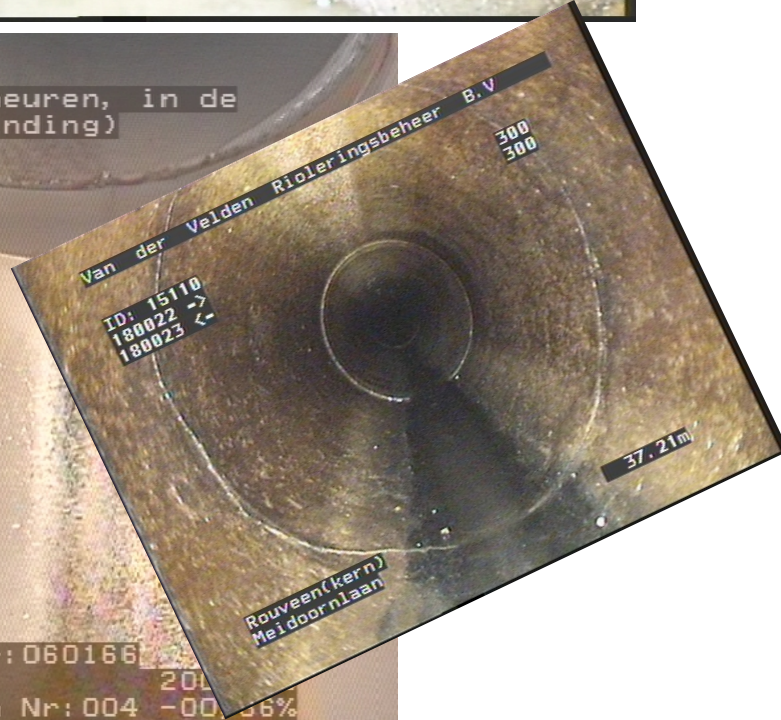
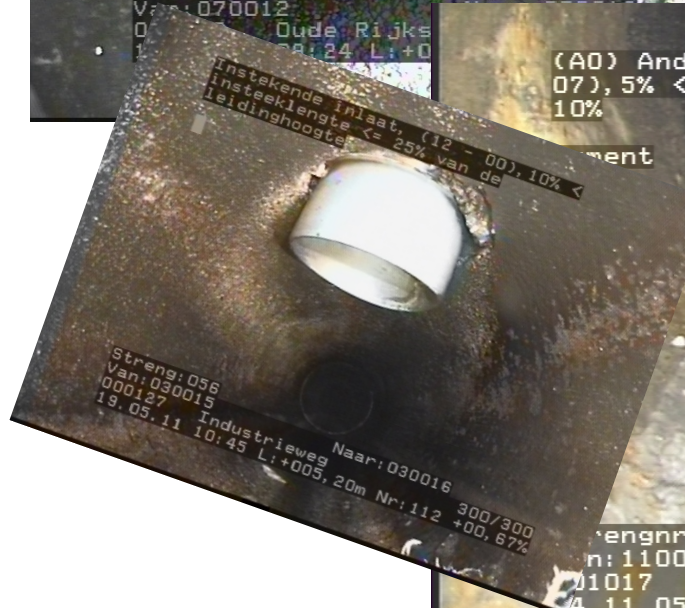
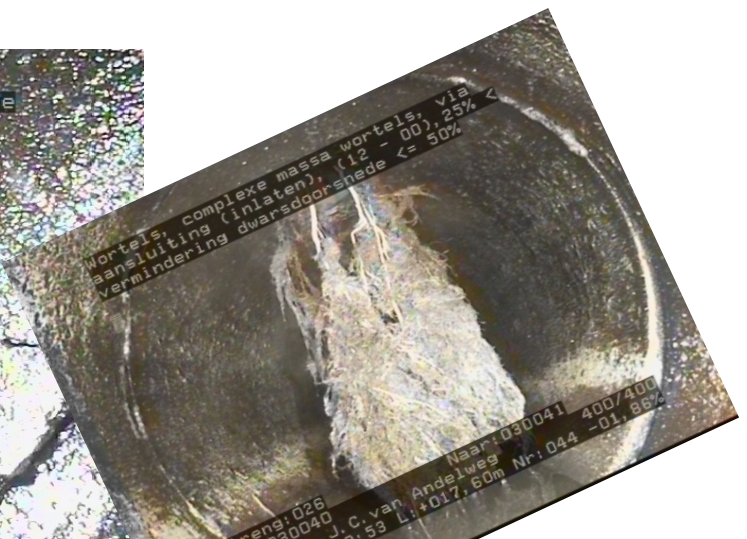
Riolen raken in de loop der jaren vervuild en slibben dicht. Dit speelt in Nederland sterk door het geringe afschot van onze riolen en soms door zonken ten gevolge van verzakking bij slappe bodems. Riolen moeten daarom af en toe worden gereinigd.

In gemeente Staphorst worden de riolen eens per 7 jaar gereinigd. Het gaat per wijk volgens een vaste volgorde. Sommige riolen vervuilen sneller dan andere riolen. Deze riolen moeten daarom vaker schoongemaakt worden. In het rioolbeheerplan staat het programma van jaar tot jaar aangegeven.

Het reinigen wordt in gemeente Staphorst uitbesteed aan marktpartijen die tevens zorg dragen voor afvoer en verwerking van het slib. Kleine reparaties aan de vrijvervalriolering worden uitbesteed.

Riolen verouderen in de loop der jaren. Het is vooraf nauwelijks te voorspellen hoelang een riool zal kunnen functioneren. Dit is onder meer afhankelijk van de kwaliteit van de buis, de zorgvuldigheid van de aanleg, de toestand van de ondergrond en de aard van het geloosde afvalwater. Daarnaast is van grote invloed of er op het riool wordt geloosd vanuit een persleiding. De riolering in gemeente Staphorst is afgelopen jaren al minimaal tweemaal geïnspecteerd waardoor een goed beeld is ontstaan van de staat van de riolering. Komende jaren wordt steeds geïnspecteerd als het riool wordt gereinigd.

Hieronder volgen een aantal foto's van de inspecties en een kaartje vanuit het beheersysteem waarin de resultaten gepresenteerd worden. (zie ook bijlage 5)

3.5 – Gemalen en persleidingen

Rioolgemalen vormen een essentieel onderdeel van de riolering, vergelijkbaar met het hart van het menselijk lichaam. Het ingezamelde afvalwater loopt via de riolen, die onder afschot liggen, vanzelf naar het laagste punt. De rioolgemalen pompen vanuit de diepste punten van het rioolstelsel het water omhoog naar een volgend rioleringsgebied of de zuivering. Aan de drukzijde van het gemaal zit een persleiding. Soms een korte waarmee het afvalwater wordt geloosd in het aansluitende stelsel, soms een kilometers lange persleiding waarmee het afvalwater wordt getransporteerd naar de zuivering.

Onverhoopt disfunctioneren van rioolgemalen kan ertoe leiden dat het rioolstelsel geheel gevuld raakt en na enkele uren via de overstorten ongezuiverd afvalwater loost op het oppervlaktewater. Dit kan leiden tot aanmerkelijke overlast en vissterfte en vormt een risico voor de volksgezondheid. Gemalen dienen daarom voortdurend in goede staat te verkeren.

De gemeente beheert niet alleen rioolgemalen, maar ook pompen van bergbezinkvoorzieningen. In totaal beheert gemeente Staphorst 59 pompen in 34 gemalen (excl. drukriolering).

Een overzicht van de wijze van beheer van de gemalen is opgenomen in het RioolBeheerPlan (RBP).

In gemeente Staphorst worden de rioolgemalen onderhouden door marktpartijen. De gemalen zijn opgenomen in het beheersysteem van de gemeente. Verder zijn ze voorzien van telemetrie zodat een deel van het beheer op afstand kan geschieden en 24 uur per dag. Voornoemde heeft betrekking op de grote gemalen, niet op de drukriolering in het buitengebied.

Verstopte rioolgemalen door doekjes.

Een groot deel van de storingsen bij rioolgemalen bestaat uit verstopping door restanten van doekjes. Het gaat om niet afbreekbare toiletdoekjes, damesverband en een enkele keer een verloren dweil. In tegenstelling tot toiletpapier lossen deze doekjes niet op in het afvalwater waardoor sommige pompen verstopt raken. Soms raken de pompen ook ernstig beschadigd, waardoor dure reparaties nodig zijn. Uit de storingsrapporten blijkt dat problemen met doekjes veelal op bekende plaatsen voorkomen. In het buitengebied is het soms direct terug te voeren tot de betreffende lozer op de unit van de drukriolering. In stedelijk gebied weet je nooit wie de lozer is geweest.

3.6 – Riolering buitengebied

Vanaf de jaren '80 van de vorige eeuw is riolering aangelegd in het buitengebied. Een groot deel is in de jaren 1984/1985 aangelegd. Het andere deel van de drukriolering in gemeente Staphorst is in 2004/2005 aangelegd. Leidend motief was de ontoelaatbaarheid van een vrijwel ongezuiverde lozing. Daarnaast speelde het comfort van de riolaansluiting en achterop lopen een rol in de besluitvorming, evenals de dalende prijs voor aanleg van drukriolering.

De pompunits zijn enkelpomps uitgevoerd, worden eens per jaar geïnspecteerd en jaarlijks gereinigd. De tussengemalen zijn dubbelpomps uitgevoerd en worden ook jaarlijks geïnspecteerd en onderhouden. Het ingezamelde afvalwater wordt nauwelijks geloosd op vrijerval riolering maar geïnjecteerd in persleidingen. Het onderhoud (inclusief reiniging) aan deze gemalen wordt uitgevoerd door een externe partij. De pompen van de drukriolering worden via een rode lamp bewaakt. Bij meldingen worden 2 externe partijen ingeschakeld, ook in de avonden en weekenden. Enkele pompunits ontvangen afvalwater van meerdere woningen of bedrijven.

Storingen door hemelwater op de drukriolering

Storingen in de drukriolering treden dikwijls op tijdens neerslag. Dit geeft de indruk dat hemelwater wordt geloosd. Het systeem is daar niet op is berekend. Drukriolering is alleen bedoeld voor het lozen van huishoudelijk afvalwater, niet voor mest, hemelwater, grondwater of oppervlaktewater. Soms denken mensen dat het wel meevalt, maar illegale lozingen leiden snel tot overbelasting, soms bij de betreffende lozer maar soms ook verderop in het systeem.

3.7 – Rioloverstorten en hemelwateruitlaten

De overstorten van het gemengde rioolstelsel worden jaarlijks geïnspecteerd en eventueel gereinigd. Het reinigen heeft betrekking op het riool nabij de overstortmuur, op de put zelf, op de leiding naar het oppervlaktewater en op de oevers nabij het lozingspunt. Bijzonderheden worden genoteerd in een logboek. Bij meldingen na overstortingen wordt direct ter plekke geïnspecteerd en eventueel gereinigd. In 2006 is meetapparatuur geïnstalleerd waarmee overstortingen worden geregistreerd. Deze dataloggers registreren waterstanden in de diverse rioolstelsels. Samen met gegevens over de rioolgemalen en neerslagmeting kunnen we uitspraken doen over het functioneren in de praktijk. De bedoeling is dat de rapportage hiervan wordt voorzien van een inhoudelijke analyse en jaarlijks besproken met het waterschap.

Rioloverstorten

Riolering is in de eerste plaats bedoeld voor inzameling en transport van afvalwater. In de vorige eeuw is de praktijk ontstaan dat overtollig hemelwater met dezelfde riolering wordt ingezameld en getransporteerd. Dit betreft het zogenoemde gemengde rioolstelsel. Het brengt in feite al het water waar je vanaf wilt naar de stadsrand. In de loop van de vorige eeuw werden aan de stadsranden zuiveringen gebouwd omdat de lozing vanuit de steden ontoelaatbaar werd voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. De waterkwaliteit is daarna sterk verbeterd. De sanering van bedrijfslozingen is ook van grote invloed geweest op de waterkwaliteit. Het zuiveringsproces is gebaat bij een vrij constante aanvoer van afvalwater en niet bestand tegen de piek van al het hemelwater. Om die reden wordt er naast het echte afvalwater slechts een beperkte hoeveelheid extra water vanuit de riolering naar de zuivering geleid. Dit wordt de pompovertcapaciteit genoemd. De rest wordt tijdelijk geborgen in de riolering. Dit wordt de berging genoemd. Maar bij zware buien of langdurige neerslag schiet deze bergingscapaciteit tekort en raakt het stelsel geheel gevuld. Om overlast te voorkomen zijn overstorten aangebracht in speciale putten. Deze lozen dan verdund doch ongezuiverd afvalwater op het oppervlaktewater. Het resulteert in stank en visuele overlast, een verminderde waterkwaliteit met soms vissterfte, verarming van ecosystemen en dikwijls verontreinigde baggerspecie. De rioloverstorten kunnen niet worden gemist omdat het gemengde stelsel dan meerdere keren per jaar leidt tot water op straat inclusief afvalwater. Rioloverstorten zijn aldus een noodzakelijk kwaad vanuit een historisch gegroeide situatie.

Hemelwater wordt dikwijls rechtstreeks geloosd op oppervlaktewater. Dat kan op kleine schaal met een pijpje op eigen terrein of op grotere schaal met een gescheiden rioolstelsel met hemelwateruitlaten. De kwaliteit van het water dat vanuit hemelwateruitlaten wordt geloosd op oppervlaktewater is wel eens onderwerp van discussie geweest tussen waterbeheerders en gemeenten, maar wordt door de wetgever als onverdacht beschouwd, tenzij de waterbeheerder aantoont dat er een probleem is of een bijzondere situatie. De hemelwateruitlaten in gemeente xxx vormen, voor zover bekend, geen probleem.

Regenwateroverstorten zijn de constructies waaruit hemelwater wordt geloosd vanuit de zogenaamde verbeterd gescheiden rioolstelsels. Deze vormen meestal geen probleem voor het ontvangende watersysteem.

In bijlage 3 is een overzicht weergegeven van alle overstorten binnen de gemeente Staphorst.

3.8 – Overige voorzieningen

Filtratie (zuivering) en infiltratie van hemelwater wordt steeds belangrijker als alternatief voor riolering.

Wadi's

Een wadi is een met gras ingezaaide verlaging in het groen. In deze wadi's bergen wij tijdelijk hemelwater, zodat het in de bodem kan infiltreren. Deels vindt gedoseerde afvoer plaats via drainage onderin de wadi. Bij hevige pieken kan soms ook noodoverloop plaatsvinden richting oppervlaktewater. Vanuit landelijk onderzoek is bekend dat wadi's zorgen voor zuivering en retentie van afstromend hemelwater en daarom goed passen bij duurzaam stedelijk waterbeheer.

Wadi's zijn ook toepasbaar in polders, ondanks dat daar dikwijls geen behoefte is aan infiltratie. Als een wadi in een polder wordt uitgevoerd met drainage onderin, dan functioneert hij als filtratie- en retentievoorziening.

IT- riolen

De zogenaamde IT – riolen (infiltratie en transportriolen) zijn riolen met gaatjes voor de infiltratie van hemelwater. Tijdens een bui wordt het IT – riool gevuld. Het water infiltreert via de gaatjes naar de bodem. Bij zware neerslag is de infiltratiecapaciteit en de berging onvoldoende en gaan ze functioneren als een normaal stromend hemelwaterriool met lozing op oppervlaktewater. Soms kunnen ze ook functioneren als drainage, dus om hoge grondwaterstanden te beteugelen. Dan zijn het DT-riolen.

Het goed ontwerpen, aanleggen en onderhouden van ondergrondse (in-)filtratievoorzieningen is een specialistische bezigheid, omdat je een langdurige, optimale infiltratiecapaciteit van de bodem rondom de infiltratievoorziening wilt creëren, terwijl de bodem wel voldoende verdicht moet worden om een stevige ondergrond voor de openbare ruimte te kunnen zijn .

Gemeente Staphorst heeft in de wijk Zuid 3 drainage aangelegd om de grondwaterstand te reguleren. Deze worden één keer in de 4 jaar doorgespoten om verstopping te voorkomen.

Gemeente Staphorst voert het beheer over een grote hoeveelheid sloten in het buitengebied. Het beheer bestaat onder meer uit maaien en periodiek uitkorven. Incidenteel worden sloten gebaggerd.

Sloten in het buitengebied

De gemeente heeft langs de wegen in het buitengebied veel sloten in eigendom en beheer. Deze sloten hebben veelal een functie voor opvang van afstromend hemelwater vanaf het wegdek. Als de sloten een bredere functie hebben voor naastgelegen percelen is er sprake van peilbeheer. Dat valt buiten het werkgebied van de gemeentelijke zorgplichten op gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater. Dergelijke sloten passen beter bij de waterschappen.

Hoofdstuk 4 – Rioleringsbeheer

De rioleringszorg is een veelomvattend taakgebied dat meer omvat dan het beheer en onderhoud van de objecten. Dit hoofdstuk gaat in op de organisatie van het rioleringsbeheer. Er wordt ingegaan op samenwerking met andere afdelingen binnen de gemeente en op samenwerking met de waterbeheerders. Verder wordt stilgestaan bij communicatie, de omgang met meldingen en de spelregels bij verstoppingen. Vanuit de landelijke benchmark wordt met een externe blik naar de gemeente gekeken.

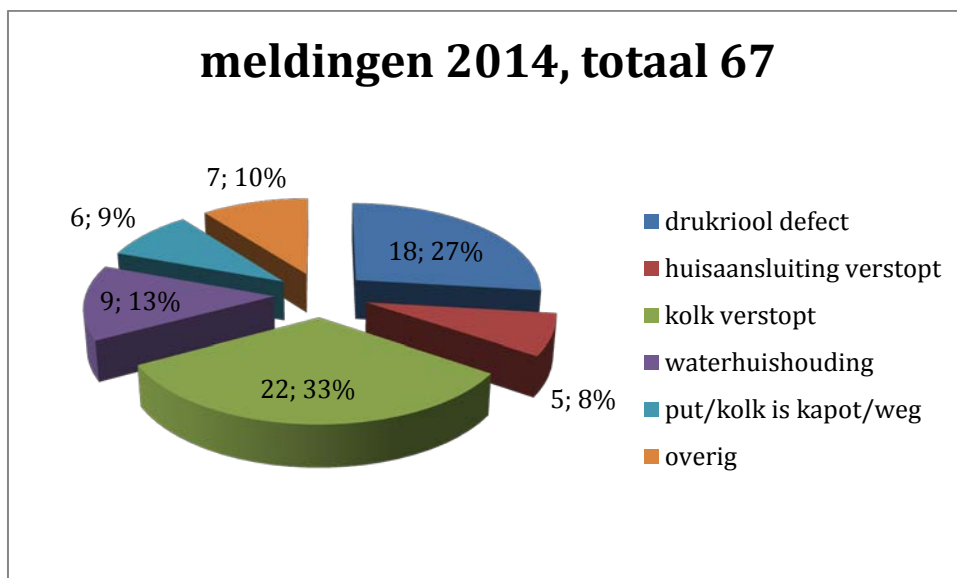
4.1 – Meldingen van burgers en bedrijven

Meldingen van burgers en bedrijven zijn een belangrijke bron van informatie en zijn soms aanleiding om in actie te komen. De ene keer kan het probleem door de gemeente worden verholpen, zoals bijvoorbeeld een verstopte kolk. Andere keer moet de melder zelf in actie komen, bijvoorbeeld bij een lekke kelder. Ook in het laatste geval moet de gemeente de melding respectvol afhandelen. Zorgvuldige registratie van meldingen heeft als bijkomend voordeel dat op termijn bepaalde tendensen of lijnen zichtbaar worden die van belang zijn voor inzicht in het functioneren van de riolering.

Meldingen kunnen persoonlijk, telefonisch en per e-mail worden gemeld en worden geregistreerd in het programma SIM. In SIM worden alle meldingen aangaande de openbare ruimte geregistreerd. Meldingen die betrekking hebben op gemalen en pompunits worden bovendien in SAM opgenomen.

Bijgaand taartdiagram toont de 67 meldingen over het jaar 2014.

De meeste meldingen betreffen storing aan de drukriolering, gevolgd door verstopte kolken.

4.2 – Spelregels bij verstoppingen

Bij verstopping is de spelregel dat de eigenaar en/of bewoner verantwoordelijk is voor het gedeelte van de aansluitleiding vanaf de woning tot aan het ontstoppingsstuk. Het resterende gedeelte tot aan de hoofdriolering valt onder verantwoordelijkheid van de gemeente.

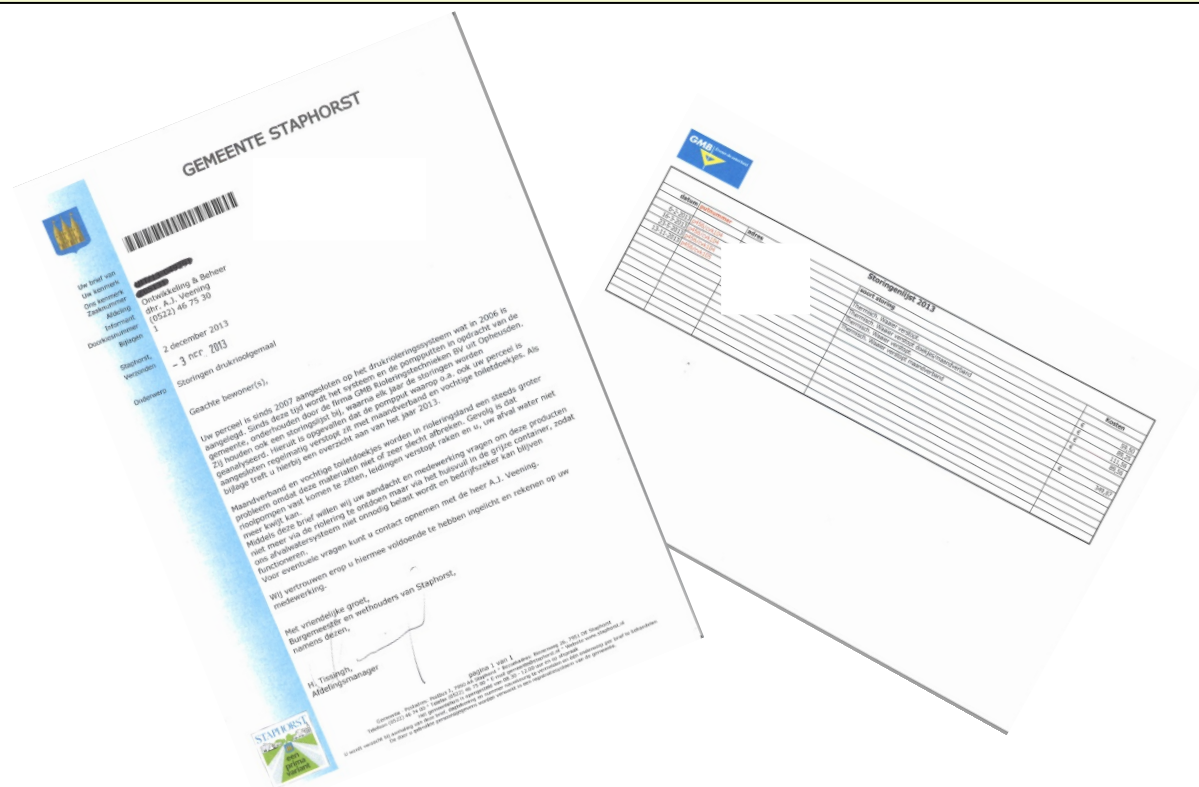
De eigenaar of bewoner dient eerst het ontstoppingsstuk vrij te graven en vast te stellen in welk gedeelte de verstopping zit. Soms wordt dit door medewerkers van de gemeente gedaan. De rekening gaat naar degene die voor het betreffende gedeelte verantwoordelijk is.

4.3 – Communicatie en bewustwording

Burgers zijn zich dikwijls nauwelijks bewust van de aanwezigheid van riolering. Slechts een deel van de mensen weet hoe belangrijk de riolering is voor de volksgezondheid en voor de woonbaarheid van de leefomgeving. Bewustwording is belangrijk voor draagvlak voor de rioolheffing en om achteloos lozingsgedrag te voorkomen.

Verstopte rioolgemalen door doekjes

Een groot deel van de storingen bij rioolgemalen bestaat uit verstopping door restanten van doekjes. Het gaat om niet afbreekbare toiletdoekjes, damesverband en een enkele keer een verloren dweil. In tegenstelling tot toiletpapier lossen deze doekjes niet op in het afvalwater waardoor sommige pompen verstopt raken. Soms raken de pompen ook ernstig beschadigd, waardoor dure reparaties nodig zijn. Uit de storingsrapporten blijkt dat problemen met doekjes veelal op bekende plaatsen voorkomen. In het buitengebied is het soms direct terug te voeren tot de betreffende lozer op de unit van de drukriolering. In stedelijk gebied weet je nooit wie de lozer is geweest.

De gemeente heeft sinds mei 2011 een digitaal waterloket. Hierop staat algemene informatie omtrent riolering, hemelwater en grondwater. Getracht wordt deze zo actueel te houden.
www.staphorst.nl/waterloket

4.4 – Hydraulische berekeningen

Rioleringsvoorzieningen moeten voldoende capaciteit hebben om naar behoren te kunnen functioneren. Bij het dimensioneren van deze voorzieningen worden daarom hydraulische ontwerpberekeningen uitgevoerd. Later worden eens per zoveel jaar (ca. 10 jaar) controleberekeningen uitgevoerd om te bezien of de voorziening nog voldoet in de gewijzigde omstandigheden uit de praktijk.

Het gaat ondermeer om de volgende berekeningen:

- Berekening van de afvoer van afvalwater richting RWZI;
- Berekening van rioolgemalen (pompcurves, pomptypen, pendelbergings, samenloop en persleidingen (snelheid, weerstand, waterslag).
- Berekening van de afvoer van zware buien, bijvoorbeeld bui 8 of 60 l/s/ha. Tegenwoordig aangevuld met het doorrekenen van extreme buien.

In 2016 wordt er voor kern Staphorst één Basisrioleringsplan opgezet.

4.5 – Monitoring van het functioneren

Gemeente Staphorst is op meerdere punten actief met monitoring:

- Grondwatermeetnet.
- Riooloverstorten.
- Rioolgemalen.
- Pompunits van de drukriolering.

Het monitoren wordt al enige tijd uitgevoerd en er zijn al gegevens verzameld. In de planperiode van dit GRP start het traject om de verzamelde gegevens te analyseren en interpreteren, om zodoende tot een beter inzicht in het functioneren te komen.

Hiertoe zullen in enkele gemalen en een aantal punten in het stelsel meetapparatuur geplaatst worden. Waar noodzakelijk zal ook het grondwatermeetnet uitgebreid worden.

Monitoring = brug tussen theorie en praktijk

Rioleringsvoorzieningen zoals gemalen, pompunits, overstorten en drainage worden gedimensioneerd op basis van theoretische berekeningen met diverse aannamen. Deze werkwijze is heel gebruikelijk in de civiele techniek en in de praktijk de enige bruikbare manier om grootschalige voorzieningen te ontwerpen. Het is gebruikelijk dat het feitelijke functioneren enigszins afwijkt van de ontwerpuitgangspunten. Zolang dit binnen redelijke marges plaatsvindt is er niets aan de hand en voldoet het systeem aan de verwachtingen. Maar als het feitelijke functioneren fors afwijkt van de verwachting, dan wordt het tijd om in te grijpen. Monitoring is het waarnemen van het feitelijke gedrag en dit in relatie brengen met het beoogde gedrag.

4.6 – Beschouwing van de personele omvang

Rioleringsbeheer is een veelomvattende aangelegenheid en vraagt inzet van menskracht. Bijgaand een overzicht van de belangrijkste taken. Het overzicht volgt de indeling van de Leidraad Riolering module D2000 en maakt gebruik van de kengetallen uit deze module. Dit geeft een onafhankelijke globale check op de omvang van de beherende organisatie van de gemeente. In gemeente Staphorst wordt ruim de helft van de taken uitbesteed. Dit betreft met name de uitvoering van maatregelen, werkzaamheden waarvoor speciaal materieel/ gereedschap nodig is en diverse onderzoeken (milieukundig, asfalt en grondonderzoek, landmeetkundig, hydraulische berekeningen etc.) De check laat zien dat gemeente Staphorst voor de rioleringszorg gaat in de richting van een regiegemeente met enige onderbezetting bij de algemene taken.

Personele aspecten van het rioleringsbeheer en de watertaken

Rioleringsbeheer, inclusief de gemeentelijke watertaken, brengt een omvangrijk takenpakket met zich mee, dat de nodige personele inzet vereist. Met behulp van de Module D2000 uit de Leidraad Riolerings is een inschatting te maken van de benodigde personele inzet. Het is gebaseerd op inwoneraantal, areaalgrootte en geplande investeringen. Het gaat uit van landelijke gemiddelden en houdt geen rekening met lokale bijzonderheden. Het is een hulpmiddel om de lokale personeelsformatie te bespreken.

De taken zijn te verdelen in 3 hoofdgroepen:

1. Algemene taken bij het beheer van de riolerings:
 - a. GRP opstellen, jaarprogramma's, overleg beheerders, afstemming andere vakgebieden, terugkoppeling, regelen middelen.
 - b. Uitvoeren van inspecties, controles, metingen en berekeningen.
 - c. Ingaan op klachten, verwerken van revisie en vergunningverlening.

De personele inzet voor deze algemene taken is gerelateerd aan het inwoneraantal.

2. Onderhoud van de bestaande voorzieningen:
 - a. Onderhoud van riolen, aansluitleidingen en kolken.
 - b. Onderhoud van gemalen en de drukriolerings buitengebied.
 - c. Onderhoud van drainage en infiltratievoorzieningen.

De personele inzet voor deze onderhoudstaken is gerelateerd aan de areaalgrootte.

3. Maatregelen voorbereiden:
 - a. Aanleg van nieuwe voorzieningen.
 - b. Reparaties aan bestaande voorzieningen.
 - c. Renovatie of vervanging van bestaande voorzieningen.
 - d. Verbeteringsmaatregelen.

De personele inzet voor deze maatregelen is gerelateerd aan de investeringslijst.

Een gemeente kan kiezen om alle taken met eigen mensen te doen of om meer uit te besteden. Bij de "algemene taken" kan de gemeente zelf het GRP schrijven en hydraulische berekeningen uitvoeren of deze taken uitbesteden aan een adviesbureau. Bij "onderhoud" kan ze zelf kolken reinigen en een eigen gemalenploeg hebben of dit uitbesteden aan gespecialiseerde bedrijven. Bij "maatregelen voorbereiden" kan de gemeente zelf het ontwerp en bestek maken of dit uitbesteden aan een ontwerp bureau.

Onderstaand worden twee uitersten gegeven. Bij "zelf doen" doet de gemeente alle taken met eigen mensen. Bij "regie" wordt zoveel mogelijk uitbesteed, maar de gemeente blijft verantwoordelijk en moet coördinerende en aansturende taken wel blijven doen. De volgende kolommen tonen de situatie in de gemeente aangevuld met eventuele opmerkingen.

Hoofdgroep taken	"zelf doen"	"regie"	Staphorst	opmerkingen
1 – Algemene taken	1,9 fte	1,0 fte	0,8 fte	Enige onderbezetting
2 – Onderhoud	4,4 fte	0,1 fte	0,1 fte	
3 – Maatregelen	1,1 fte	0,4 fte	1,0 fte	
Totaal fte's	7,4 fte	1,5 fte	1,9 fte	

Voor meer info: spreadsheet module D2000 Leidraad Riolerings.

4.7 – Samenwerking binnen de gemeente

Het beheren van de riolering is een eigen vakgebied, maar geen volstrekt sectorale aangelegenheid. Op diverse punten bestaan raakvlakken met andere afdelingen binnen de gemeentelijke organisatie. In het overzicht staan de belangrijkste verwoord.

- Wegbeheer.
 - Riolering, kolken en aansluitleidingen liggen in en onder de weg. Werkzaamheden aan de één beïnvloeden de ander.
- Inrichting openbare ruimte.
 - Hemelwaterafvoer wordt sterk beïnvloed door de inrichting van de openbare ruimte. Vooral bij extreme buien speelt het spel van hoog en laag een cruciale rol, het vormt het verschil tussen gereguleerde afvoer of overlast.
- Schoonhouden openbare ruimte.
 - Straatvegen en kolken zuigen hebben met elkaar te maken. Een schonere straat leidt tot minder vuil in de kolken. Maar kolken zuigen is goedkoper dan straatvegen, dus de relatie is beperkt.
- Beheer gemeentelijke waterlopen.
 - Rioleringsbeheer raakt aan waterbeheer. Denk aan peilen, kwaliteit, capaciteit en dergelijke.
- Ontwikkelingsprojecten (woningbouw en herstructurering).
 - Deze projecten vormen een kans om de gemeentelijke zorgplichten ten aanzien van afvalwater, hemelwater en grondwater in één keer goed in te vullen. Soms sluit je aan om het naastliggende bestaande systeem, soms kies je voor iets nieuws dat optimaal past in de nieuwe situatie.
- Uitvoeringsprojecten.
 - Tijdens het ontwerp en de uitvoering van rioleringswerken is het van belang dat de kwaliteit wordt geborgd zodat de rioleringsbeheerder goede objecten krijgt overgedragen.
- Omgevingsvergunningen.
 - Wateraspecten vormen onderdeel van de vergunning.
- Opsporen foutieve aansluitingen en handhavend optreden.
 - Foutieve aansluitingen zijn een lastig punt binnen het rioleringsbeheer. Bij het opsporen en herstellen treedt je in het domein van de particulier.
- Gemeentelijk vastgoedbeheer i.v.m. gemaalbehuizingen.
 - Grotere rioolgemalen zijn geplaatst in speciale behuizingen. Daarnaast hebben kleinere pompen vaak schakelkasten.
- Duurzaamheid en milieubeleid.
 - Keuzes inzake beleid en beheer van riolering hebben effecten in termen van duurzaamheid en milieu.
- Financiën en belasting.
 - Rioleringsbeheer kost geld. Dit punt wordt verderop in dit GRP uitgewerkt.

4.8 – Samenwerking met de waterbeheerders

De gemeentelijke zorgplicht voor afvalwater, hemelwater en grondwateroverlast heeft meerdere raakvlakken met de taken van de waterbeheerders. Voor gemeente Staphorst gaat het hierbij in eerste instantie om waterschap Groot Salland, maar ook om waterschap Reest

en Wieden. Samenwerking met het waterschap is van groot belang en zelfs verwoord in de Waterwet.

Artikel 3.8 Waterwet:

- Waterschappen en gemeenten dragen zorg voor de met het oog op een doelmatig en samenhangend waterbeheer benodigde afstemming van taken en bevoegdheden waaronder het zelfstandige beheer van inname, inzameling en zuivering van afvalwater.

In bijgaand overzicht staan de meest relevante aspecten van samenwerken met het waterschap verwoord. De praktijk leert dat in de loop der jaren bepaalde onderwerpen meer of minder aandacht krijgen. Dit is soms een gevolg van lokale voorvallen en dikwijls ook een meebewegen met landelijke ontwikkelingen. Zo was tijdens de voorbereiding van het vorige GRP veel aandacht voor de rioolvervangingen en de renovatie gemalen en pompunits, terwijl recent meer aandacht is ontstaan voor het zoeken van besparingen in de waterketen. Het volgende kader geeft een samenvatting van een rapport van waterschap Groot Salland waarin het lonkend perspectief van een goede samenwerking wordt geschetst.

Aspecten van de samenwerking tussen de gemeente en de waterbeheerder(s):

- **Watertoets**

Dit is het proces van overleg met de waterbeheerder waardoor inzichten over het water al vroegtijdig worden meegenomen in het ruimtelijke ontwerp.

- Locatiekeuze – ruimtelijke ordening.
Het gaat om de vraag of de plek geschikt is voor de gewenste ontwikkeling of dat het beter elders kan. Andersom kan ook, namelijk dat de waterbeheerder ruimte voor water zoekt en de gemeente nodig heeft.
- Peilbeheer – ruimtelijke ordening.
Het waterschap is verantwoordelijk voor het peilbeheer. Het bedient daarmee de ruimtelijke functies zo goed mogelijk. Het beleid van beide overheden moet daarom op elkaar afgestemd zijn.
- Systeemkeuze – ruimtelijke inrichting.
Het gaat bijvoorbeeld om de keuze voor een wadi omdat dit retentie geeft gecombineerd met zuivering van straatvuil en ontlasting van de RWZI.

- **Waterketen**

De waterketen is het geheel van drinkwater via riolering tot de zuivering RWZI, dus grofweg alles in een buis ten behoeve van onze kraan in huis en bedrijf.

- RWZI.
Het waterschap is beheerder van de RWZI. Het aansluitende rioolstelsel is in beheer bij één of meerdere gemeenten. Afstemming is van belang.
- Persleidingen.
Gemeente en waterschap hebben persleidingen in beheer.
- Riooloverstorten.
De riooloverstort is een noodzakelijk kwaad. De waterbeheerder dringt aan om maatregelen om de effecten te minimaliseren, maar de gemeente moet kostbare maatregelen afwegen tegen andere zaken.
- Dun water.
De RWZI is bedoeld voor afvalwater, niet voor grondwater en oppervlaktewater dat onbewust door intreding in de riolering wordt afgevoerd.

- Afkoppelen.
Afkoppelen van hemelwater van de gemengde riolering leidt tot minder aanvoer naar de RWZI en dus tot enige besparing. Daarnaast zullen de riooloverstorten minder vaak werken. Het waterschap heeft dus belang bij afkoppelen, maar de kosten liggen bij de gemeente. Die zal moeten afwegen wanneer en op welke wijze afkoppelen doelmatig is.
- Lozing op de riolering.
De gemeente is bevoegd gezag voor lozing op de riolering, terwijl dit mede effect heeft op de werking van de RWZI. Afstemming van beleid en handhaving is daarom nodig.
- **Waterlopen**
De waterschappen en Rijkswaterstaat voeren beheer over enkele grote waterlopen. Water in stedelijk gebied en sloten in het buitengebied vallen onder gemeentelijk of particulier beheer. Onderwerpen van afstemming zijn onder meer peilbeheer, oeverbeheer, baggeren, afvoer van maaisel en eventuele toekomstige herinrichting.
- **Waterkeringen**
Voor de veiligheid zijn waterkeringen van groot belang. Soms is er sprake van medegebruik, denk aan dijkwoningen, wegen, fietspaden, kabels en leidingen en begrazing.
- **Waterloket en watervergunning**
De gedachte van het waterloket is dat burgers en bedrijven niet heen en weer worden gestuurd tussen verschillende instanties, maar goed antwoord krijgen op al hun vragen over water en bij dit loket terecht kunnen voor een vergunning.
- **Onkruid en plaagdieren bestrijding**
Residuen van bestrijdingsmiddelen vormen een risico voor de kwaliteit van oppervlaktewater, grondwater en drinkwater. Terughoudend gebruik is gewenst.

Het lonkend perspectief

De afvalwaterketen in Nederland staat er goed voor. Gemeenten hebben er voor gezorgd dat vrijwel alle afvalwaterlozingen zijn aangesloten op de riolering en de waterschappen zuiveren het ingezamelde stedelijk afvalwater op de rioolwaterzuiveringsinstallaties. Maar de afvalwaterketen staat op een keerpunt. Het sluiten van kringlopen impliceert dat we afvalwater niet meer beschouwen als afval, maar waarderen als bron voor grondstoffen, energie en zoet water. Onze kennis van water en afvalwater kunnen we benutten om nieuwe problemen te signaleren en tijdig aan te pakken. Denk bijvoorbeeld aan medicijnresten, hormoonverstorende stoffen en nanodeeltjes in water. Hoe gaan we hier mee om? Welke waarde hechten we als maatschappij aan een schoon milieu? Tegelijk worden burgers en klanten kritischer en steeds beter geïnformeerd; zij willen waar voor hun geld. En zeker in deze tijden van economisch zwaar weer zullen ook wij onze taken zo doelmatig mogelijk moeten uitvoeren. Betekent dit nog wel dat wij kunnen werken vanuit onze grondhouding "u vervuult en wij halen het eruit"? En hoe gaan we om met de toekomstige investeringen en vervangingen die ons te wachten staan? Er wacht ons kortom een lonkend perspectief, op voorwaarde dat we keuzes maken en stappen zetten.

Waterschap Groot Salland heeft de ambitie voortdurend te zoeken naar het 'maatschappelijk optimum'. Niet kijken wat maatregelen het waterschap opleveren, maar naar het voordeel voor de maatschappij. Dat heeft in de samenwerking met vooral gemeenten geleid tot meer doelmatigheid.

Met gemeenten treedt het waterschap op 'als waren we één organisatie'. De operationele acties breiden we via het RIVUS uit met strategische besluiten, waarbij ook op bestuurlijk niveau steeds intensiever wordt samengewerkt.

Met name door samenwerking tussen de gemeenten onderling en het waterschap zal worden getracht de besparing te halen op gebied van beheer, energiebesparing, sturing in de riolering, kennismanagement en een efficiëntere organisatie binnen de afvalwaterketen.

4.9 – Samenwerking in de Regio

Een bijzondere rol wordt vervuld door het samenwerkingsverband Rivus. Dit is een netwerkorganisatie waarin medewerkers van de gemeenten en het waterschap kennis en ervaring delen op gebied van riolering en waterbeheer. Met enige regelmaat worden bijeenkomsten georganiseerd waar ervaring rond een bepaald onderwerp worden gedeeld. Daarnaast wordt gezocht naar oplossingen voor problemen waar meerdere partners tegenaan lopen. Het lijkt een goede vorm om professionaliteit, weerbaarheid en doelmatigheid te versterken bij gemeenten zonder het rioleringsbeheer te hoeven opschalen, waarmee de belangrijke connectie met de openbare ruimte mogelijk zou worden verzwakt. Op deze wijze wordt naar verwachting optimaal invulling gegeven aan het bestuursakkoord water.

De status van en de opdracht voor Rivus zijn bekrachtigd door een bestuurlijk ambitie akkoord.

5 miljoen minder meer

Samenwerking binnen de afvalwaterketen.

Om na te gaan wat het bestuursakkoord water dit betekent voor deze regio is een regionale feitenonderzoek uitgevoerd, waarin een bedrag van €5 miljoen wordt genoemd. Om dit te bereiken is RIVUS in het leven geroepen door het waterschap en haar inliggende gemeenten. In 2013 hebben de deelnemende partijen van RIVUS een ambitieverklaring ondertekend over de wijze waarop zij de besparing van €5 miljoen willen gaan halen.

Met name door samenwerking tussen de gemeenten onderling en het waterschap zal worden getracht de besparing te halen op gebied van beheer, energiebesparing, sturing in de riolering, kennismanagement en een efficiëntere organisatie binnen de afvalwaterketen.

De directe winst bij samenwerking is het vergroten van het "kenniskapitaal". Door kennisdeling in ideeën en ervaringen worden betere maatregelen bedacht met als kwaliteitsverbetering en/of kostenbesparing tot gevolg. Ook door elkaar aan te vullen en te inspireren ontstaat er een synergie, maar ook werkbesparing.

4.10 – Leren vanuit de landelijke benchmark

Stichting RIONED heeft in 2013 een grootschalige benchmark uitgevoerd. Bijna alle gemeenten hebben meegedaan. De resultaten geven een indruk hoe een gemeente omgaat met de rioleringszorg. De indruk is slechts globaal omdat resultaten worden uitgedrukt in verzamelbegrippen en soms alleen gelden voor het meetjaar 2013. Desalniettemin is het een nuttige meting en zijn voor sommige gemeenten enkele opvallende uitkomsten te noteren die om een verantwoording vragen of een koerswijziging.

De resultaten van de rapportage van de benchmark voor gemeente Staphorst sluiten aan bij de bevindingen in dit GRP. In veel opzichten toont de gemeente een gemiddelde situatie. De rioolheffing ligt wat hoger dan gemiddeld. Oorzaken is vooral de vrij veel meters riolering en drukriolering per huishouden. Dit wordt veroorzaakt door de stedenbouwkundige opbouw van de dorpen en is daarmee een vaststaand gegeven.

4.11 – Riolering en calamiteiten

Riolering kan een onverwachte rol spelen bij calamiteiten. Wereldwijd zijn afgelopen jaren ondermeer de volgende zaken opgetreden:

- ontploffingen in het riool na inloop van brandstof,
- ontruiming van woningen na verspreiding van giftige stoffen,
- stopzetting van drinkwaterwinning na lozing van bluswater.

Het GRP is niet het juiste middel om dit uit te werken. Dit hoort thuis bij de algemene bestrijding van incidenten en calamiteiten, met een centrale rol voor de Brandweer. Elke gemeente beschikt daartoe over een model met stappen voor opschaling en organisatie.

- Van belang is dat men bij het oefenen aandacht schenkt aan het verspreidingsgevaar via riolering.
- Verder is essentieel dat de calamiteitenorganisatie snel kan beschikken over juiste informatie van de riolering. Dit is medio 2015 redelijk op orde.

4.12 – Gevolgen voor het milieu

Artikel 4.22 van de Wet milieubeheer draagt op om de gevolgen voor het milieu in het GRP aan te geven.

In het algemeen is de riolering een zegen voor het leefmilieu omdat afvalwater uit de leefomgeving van mensen wordt verwijderd. Maar daarnaast zijn er gevolgen voor het milieu in bredere zin van het woord. Het gaat dan om het begrip duurzaamheid:

- Riolering bestaat uit componenten die materiaalverbruik met zich mee brengen. De productie, het vervoer en de verwerking brengen gevolgen voor het milieu met zich mee. Er is geen landelijke indicatie dat dit een serieus probleem vormt.
- Het inzamelen en transporteren van het stedelijk afvalwater gaat gepaard met energieverbruik. Dit energieverbruik is overigens zeer klein vergeleken met ander energieverbruik in en om de woning.
- De wetgever had bij het formuleren van de wetstekst met name de riooloverstorten op het oog.
 - In paragraaf 3.7 wordt meer info gegeven over riooloverstorten.
 - Voor gedetailleerde gegevens van de overstorten wordt verwezen naar de eerder genoemde documenten die behoren bij dit GRP en dan met name de basisrioleringsplannen.

4.13 – Van cyclische vervanging naar risico gestuurd beheer

Bewuste omgang met veroudering en risico's leidt tot een nieuwe kijk op rioolvervanging.

In de jaren '80 van de vorige eeuw ontstond het besef dat verouderde riolen kunnen leiden tot gaten in het wegdek en tot disfunctioneren van de riolering. Er kwam meer aandacht voor beheer en onderhoud van de riolering. De rioolheffing (toen nog rioolrecht) moest omhoog om de benodigde middelen te vergaren. Door verhoging van de heffing kwam ook geld

beschikbaar om verouderde riolen te kunnen vervangen door nieuwe. Als alle bestaande riolen binnen circa 60 jaar vervangen worden, dan leidt dit tot een hoge rioolheffing. De vraag is of vervanging altijd nodig is. Zie eventueel de kaders voor nadere informatie. Voor de planperiode van dit GRP wordt daarom een nieuwe koers ingezet. De essentie hiervan is dat er bewust meer risico wordt genomen met het langer doorgaan met oude riolen.

Rioolreparatie als maatwerk om de levensduur te verlengen

Een verouderend riool is meestal niet opeens aan vervanging toe. Vaak is het een proces van langzamerhand slechter worden. Er valt eens een klein gat in de weg boven de plek waar de riolering lekt op een vergane voegverbinding. Het riool hoeft dan niet direct vervangen te worden, maar kan op die ene plek worden gerepareerd. In bijvoorbeeld winkelstraten of ontsluitingswegen wil je niet dat het riool met enige regelmaat moet worden gerepareerd. Daar kies je bij twijfel al snel voor vervanging of relining. In rustige buurtstraten is het echter een acceptabele methode om door het toepassen van reparaties de levensduur van de riolering flink te verlengen en zodoende de totale kosten voor de gemeenschap te beperken. In de komende 20 jaar verkeren naar verwachting behoorlijk veel riolen in Nederland in deze situatie. Het is niet mogelijk deze reparaties vooraf in detail aan te geven, laat staan te programmeren. Het vraagt een alerte houding van de rioolbeheerder, inclusief beschikbaarheid van middelen en menskracht om snel tot actie over te gaan om zodoende overlast te beperken. Op deze manier kan veel geld worden bespaard ten opzichte van een beleid waarin je bij twijfel altijd voor vervanging kiest. Maar onder drukke wegen en in winkelcentra en bij riolen met een groot achterliggend gebied wil je niet teveel risico lopen en kies je sneller voor vervanging dan dat je dikwijls stukjes moet repareren.

Oudste niet altijd de slechtste

Diverse steden in Nederland kennen gemetselde riolen van circa 100 jaar oud die nog goed functioneren. Daarentegen kennen riolen uit de tijd van de wederopbouw na de 2de wereldoorlog veelal matige verbindingen op de voegen waardoor zandinloop optreedt en het wegdek kan verzakken. Dergelijke riolen gaan veelal niet langer mee dan 50 jaar. Riolering in slappe bodems kampt met het probleem van extreme zetting. Dit leidt tot verbindingen die afbreken en tot stagnerende afvoer en rottend water, hetgeen de levensduur verkort tot enkele tientallen jaren.

Verouderd riool relinen of vervangen?

Riolering heeft een eindige levensduur. Na verloop van tijd kunnen bijvoorbeeld zettingen optreden of lekkende voegen of aantasting van beton. Een belangrijke indicator is de leeftijd, maar soms zijn relatief jonge riolen toch snel versleten, bijvoorbeeld door slechte aanleg of door aantasting ten gevolge van lozingen vanuit de drukriolering. De toestand van de riolering wordt daarom periodiek geïnspecteerd met behulp van speciale rijdende camera's. Er volgt een nauwkeurige beoordeling en rapportage. De rioolbeheerder kan aan de hand daarvan maatregelen formuleren. Soms kan worden volstaan met onderhoud en reparaties. In andere gevallen is het riool zodanig verouderd dat relinen of vervangen aan de orde is. Bij relining wordt binnenin de oude riolering een nieuwe kunststof voorziening aangebracht. Bij vervanging wordt de straat opgebroken en worden nieuwe buizen, putten en aansluitleidingen aangelegd. Rioolvervanging is daardoor een zeer ingrijpende maatregel. Dikwijls wordt tegelijk de wegconstructie verbeterd, het wegdek vernieuwd en de openbare ruimte opnieuw ingericht. Rioolvervanging vraagt daarom een goede voorbereiding en afstemming met andere vakgebieden. Relinen is minder ingrijpend en is meestal aanzienlijk goedkoper. Relinen biedt echter niet altijd een goede oplossing, zoals bij verzakte riolering. In Nederland wordt in diverse gemeenten de koerswijziging ingezet om niet langer vanzelfsprekend uit te gaan van vervanging van verouderde riolen, maar fors in te zetten op relinen als moderne doelmatige techniek om verouderde riolen een nieuw leven te geven. Een nadere afweging tussen relining en vervangen wordt te zijner tijd per project gemaakt op basis van dan uit te voeren inspecties en op basis van de plannen die er al of niet zijn om de weg te reconstrueren en de openbare ruimte opnieuw in te richten.

Voor de nieuwe planperiode wordt de toestand van de objecten in de gaten gehouden en is budget gereserveerd om de kwaliteit op peil te houden. Nieuw is dat daarbij wordt uitgegaan

van risico-gestuurd beheer. Binnen het samenwerkingsverband RIVUS is een methode ontwikkeld om te kunnen inschatten hoelang een vrijerval riool naar verwachting nog meegaat. Een riool wordt niet vanzelfsprekend vervangen als hij 60 jaar oud is, zoals tot nog toe werd aangenomen. Op basis van gedetailleerde inspecties en door het uitvoeren van reparaties en de inzet van moderne renovatietechnieken, kan een riool dikwijls veel langer meegaan. Bovendien wordt bij riolen in een woonstraat meer veroudering geaccepteerd dan bij riolen onder hoofdwegen of met een groot achterliggend gebied. Hierdoor is minder budget benodigd voor rioolvervanging en hoeft de rioolheffing minder te stijgen dan eerder werd berekend. Keerzijde van dit nieuwe beleid is dat in woonstraten op termijn vaker dan voorheen reparaties nodig zijn die tot enig ongemak kunnen leiden.

Hoofdstuk 5 – Projecten in de planperiode

Dit hoofdstuk kijkt vooruit naar de maatregelen en projecten voor de planperiode. Het geeft de lezer een beeld wat verwacht mag worden aan activiteiten in de komende jaren. De maatregelen zijn gebaseerd op de voorgaande hoofdstukken. Om de beoogde situatie te bereiken en of te behouden is het noodzakelijk maatregelen te treffen. De maatregelen zijn in te delen in vier groepen:

1. **Onderzoek en planvorming:** inventarisaties, plannen, studies of evaluaties om nader te onderzoeken of getroffen maatregelen effectief zijn en/of welke maatregelen nog doelmatiger zijn;
2. **Beheer en onderhoud:** maatregelen om adequaat en doelmatig beheer & onderhoud te realiseren van bestaande objecten;
3. **Renovatie / vervanging:** maatregelen om bestaande objecten die niet meer voldoen aan gestelde doelen en eisen te renoveren of te vervangen;
4. **Verbeteringsmaatregelen:** maatregelen om de toestand van het (afval)watersysteem te optimaliseren;

De maatregelen uit de vier genoemde groepen worden hierna kort beschreven.

5.1 – Maatregelen voor onderzoek en planvorming

Onderzoek en planvorming zijn nodig om goed zicht te houden op de ontwikkeling van het rioelstelsel. Het helpt om de goede koers te houden op alle aspecten van de rioleringszorg. Bijgaand overzicht toont de geplande maatregelen. Het is goed denkbaar dat tijdens de looptijd van dit GRP nog enkele maatregelen worden toegevoegd vanuit actuele ontwikkelingen. Over de planperiode is gemiddeld € 55.000,- per jaar nodig voor onderzoek en planvorming.

Geplande maatregelen voor onderzoek en planvorming.					
Onderwerp	Planjaar				
	2016	2017	2018	2019	2020
Actualiseren rioolbeheersysteem GBI/SAM					
Actualiseren GRP					
Actualiseren BRP	SH		YH		
Actualiseren rioolbeheerplan					
Actualiseren meetplan (incl. B&O)					
Actualiseren waterakkoord					
Jaarprogramma's					
Studie waterkwaliteitsspoor					
Onderzoek naar bestaande aquaflow					
Van VGS naar GS					
Actuele kwesties die aandacht vragen					
Hemelwaterlozingen op drukriool					
Biologisch bedrijfswaterlozing					
WOLK en Hittestresskaart					

5.2 – Maatregelen voor beheer en onderhoud

Het beheer en onderhoud van de verschillende rioleringsobjecten staat globaal omschreven in hoofdstuk 3 van dit GRP. In het rioolbeheerplan staat het meer in detail omschreven.

5.3 – Maatregelen voor renovatie en vervanging

Riolering heeft geen oneindige levensduur. Om kwalitatieve redenen moeten onderdelen van de riolering (putten, buizen, gemalen, persleidingen, e.d.) na verloop van tijd vervangen of gerenoveerd worden. Vervanging of renovatie vindt plaats op basis van onderzoek en toetsing aan richtlijnen, zoals globaal omschreven in de hoofdstukken 3 en 4 van dit GRP. Voor de planperiode leidt het tot de projecten zoals aangegeven in bijgaand overzicht.

Geplande maatregelen voor renovatie en vervanging.						
Onderwerp	Planjaar					Kosten
	2016	2017	2018	2019	2020	
Rioolgemaal Baarge 6 en Beukenlaan						€ 150.000
Rioolgemaal Koedrift en Wijngaardestraat						€ 150.000
Rioolvervanging Meestersweg						€ 114.000
Vervanging pompen opvoergemalen						€ 50.000
Rioolvervanging Staphorst NO fase 1						€ 528.000
Rioolvervanging Staphorst NO fase 2						€ 740.000
Afkoppelen/herstraten Oosterparallelweg						€ 144.000
Rioolvervanging Staphorst NO fase 3						€ 675.000
Situaties die nopen tot maatregelen						P.M.

5.4 – Verbeteringsmaatregelen

Voor het beter functioneren en beheren van het (afval)watersysteem is een aantal verbeteringsmaatregelen opgenomen. De maatregelen vinden hun basis in het BRP of andere uitgevoerde studies. Het gaat om de volgende maatregelen:

Geplande verbeteringsmaatregelen.						
Onderwerp	Planjaar					Kosten
	2016	2017	2018	2019	2020	
Aanleg drukriolering ikv opheffing IBA's						€ 250.000
Stuwning bij drempelbreedtes Rouveen						€ 25.000
BBL functioneel aanpassen						€ 50.000
Instroom buitenwater BBB Hoogeweg						€ 20.000
Van VGS naar GS						€ 50.000
Meekoppelkansen						P.M.

Hoofdstuk 6 – Uitgaven voor het rioleringsbeheer

Rioleringsbeheer kost geld. In dit hoofdstuk wordt toegelicht om welke uitgaven het gaat.

6.1 – Kostentoerekening van gemengde activiteiten

Activiteiten die worden uitgevoerd ten behoeve van het rioleringsbeheer mogen worden toegerekend aan het rioleringsbeheer. Zij worden bekostigd vanuit de middelen die worden binnengehaald met de rioolbelasting.

In het “model kostenonderbouwing rioolheffing van de VNG” wordt als toets de checkvraag geformuleerd: “Worden de activiteiten verricht ter nakoming van de zorgplichten voor afvalhemel- en grondwater?”. Dit is de wezenlijke vraag op grond waarvan iets kan worden toegerekend aan de rioolheffing of niet. Vervolgens wordt een standaardoverzicht gepresenteerd. De bedoeling is dat deze spoort met de begroting, zie bijgaand kader.

Relatie tussen het GRP en de begrotingscyclus

In het GRP wordt de beleidsmatige onderbouwing van de uitgaven geschetst. Daarbij wordt meerdere jaren vooruit gekeken om te zorgen dat de rioolbelasting ook op lange termijn op het juiste niveau zit om alle noodzakelijke activiteiten te kunnen uitvoeren om het rioolstelsel en aanverwante zaken duurzaam in stand te houden. Daarnaast is er een jaarlijkse cyclus van begroting, feitelijke uitgaven en de verantwoording daarvan in de jaarrekening. Het is de bedoeling van het GRP dat deze sturend is voor de jaarlijkse gang van zaken en daaraan een beleidsmatige basis geeft. In de praktijk kunnen natuurlijk ontwikkelingen optreden waardoor een jaar in werkelijkheid afwijkt van de raming en het beleid. Dit dient jaarlijks te worden verantwoord in de jaarrekening. In het volgende GRP wordt hierop teruggekomen met de vraag of aanpassing in het beleid nodig is. Vervolgens geeft het nieuwe GRP een nieuwe planning voor de lange termijn waarin de afwijkingen uit de voorgaande jaren zijn opgenomen en waarin nieuwe inzichten worden betrokken. Op deze wijze zijn de jaarlijkse cyclus van begroting en jaarrekening en het langjarige GRP ondersteunend aan elkaar. Voor het opvangen van mee- en tegenvallers is de reserve riolering bedoeld.

Sommige activiteiten worden enkel uitgevoerd ten behoeve van het rioleringsbeheer en worden daaraan geheel toegerekend, bijvoorbeeld het inspecteren en reinigen van de riolering. Daarnaast zijn er gezamenlijke en gemengde activiteiten, zie bijgaande kaders. Voor deze activiteiten wordt in de begroting aangegeven welk gedeelte van de kosten ten laste van de rioolheffing wordt gebracht, op basis van het beleid uit het GRP.

Gezamenlijke activiteiten

Onder gezamenlijke activiteiten wordt bijvoorbeeld de herinrichting van een bestaande wijk verstaan. Dit leidt tot meerdere activiteiten zoals rioolvervanging en herinrichting van de openbare ruimte. Er wordt bij een dergelijk integraal project economisch voordeel behaald doordat werk met werk wordt gemaakt. Anderzijds ontstaat soms enige kapitaalvernietiging als de riolering iets eerder wordt vervangen dan strikt noodzakelijk. Het maatschappelijk voordeel van een integrale aanpak is vaak van doorslaggevend belang. Het is zaak om binnen de begroting van het integrale project aan te geven welke deel van de totale kosten redelijkerwijs ten laste van de rioolheffing worden gebracht.

Gemengde activiteiten

Gemengde activiteiten dienen meerdere doelen. Bijvoorbeeld straatreiniging. Dat wordt hoofdzakelijk gedaan voor het schoonhouden van de openbare ruimte. Maar het dient ook de riolering omdat de kolken dan minder vaak hoeven te worden gereinigd. Van zo'n gemengde activiteit kan een gedeelte van de kosten worden toegerekend aan de rioolheffing. Het percentage van kostentoerekening is enigszins arbitrair en dient naar redelijkheid te worden gekozen met een onderbouwing in het GRP.

Onderstaand worden enkele gemengde activiteiten besproken:

- **Straatreiniging.**
Straatreiniging dient in eerste plaats het beheer van de openbare ruimte. In tweede instantie treedt een besparing op bij het reinigen van de kolken. Een percentage van circa 25% doet recht aan de optredende voordelen bij het kolken reinigen.
- **Bermenbeheer.**
Bermen in het buitengebied horen niet of nauwelijks bij de zorgplichten uit de Wet gemeentelijke watertaken. Ze horen eerder bij wegbeheer of bij het waterschap.
Bermbeheer binnen de bebouwde kom kan een belangrijke bijdrage aan afvoer van hemelwater op een duurzame wijze. Door verlaagde bermstroeken stroom het niet in de riolering maar krijgt het de kans in bermstroeken en groenstroeken te infiltreren. Het frezen van bermstroeken in de bebouwde kom wordt daarom toegerekend aan de rioleringszorg.
- **Slootonderhoud.**
Slootonderhoud in het buitengebied horen niet of nauwelijks bij de zorgplichten uit de Wet gemeentelijke watertaken. Ze horen eerder bij het waterschap of gemeentelijk waterbeheer.
Sloten binnen de bebouwde kom kan een belangrijke bijdrage aan afvoer van hemelwater op een duurzame wijze. Het onderhoud van sloten in de bebouwde kom wordt daarom toegerekend aan de rioleringszorg.
- **Onderhoud WADI's.**
Een WADI is in essentie een voorziening voor de hemelwaterzorgplicht van een gemeente. In de praktijk zien bewoners een WADI vaak als een groenvoorziening of een speelplek. Die functies heeft een WADI vaak ook. Het lijkt redelijk het beheer voor 60% toe te rekenen aan de rioolheffing.
- **Groene berging**
Een groene berging is een extra opvang van bezonken afvalwater vanuit een BergBezinkBassin (BBB). Dit overstortwater wordt nu niet direct geloosd op, meestal kwetsbaar, oppervlaktewater. Zo'n berging dient dus de rioleringszorg en wordt daarbij voor 100% doorgerekend aan de rioolheffing.
- **Gegevensbeheer.**
Het beheren en op orde houden van alle gegevens in het rioolbeheerprogramma loopt in de praktijk soms parallel met de gegevens van het wegbeheer. In Staphorst is de gegevensbeheerder voor een deel bezig met de riolering. Toerekening van deze deeltaak aan de riolering lijkt daarom logisch.
- **Extra onderhoud rondom kasten en putten.**
Kasten voor de aansturing van gemalen en putten van gemalen en overstorten dienen goed toegankelijk te zijn. Dit vraagt om meer onderhoud van het omliggende groen dan normaal. Deze kosten worden toegerekend aan de rioleringszorg.

Een activiteit als onkruidbestrijding wordt niet uitgevoerd ten behoeve van de rioleringszorg en kan er dus niet aan worden toegerekend.

6.2 – Overzicht van de exploitatiekosten per jaar

Het dagelijks beheer en onderhoud van de riolering is van essentieel belang om het systeem goed te laten functioneren. Bijgaande tabel geeft een overzicht van de hiermee gepaard gaande jaarlijkse kosten, prijspeil 2015.

Onderdeel	Beschrijving	2016
GRP algemeen	Onderzoek en planvorming	€ 55.000
	vergunning verlening rioolaansluitrecht	€ 5.500
	Controle handhaving	€ 5.500
	Abonnement Stichting Rioned	€ 1.000
	Digitaal waterloket	€ 2.500
	Contributie samenwerking Afvalwaterketen	€ 5.000
Vrijverval	Aansl.kosten indiv. Riolering nieuw en bestaand	€ 25.000
	kosten datacommunicatie (dataloggers+gemalen)	€ 5.700
	Precariorechten BBB Hoogeweg	€ 55
v/d velden	Reiniging en inspectie V.V.	€ 65.000
	Onderhoud, reparaties en storingen V.V.	€ 10.000
Dusseldorp	Onderhoud en reiniging RG's	€ 21.500
Dusseldorp	Reparaties en storingen RG's	€ 4.000
	Onderhoud/Inspectie randvoorzieningen, afsluiters, kle	€ 25.000
v/d kolk	Kolkenreinigen	€ 30.000
	Aandeel gemalen waterschap R&W (IJhorst)	€ 4.000
	Levering elektriciteit	€ 30.000
	Vervangen Entec-filters	€ 1.000
	Onderhoud data-overstortloggers	€ 2.500
Drukriolering	Elektriciteit	€ 60.000
	Aansl.kosten indiv. Riolering nieuw en bestaand	€ 25.000
	Reparaties en storingen VWD + Persl.	€ 20.000
Dusseldorp	Reparaties en storingen pompunits	€ 10.000
GMB	Reparaties en storingen pompunits	€ 5.000
Dusseldorp	Onderhoud en inspectie units 1e aanleg	€ 41.000
GMB	Onderhoud en inspectie units 2e aanleg	€ 41.000
	kosten datacommunicatie	€ 2.000
	Vervanging pompen	€ 10.000
	Arbokeuring elec install 1x7 jaar (2022)	€ -
	Controle handhaving/aansluiting drukriool	€ 5.000
	Vestiging zakelijk recht	€ 500
	Verwijderen rioolslib	€ 500
	Vervangen Entec-filters	€ 2.000
Rioolheffing	Vervaardigingskosten aanslagen	€ 1.700
	Porti	€ 1.100
	Kosten dwangbevelen	€ 100
	Kosten vestiging opstalrecht	€ 2.000
Waterbeheer	Contibutie Rijn Oost	€ 2.000
	Diverse maatregelen en plannen	€ 35.000
	Abonnement Hydronet	€ 1.500
Eijkelkamp/WGS	Beheer en Onderhoud GWS-loggers	€ 2.500
	Waterkwaliteitspoor	€ 10.000
Waterhuishouding	Afvoer overstortmaaisel	€ 5.000
Diversen	Straatvegen 25%	€ 8.500
	Groenonderhoud rondom gemaalkasten	€ 7.500
	Reiniging infiltratiebestrating	€ 700
* geschat	Maaien wadi's	€ 2.500
	totaal	€ 619.155

Personeelskosten ontbreken in deze opsomming.

6.3 – Kosten voor vervanging van riolen, gemalen en overige voorzieningen

Het vervangen of relinen van verouderde riolering is één van de grootste uitgavenposten van het rioleringsbeheer. Het vooraf rammen van de kosten is daarom een belangrijke opgave voor het GRP. Deze raming is van invloed op de noodzakelijke hoogte van de rioolbelasting.

Vernieuwingswaarde van de riolering

De kosten voor de totale vervangingswaarde van de riolen in de gemeente Staphorst zijn indicatief geraamd.

De volgende uitgangspunten zijn daarbij gehanteerd:

1. Riool krijgt opnieuw dezelfde diameter en diepteligging.
2. Materiaal: beton.
3. Grondsoort: zand, leem, en veen.
4. Wegdek vernieuwen over de breedte van de sleuf.
5. Vrijkomende grond opnieuw gebruiken in de sleuf.
6. Aansluitleidingen vernieuwen tot aan het erfgrans.
7. Kolken vernieuwen.
8. Inclusief WRU (winst, risico en uitvoering door aannemer)
9. Inclusief VT (voorbereiding en toezicht door of namens gemeente)
10. Inclusief AK (algemene kosten bij gemeente)
11. Exclusief BTW.

In het rioolbeheersysteem GBI staat de opbouw van de vernieuwingswaarde in detail aangegeven. Als basis wordt daarbij de opzet van module D1100 van de Leidraad Riolering van RIONED gehanteerd. Op enkele onderdelen zijn aangepaste waarden aangehouden omdat de ervaring van gemeente Staphorst leidt tot lagere ramingen voor rioolvervanging dan de standaardwaarden. Van belang is bijvoorbeeld dat gemeente Staphorst nauwelijks riolering kent die is gelegen onder asfaltwegen. Het leidt tot een gemiddelde prijs van € 550 per stekkende meter rioolvervanging. Dit bedrag is inclusief putten, kolken, aansluitleidingen en toeslagfactoren, maar zonder BTW.

De totale vernieuwingswaarde van de bestaande riolering in gemeente Staphorst wordt op basis van deze uitgangspunten geraamd op circa € 80.000.000 exclusief BTW. Daarnaast nog circa € 10.000.000 voor de rioolgemalen en bijzondere voorzieningen. Deze getallen vormen een illustratie van de hoge kosten die horen bij de riolering.

6.4 – Kosten voor verbeteringsmaatregelen

De riolen hoeven niet altijd vervangen te worden, door middel van relining kan de levensduur ook verlengt worden. De uitgangspunten hiervoor worden nader weer gegeven in het Rioolbeheerplan (RBP)

Hoofdstuk 7 – Vermogensbeheer

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het vermogensbeheer dat de gemeente voert om de rioolheffing niet te sterk te laten schommelen.

7.1 – Noodzaak en vormgeving van een demper voor de heffing

Het berekenen van de benodigde rioolheffing is in essentie het in balans brengen van de inkomsten en uitgaven. Tussen beide staat een demper ofwel tariefs-egalisatie.

De bedoeling van de egalisatie is dat de heffing niet van jaar tot jaar varieert afhankelijk van de projecten van dat jaar en van eventuele mee- of tegenvallers.

Grofweg kan de demper bestaan uit:

- Het activeren en meerjarig afschrijven van de investering.
- Het vooraf sparen in een voorziening.
- Het ideaalcomplex of versneld afboeken.

In bijgaand kader worden deze drie vormen nader toegelicht. Bij de onderlinge verschillen springen enkele kwesties in het oog. Keuzes op deze punten zijn essentieel:

1. De eerste kwestie gaat over de vraag welke generatie moet betalen voor een vervangingsinvestering.
 - a. De eerste mogelijkheid is dat het vernieuwde riool wordt betaald door de toekomstige generaties omdat die er het profijt van hebben.
 - b. De tweede mogelijkheid staat hiertegenover en zegt dat de middelen vooraf gespaard moeten zijn door de oudere generatie. Het geld ligt klaar zodat er geen leningen nodig zijn.
 - c. De derde mogelijkheid is om hier tussenin te gaan zitten. De gedachte is dat er elk jaar enkele vervangingen nodig zijn en dat de huidige generatie zorgt dat dit gebeurt en dat de benodigde middelen nu worden vergaard met de rioolheffing.
2. De tweede kwestie is de verwachte schommeling in de uitgaven voor vervangingen en renovaties in de komende decennia.
 - a. Als de investeringen sterk geconcentreerd in de tijd worden verwacht, dan is meer dempende werking vereist.
 - b. Als daarentegen wordt verwacht dat de investeringen enigszins verspreid over de tijd optreden, dan is minder dempende werking vereist.
3. De derde kwestie is de rente. De kernvraag voor deze kwestie is of het redelijk en wenselijk is dat de hoogte van de rioolheffing over enkele decennia voor een belangrijk deel bestaat uit rente, die wordt betaald vanwege langjarige afschrijving. De rioolheffing wordt hierdoor op termijn aanmerkelijk hoger, maar daar staat tegenover dat het concern voordeel heeft van de rente.
 - a. De eerste optie is: ja, de rioolheffing mag op termijn veel rentelasten bevatten.
 - b. De tweede optie is: nee, dat is niet de bedoeling.

Voor elke gemeente is het een wezenlijke keuze op welke wijze je omgaat met het vermogensbeheer. Het is een keuze voor lange termijn die je niet telkens moet wijzigen.

Egalisatie van de hoogte van de rioolheffing:

Ten eerste is het mogelijk investeringen langjarig af te schrijven

- a) Investerings in de riolering voor verbeteringsmaatregelen en rioolvervanging moeten volgens de regels van de BBV worden geactiveerd en langjarig afgeschreven. Afschrijven is op methodische wijze, afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur, ten laste van de exploitatie brengen van kapitaalgoederen.
- b) Dit is vergelijkbaar met het aangaan van een lening bij een bank of de eigen organisatie. De demper bestaat dan uit spreiding van de lasten over de toekomstige jaren.
- c) De afschrijving per jaar kan gaan met de annuïteitenmethode of met lineaire afschrijving.
- d) Een kenmerk van lenen is dat rente wordt betaald. Bij 5% rente en lineaire afschrijving over 40 jaar wordt bijvoorbeeld in totaal al ongeveer evenveel betaald aan rente als aan afschrijving.
- e) Activeren en afschrijven heeft als voordeel dat het geld niet direct beschikbaar hoeft te zijn.
- f) De kerngedachte van activeren is dat de lasten worden gedragen door de generatie die profijt heeft van de gerealiseerde werken. De riolering wordt gezien als een investering met economisch nut omdat het bijdraagt aan het genereren van middelen met de rioolheffing.
- g) Bij het bepalen van de afschrijvingstermijn kijk je naar de verwachte economische levensduur ofwel de toekomstige gebruiksduur. De afschrijvingstermijn is daarom mogelijk korter dan de verwachte technische levensduur. Soms verouderd een riool sneller of wordt een riool voortijdig vervangen vanwege hydraulische capaciteit of aanpak van de openbare ruimte.
- h) Meerjarig afschrijven voor een werk legt een soort hypotheek op de volgende generatie. Het is een maatschappelijke afweging of je dit wilt of dat je het systeem vrij van schulden wilt overdragen aan de volgende generatie.
- i) Langjarig afschrijven veronderstelt dat de maatschappij over tientallen jaren nog in staat is om de lasten op te brengen.

Ten tweede is het mogelijk te sparen

- a) Sparen kan door vorming van een voorziening, dat is een beschermd spaarpot ten behoeve van een specifiek omschreven doel. Een kanttekening bij de keuze voor een voorziening is dat je vooraf moet aangeven waarvoor de voorziening bedoeld is. Het vraagt om programmering van voorziene werken. De geraamde uitgaven in het GRP zijn een voldoende goede basis voor het opbouwen van een voorziening.
- b) Aan het saldo in de voorziening mag rente worden toegekend, mits bij de berekening van benodigde middelen is gerekend met de contante waarde methode, dus met rente en inflatie gedurende de periode dat voor een werk wordt gespaard. In het GRP wordt dit veelal gedaan.
- c) De kerngedachte van sparen is dat je zorgt eerst het geld te hebben en het dan pas uit te geven.
- d) Sparen heeft als nadeel dat nu al betaald moet worden voor een vervangingspiek die pas later gaat optreden en bovendien onzeker is.
- e) Je laat de huidige generatie betalen voor het profijt van de volgende generatie.

Ten derde is het mogelijk te werken met het ideaalcomplex of versneld afboeken

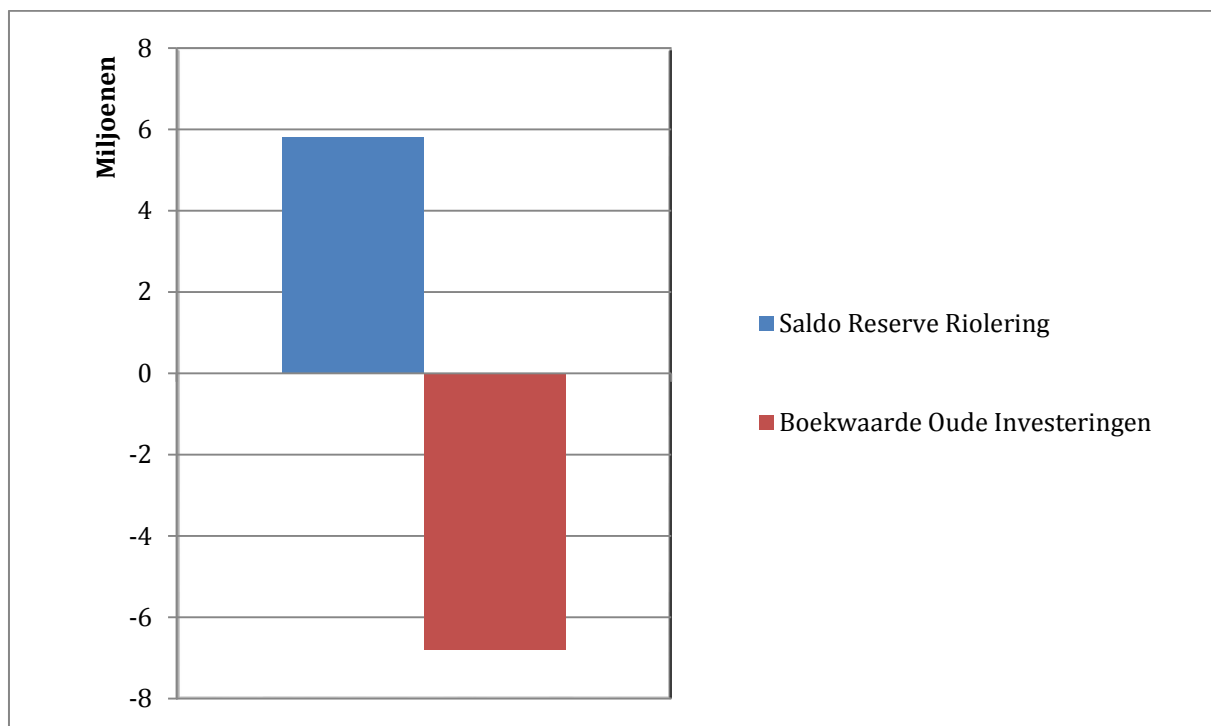
- a) Bij het ideaalcomplex wordt gestreefd naar balans tussen de inkomsten en de uitgaven in elk jaar, waarbij investeringen direct worden afgeboekt (mag alleen van spaargelden, van in het verleden, teveel ontvangen rioolheffing).
- b) Technisch is een voorziening vereist als tussenstap van de investering naar de exploitatie. Deze voorziening wordt tevens gebruikt om de kleine schommelingen uit te dempen.
- c) Het streven is om enerzijds geen rente te betalen en anderzijds niet teveel te sparen.
- d) Deze vorm is goed bruikbaar voor activiteiten met een repeterend karakter, zoals het geval is bij het vervangen of renoveren van riolen, gemalen en dergelijke.
- e) De gedachte bij het ideaalcomplex is dat elke generatie het systeem netjes in stand houdt door op te draaien voor het vervangen van versleten onderdelen.
- f) Versneld afboeken geeft dezelfde kenmerken, maar is flexibeler, met name als de investeringen enigszins wisselen in de loop der jaren (mag alleen van spaargelden, van in het verleden, teveel ontvangen rioolheffing).

7.2 – Demper in gemeente Staphorst

In gemeente Staphorst gelden de volgende uitgangspunten voor het vermogensbeleid voor de financiële middelen voor de rioleringszorg:

1. Toekomstige generaties betalen voor de vervangingsinvesteringen die nu worden uitgevoerd. Het beleid is om investeringen langjarig af te schrijven. Bij rioolvervanging gaat het om een afschrijvingstermijn van 30 jaar. Het beleid is vastgelegd in de nota afschrijvingen. Dit komt overeen met keuze 1a uit de vorige paragraaf.
2. In de financiële bijlage van dit GRP staat een investeringslijn voor de verwachte rioolvervanging. Deze toont geen vlak verloop, maar ook geen uitgesproken perioden met nauwelijks of juist heel veel vervanging. Dit komt overeen met een tussenpositie tussen de keuzes 2a en 2b uit de vorige paragraaf.
3. Het beleid binnen de gemeente is om wel rente te rekenen over geactiveerd kapitaal en om geen rente toe te kennen aan positieve saldi in de reserve riolering. De reserve is ontstaan uit eigen middelen van de gemeente en niet uit teveel ontvangen rioolrechten. Dit komt overeen met optie 3a uit de vorige paragraaf.

Bijgaande grafiek toont de stand van de reserve en de boekwaarde van de activa. Populair gezegd: het geld in de portemonnee en de restschuld van de hypotheek van oude investeringen. Het gaat om een reserve van 5,8 miljoen euro versus een boekwaarde van 6,8 miljoen euro, beide waarden per 1 januari 2015. Deze grafiek kan sterk verschillen van gemeente tot gemeente. Sommige hebben vooral schulden, andere vooral spaargeld. Belangrijk is wel om hierbij op te merken dat het totaalplaatje van een gemeente veelomvattender is dan alleen de riolering.

Hoofdstuk 8 – Vormgeving van de rioolheffing

Dit hoofdstuk beschrijft de vormgeving van de rioolheffing. Bij wie wordt de nota van de rioolheffing neergelegd en op welke wijze wordt het tarief verdeeld over de verschillende belanghebbenden.

8.1 – Wettelijke basis

Gemeenten hebben de mogelijkheid tot een heffing om de kosten voor de gemeentelijke watertaken te bestrijden. Zie bijgaand kader met de wetstekst.

Artikel 228a Gemeentewet:

1. Onder de naam rioolheffing kan een belasting worden geheven ter bestrijding van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan:
 - a. de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, alsmede de zuivering van huishoudelijk afvalwater en
 - b. de inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezamelde hemelwater, alsmede het treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.
2. Ter zake van de kosten, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a en b, kunnen twee afzonderlijke belastingen worden geheven.
3. Onder de kosten, bedoeld in het eerste lid, wordt mede verstaan de omzetbelasting die als gevolg van de Wet op het BTW-compensatiefonds recht geeft op een bijdrage uit dat fonds.

Bijgaand kader schetst enkele wetenswaardigheden rondom de rioolheffing en mogelijke varianten.

Enkele wetenswaardigheden rondom de rioolheffing

Voorheen betrof de heffing een rioolrecht, dat is een retributie, waaraan in de praktijk nadelen kleefden vanwege knellende jurisprudentie. Sinds de Wet gemeentelijke watertaken is het een belasting met ruimere mogelijkheden om de activiteiten zoals verwoord in het GRP te bekostigen vanuit de vernieuwde heffing.

De rioolheffing kan gericht zijn op de eigenaar of de gebruiker van een perceel. Beide worden veel toegepast in Nederland. Sommige heffingsmaatstaven passen beter bij eigenaar, andere juist bij gebruiker.

De wet geeft de mogelijkheid voor een gesplitste heffing, dat is een aparte heffing voor alleen het afvalwater en daarnaast een heffing voor hemel- en grondwater. De gedachte is dat de heffing dan klaar is voor een waterketenbedrijf dat zich alleen richt op afvalwater. In de praktijk is het lastig omdat oude rioolstelsels meestal van het gemengde stelseltype zijn. Daarnaast moeten bij een gesplitste heffing ook de kapitaalslasten van oude investeringen alsnog worden opgesplitst. Het oogt gekunsteld.

De rioolheffing mag niet worden gebaseerd op inkomen, winst of vermogen. Wel op het profijtbeginsel of het kostenveroorzakingsbeginsel. Verder mag de heffing worden gebruikt ter ondersteuning van beleidsdoelen, mits er geen sprake is van willekeur of onredelijkheid.

Redelijke heffingsmaatstaven zijn: een vast bedrag per perceel, bedrag naar waterverbruik, bedrag naar huishoudgrootte, bedrag naar verhard oppervlak, bedrag naar WOZ-waarde van het eigendom:

- Een vast bedrag per perceel is de eenvoudigste heffingsmaatstaf. Het past zowel bij heffing van eigenaren als gebruikers.
- Een bedrag naar waterverbruik sluit aan bij het profijtbeginsel, want wie veel gebruikt betaalt extra. Het komt ook sympathiek en eerlijk over. Het sluit echter niet aan bij de kostenveroorzaking omdat de kosten voor de riolering nauwelijks worden beïnvloed door de mate van afvalwater. Perceptiekosten zijn hoger doordat informatie van het drinkwaterbedrijf benodigd is. Het past alleen bij een gebruikersheffing.
- Een bedrag naar huishoudgrootte lijkt impliciet op waterverbruik. Daarnaast doet het recht aan het profijtbeginsel omdat iedereen persoonlijk belang heeft bij de bescherming van de volksgezondheid. Perceptiekosten zijn laag doordat het bevolkingsregister goed op orde is en bij de gemeente. Het past alleen bij een gebruikersheffing.
- Een bedrag naar verhard oppervlak. Dit sluit aan bij het kostenveroorzakingsbeginsel. De kosten van de dimensionering van de riolering worden grotendeels bepaald door de hoeveelheid hemelwater en dus door het aangesloten verhard oppervlak. Perceptiekosten hoger doordat extra gegevens benodigd zijn, bijvoorbeeld op basis van luchtfoto's. Het past vooral bij een eigenarenheffing.
- Een bedrag naar de WOZ-waarde. Dit sluit aan indirect bij zowel profijt- als kostenveroorzakingsbeginsel. De eerste gedachte is dat een kostbaar perceel meer waardevermeerdering heeft door de aansluiting op de riolering. De tweede gedachte is dat hogere kosten vooral worden veroorzaakt door uitgestrekt wonen vanwege extra meters riolering in de weg en door groot wonen vanwege meer verhard oppervlak. Indirect horen uitgestrekt en groot wonen meestal bij een hoge WOZ-waarde. Het past vooral bij eigenarenheffing, maar komt ook voor bij gebruikersheffing. Perceptiekosten laag.
- Combinaties van genoemde heffingsmaatstaven zijn ook toegestaan, zoals deels van eigenaren en deels van gebruikers, maar het wordt al gauw ingewikkeld en leidt dan tot hogere perceptiekosten.
- Bij alle heffingsmaatstaven anders dan een vast bedrag is het verstandig een minimum en een maximum te definiëren om disproportionaliteit te voorkomen.

Kwijtscheldingsbeleid richt zich op degenen die niet in staat zijn hun rioolheffing te betalen. Veelal gaat het om mensen met een uitkering. Dit kan worden bekostigd vanuit een sociale geldstroom bij de gemeente of vanuit de rioolheffing. Het laatste impliceert dat de anderen dan meer moeten betalen. Boekhoudkundig kan het worden genoteerd als kostenpost of als vermindering van de inkomsten. Kwijtschelding komt meer voor bij gebruikers dan bij eigenaren.

Vrijstelling van de heffing wordt soms verleend voor garageboxen, ventwagens en religieuze instellingen vanuit praktische of levensbeschouwelijke overwegingen.

8.2 – Vormgeving van de rioolheffing in gemeente Staphorst

In gemeente Staphorst is gekozen voor een rioolheffing met de volgende kenmerken:

- Het betreft een gecombineerde heffing (dus niet gesplitst) voor zowel de zorgplicht voor afvalwater als de zorgplichten voor grondwater en hemelwater.
- De heffing heeft alleen betrekking op onroerende zaken, zoals bedoeld in de Wet WOZ, of een zelfstandig gedeelte daarvan.
- De heffing is van toepassing bij zowel directe als indirecte afvoer op de riolering.
- De heffing is gericht aan de gebruiker van een perceel.
- Bij een perceel dat niet of niet in hoofdzaak als woning dient is de heffing gebaseerd op de toegevoerde of opgepompte hoeveelheid water naar een perceel:
 - De afvoer wordt in beginsel gelijkgesteld aan de gebruikte hoeveelheid leidingwater.
 - Voor opgepompt grondwater en voor water dat niet wordt afgevoerd gelden in de verordening specifieke bepalingen.
 - Voor 2016 gelden de volgende tarieven:
 - 0 tot en met 500 m³: € 229;
 - 501 tot en met 750 m³: € 305;
 - 751 tot en met 1000 m³: € 376
 - Per elke 100 m³ of gedeelte daarvan boven de 1000 m³: € 19,90
 - Voor percelen van waaruit geen afvalwater wordt geloosd, maar enkel hemelwater en/of grondwater, geldt een heffing op basis van 0,167% van de WOZ – waarde tot een maximum van € 229.
 - Voor vrijwel alle huishoudens in gemeente Staphorst en voor diverse kleine bedrijven komt de heffing neer op € 229.
- Voor een perceel dat in hoofdzaak als woning dient is het tarief € 229,-.
- Zie de verordening rioolheffing voor alle details en voor de correcte formulering.

Bovenstaande vormgeving van de rioolheffing is eind 2009 tot stand gekomen. Het leidt in de praktijk tot een stabiele opbrengst. Bezwaren zijn er niet of nauwelijks. Er is daarom geen reden de vormgeving van de rioolheffing aan te passen.

Hoofdstuk 9 – Berekening van de rioolheffing

Dit hoofdstuk geeft de doorrekening naar de benodigde rioolheffing om voldoende geld te hebben voor het beheer en de geplande projecten. De gegevens en de keuzes van de voorgaande hoofdstukken komen hier bij elkaar en leiden tot de benodigde rioolheffing.

Uitgangspunten bij de berekening van de benodigde rioolheffing

Het berekenen van de benodigde rioolheffing komt neer op het vinden van balans tussen inkomsten en uitgaven waarbij een dempende rol wordt gespeeld door de methode van vermogensbeheer. De berekening geschiedt met behulp van een speciaal daartoe opgesteld financieel rekenmodel.

De benodigde hoogte van de rioolheffing is deels onvermijdelijk en deels afhankelijk van keuzes.

Onderstaande keuzes zijn gehanteerd voor het GRP:

- Rioolheffing 100% kostendekkend.
- Boekwaarde bestaande investeringen per 1-1-2015 € 6.800.000.
- Stand van de reserve riolering per 1-1-2015 € 5.800.000.
- Exploitatiekosten conform paragraaf 7.2.
- Investeringen conform paragraaf 7.3.
- Kwijtscheldingen worden gesteld op 1,7% per jaar, ten laste van de heffing.
- Oninbaar wordt geschat op 0,45% per jaar, ten laste van de heffing.
- Perceptiekosten worden geschat op € 9.000 per jaar, ten laste van de heffing.
- Kosten voor het rioleringsbeheer vallen onder de BTW voor zover het uitgaven aan derden betreft. Deze kosten zijn te betrekken bij het BTW – compensatiefonds. De BTW component wordt meegenomen bij de berekening van de hoogte van de rioolheffing. Het bedrag van de gecompenseerde BTW wordt echter niet aangewend voor het rioleringsbeheer, maar vloeit naar de algemene middelen van de gemeente. Het kan naar believen worden aangewend, bijvoorbeeld voor wegbeheer.
- De inflatie wordt ingeschat op 2% per jaar omdat de Europese bank daar naar streeft.
- Eventueel overschot op de exploitatie bij einde boekjaar storten in de reserve riolering.
- Overschotten en tekorten op de exploitatie worden jaarlijks verrekend met deze reserve. Bij de voorbereiding van het volgende GRP wordt deze reserve geëvalueerd.
- Pompen, schakelkasten, etc. direct afschrijven vanuit de voorziening.
- Investeringen in rioolrenovaties worden geactiveerd, op basis van lineaire afschrijving over 30 jaar tegen een rekenrente van 0-1%.
- Vormgeving van de rioolheffing volgens paragraaf 8.2 met 6.900 geraamde gewogen eenheden.

De berekening is uitgevoerd met het pakket GBI van Antea Group.

De benodigde rioolheffing voor 2016 tot en met 2020 (planperiode van dit GRP) en de jaren daarna staan weergegeven in bijgaande tabel.

Jaartal	Benodigde rioolheffing	Opmerkingen
2016	€ 229	Startpunt voor dit GRP
2017	€ 230	
2018	€ 230	
2019	€ 230	
2020	€ 230	
later	€ 230	Vast te stellen in het volgende GRP

Opmerkingen bij deze waarden:

- De tabel vermeldt bedragen op prijspeil 2015.
- In de looptijd van dit GRP zullen ongetwijfeld afwijkingen optreden ten opzichte van de in dit hoofdstuk geraamde inkomsten en uitgaven. Alleen bij dramatische afwijkingen moet de rioolheffing opnieuw worden berekend. Bij kleinere afwijkingen is het beter de vastgestelde rioolheffing vast te houden en de mee- en tegenvallers op te vangen met de reserve riolering. Deze buffer is daarvoor bedoeld en meestentijds voldoende solide. Bij de voorbereiding van het volgende GRP kan de rioolheffing worden herzien. Dit geeft rust.

De uitkomst van de berekening is dat een rioolheffing van €230 per jaar in de komende jaren voldoende is om alle kosten voor de rioleringszorg te kunnen dekken.

Vergeleken met het oude GRP (2011 – 2015) treedt er minder stijging op. Destijds werd een rioolheffing van €283 berekend die dan vanaf 2016 constant zou blijven. Dit was berekend op prijspeil 2010. Door een hogere reserve als gevolg van uitgestelde maatregelen en door al voor te sorteren op het voorgestelde beleid heeft deze verhoging niet plaats hoeven vinden. Doordat nu wordt gekozen voor het nemen van meer risico's met oudere riolen, wordt aanzienlijk bespaard op de uitgaven.

In bijlage 4 is het verloop en ontwikkeling van de rioolheffing versus de reserve weergegeven.

Bijlage 1 - Aansluitverordening

gezien het voorstel van het college van 6 oktober 2015;
gelet op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b, van de Gemeentewet;

B E S L U I T:

vast te stellen de:

**DE VERORDENING OP DE HEFFING EN INVORDERING VAN EEN
RIOOLAANSLUITRECHT 2016.**

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

Voor de toepassing van deze verordening wordt:

- a. onder gemeentelijke riolering verstaan, een voorziening of combinatie van voorzieningen voor inzameling, verwerking, zuivering of transport van afvalwater, hemelwater en/of grondwater, in eigendom, beheer of in onderhoud bij de gemeente alsmede het voor de openbare dienst bestemde gemeentewater;
- b. onder eigendom verstaan, een (on)gebouwde onroerende zaak of roerende zaak of een zelfstandig gedeelte daarvan;
- c. onder aansluiting van een eigendom verstaan, het leggen door de gemeente van een buisleiding van het bestaande rioleringsstelsel, welke in beheer en onderhoud is van de gemeente, tot aan de perceelsgrens van het eigendom ten behoeve waarvan aansluiting geschiedt, ertoe dienende om ten behoeve van een eigendom een directe of indirecte lozing van het afvalwater mogelijk te maken.

Artikel 2 Belastbaar feit

Onder de naam 'eenmalig rioolaansluitrecht' wordt een recht geheven ter zake van het tot stand brengen van een aansluiting van een eigendom op de gemeentelijke riolering.

Artikel 3 Belastingplicht

Het recht wordt geheven van de aanvrager van de dienst dan wel degene ten behoeve van wie de dienst wordt verleend.

Artikel 4 Maatstaf van heffing en tarief

Het recht als bedoeld in artikel 2 bedraagt voor de aan te sluiten eigendommen € 3.877,00 per aansluiting die gemaakt moet worden voor de afvoer van het huishoudelijke- c.q. bedrijfsafvalwater van het eigendom.

Artikel 5 Wijze van heffing

De rechten worden bij wege van aanslag geheven.

Artikel 6 Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moeten de rechten van de aanslag als bedoeld in artikel 5 worden betaald in twee gelijke termijnen waarvan de eerste vervalt één maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en de tweede twee maanden later.
2. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het voorgaande lid gestelde termijnen.

Artikel 7 Vrijstelling

De eigen bijdrage-regeling (rioolaansluitrecht) is van toepassing voor de gehele gemeente Staphorst, met uitzondering van de (bouw)percelen die zijn gelegen in de gemeentelijke uitbreidingsplannen voor woningbouw en/of industrie en die worden uitgegeven door of namens het gemeentelijke grondbedrijf. (Dit gebied is aangegeven op de bijgevoegde plattegronden).

Artikel 8 Kwijtschelding

Bij de invordering van de rechten wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 9 Nadere regels door het college.

Het college kan nadere regels geven met betrekking tot de heffing en de invordering van een rioolaansluitrecht.

Artikel 10 Overdracht bevoegdheden

Het college is bevoegd tot het wijzigen van deze verordening indien de wijzigingen van zuiver redactionele aard zijn.

Artikel 11 Inwerkingtreding en citeertitel

1. De Verordening op de heffing en invordering van een rioolaansluitrecht 2015 van 4 november 2014, wordt ingetrokken met ingang van de in het vierde lid genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
3. In afwijking in zoverre van het in voorgaande leden bepaalde, blijft, indien de datum van inwerkingtreding van deze verordening ligt na de in het vierde lid genoemde datum van ingang van de heffing, de ingetrokken verordening gelden voor de in de tussenliggende periode plaatsvindende belastbare feiten voor zover ter zake daarvan de heffing van de rechten in die periode

plaatsvindt.

4. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2016.
5. Deze verordening kan worden aangehaald als de 'De verordening op de heffing en invordering van een riolaansluitrecht 2016'.

Aldus besloten in de openbare
vergadering van de raad van de
gemeente Staphorst van
10 november 2015,

, voorzitter.

, griffier.

Bijlage 2 - Aansluitbeleid

Beleidsnotitie

Aansluiten van percelen op de (druk)riolering

Hieronder volgt het beleid hoe om te gaan met riolaansluitingen binnen de bebouwde kom en in het Buitengebied op de (druk)riolering.

Binnen bebouwde kom

Algemeen

- Alle percelen, bestaand of nieuw worden aangesloten op het vrijverval of drukriolering. In bijna alle gevallen zal een perceel binnen 40 m van het openbare rioleringsstelsel liggen.
Mocht dit in incidentele gevallen voorkomen, dat een perceel buiten de 40 m ligt, dan zal het nog aangesloten worden. Bodemlozingen in bebouwd gebied zijn niet wenselijk. Op kosten van de gemeente wordt een aansluitpunt tot op de perceelsgrens gebracht.
- In geval van een verzoek om een extra riolaansluiting, boven op de aanwezige aansluiting, wordt deze door of via de gemeente aangelegd met een ontstoppingsput, welke als overnamepunt dient en worden hiervoor de werkelijke kosten in rekening gebracht.
- Bij nieuwbouw waar geen openbare regenwatervoorziening aanwezig is moet er een bergings/infiltratie-voorziening aangelegd worden ter grootte van het verhardoppervlak * 5 mm. Een overloopvoorziening, die boven de bergingsinhoud zit, kan dan aangesloten worden op het vuilwaterstelsel of open water.

Uitbreidingsplannen

- Nieuwe percelen in gemeentelijke uitbreidingsplannen (zie kaartjes op internet bij riolaansluitrecht) worden voorzien van 2 aansluitingen, één voor vuilwater (DWA) en één voor hemelwater (RWA). De kosten voor deze aansluitingen maken deel uit van de exploitatiekosten van het hele plan. Er wordt in dit geval geen riolaansluitrecht geheven maar wel de jaarlijkse rioolheffing.
Op bedrijventerrein De Esch II en III worden 3 soorten aansluitingen gemaakt, DWA, RWA-dak, RWA-bestrating (hoeveelheid aansluitingen naar grootte gebouw/terrein ed.)

Individuele aansluitingen

- In geval van een nieuwe individuele aansluiting wordt door of via de gemeente een aansluiting gemaakt op het gemeentelijk riool met een ontstoppingsput op de erfgrans welke als overnamepunt geldt. De aanvrager wordt aangeslagen voor het dan geldende riolaansluitrecht en daarna de jaarlijkse rioolheffing.

Herontwikkelingslocaties

- In geval van "grotere" herontwikkelingslocaties legt de gemeente op haar kosten de hoofdriolering (DWA en HWA) aan en neemt deze in beheer en onderhoud. Per aangesloten pand wordt hiervoor het dan geldende riolaansluitrecht geheven en daarna de jaarlijkse rioolheffing.
- In geval van kleine inbreidingen of nieuwe stegen waarbij wegen ed. geen openbaar gebied vormen, legt de gemeente op haar kosten het hoofdriool (DWA) + uitlegger aan en neemt deze in beheer en onderhoud. Per aangesloten pand wordt hiervoor het dan geldende riolaansluitrecht geheven en daarna de jaarlijkse rioolheffing.
De initiatiefnemer moet op eigen kosten een voorziening treffen voor de opvang en verwerking van hemelwater.

- In geval van kleine inbreidingen of nieuwe stegen waarbij wegen ed. onderdeel gaan uitmaken van het openbaar gebied, legt de gemeente op haar kosten de hoofdriolering (DWA en HWA) + uitlegger aan en neemt deze in beheer en eigendom. Per aangesloten pand wordt hiervoor het dan geldende rioolaansluitrecht geheven en daarna de jaarlijkse rioolheffing.

Woningsplitsing

- In geval van woningsplitsingen, waarbij één zelfstandige wooneenheid wordt opgesplitst in twee zelfstandige wooneenheden, moet elke wooneenheid een eigen rioolaansluiting hebben met een ontstoppingsput als overnamepunt. Voor de nieuw aan te sluiten wooneenheid wordt het dan geldende rioolaansluitrecht geheven en daarna de jaarlijkse rioolheffing.

Buiten de bebouwde kom (Buitengebied)

In het Buitengebied komen de volgende situaties voor:

- Als een nieuw perceel, wat moet worden aangesloten, binnen 40 m van de gemeentelijke riolering ligt moet het perceel aansluiten op de riolering. De gemeente brengt op haar kosten een aansluitpunt aan tot op de perceelsgrens. De perceelseigenaar moet het dan geldende rioolaansluitrecht betalen en wordt daarna aangeslagen voor de rioolheffing en daarna de jaarlijkse rioolheffing.
- Als een nieuw perceel, op meer dan 40 m van de gemeentelijke riolering ligt, wordt het wel aangesloten op de gemeentelijke riolering, conform afspraak in het Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP III) 2006-2010. De gemeente brengt op haar kosten een aansluitpunt aan tot op de perceelsgrens. De perceelseigenaar moet het dan geldende rioolaansluitrecht betalen en daarna de jaarlijkse rioolheffing.
- Als een bestaand gebouw op meer dan 40 m van de gemeentelijke riolering ligt, bestaat er geen aansluitplicht. Het perceel wordt dan aangemerkt als bodemlozer. De afdeling Samenleving legt dan de verplichting op om via een IBA-systeem klasse IIIA te plaatsen. De afdeling Samenleving, team Vergunningen geeft hier de benodigde classificaties en eisen aan.
- Tijdens de 2^e periode van aanleg drukriolering (2004-2005) hadden een 10-tal percelen een IBA. Het betreft percelen die binnen de 40 m en verplicht waren om aan te sluiten.
Met deze eigenaren is overeengekomen dat ze na de afschrijvingstermijn (15 jaar) alsnog moeten aansluiten op het drukrioleringssysteem.
De perceelseigenaar moet het dan geldende rioolaansluitrecht betalen en wordt daarna aangeslagen voor de rioolheffing en daarna de jaarlijkse rioolheffing.
- Gebouwen die tijdens de 2^e periode van aanleg drukriolering (2004-2005) buiten de 40 m lagen en geen medewerking verleenden tot aansluiting op de drukriolering werd de verplichting opgelegd om een IBA-systeem te plaatsen. Het IBA-systeem is een particuliere installatie en valt buiten het beheer en onderhoud van de gemeente. De gemeente (afd. Samenleving, team Vergunningen) is handhaver en bevoegd gezag in deze situaties.
- Bij nieuwbouw waar geen openbare regenwatervoorziening aanwezig is moet er een bergings/infiltratie voorziening aangelegd worden ter grootte van het verhardoppervlak * 5 mm. Een overloopvoorziening, die boven de bergingsinhoud zit, kan dan aangesloten worden op het vuilwaterstelsel of open water.

Bijlage 3 - Lijst met overstorten en hemelwateruitgangen

Lozingspunten gemeente Staphorst

peildatum 1 januari 2015

Table with columns: kern, gebied, stelsel, rwzi, bron gegevens, overstort nr. gemeente, overstort code WGS, type stelsel, overstort locatie, loost op, drempelh., drempell., rand-voorz. Rows list various water management points in Staphorst.

Bijlage 4 - Scenario ontwikkeling rioolheffing

Scenario : doorzetten huidige ambitie - ongewijzigde financieringsstrategie

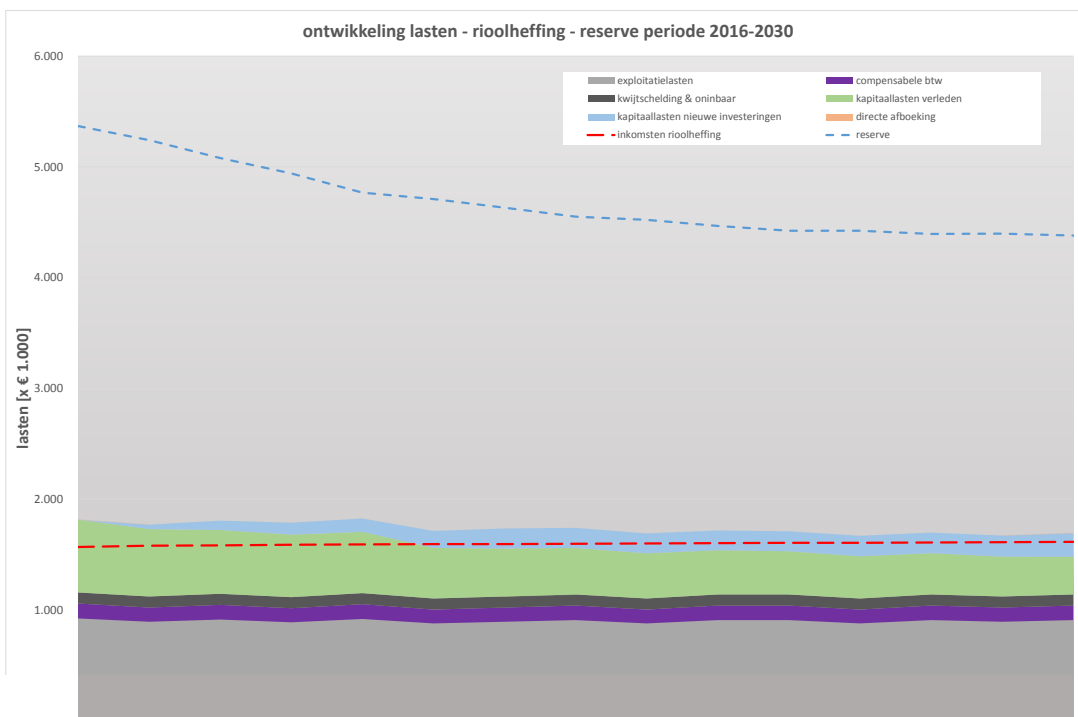
Variant 0: financieringsstrategie GRP 2011-2015 doorzetten, rioolheffing 2017 € 230,00

rekenperiode:	2016 - 2075	jaarlijkse indexatie	0,0%
investerings:	afschrijven via kapitaallasten	gemiddelde rioolheffing per heffingseenheid in 2016	€ 229,00
afschrijvingsmethode:	lineair	jaarlijkse tariefsstijging (met ingang van 2015)	0,4%
rentepercentage	1,00% (bij afschrijven)		
rente reserve (bij positieve stand):	0,00%		
rente reserve (bij negatieve stand):	0,00%	maximale stijging	€ 1,00
stand reserve 2015	€ 5.555.000	maximaal tarief	€ 230,00
stand reserve 2030	€ 4.380.166		
afboeking op kap.lasten verleden	€ - in 2016		

revisie: 05
datum: maandag 4 april 2016

kentalen	lasten						baten		benodigde dekking				voorgestelde dekking			ontwikkeling reserve				
	jaar	directe afboeking	kap.lasten invest.	expl. lasten	kwijtscheld. & oninbaar	kap.lasten verleden	subtotaal	comp. btw	extra baten	te dekken saldo	te dekken per eenheid	rioolheffing per eenheid	stijging rioolheffing	stijging rioolheffing	inkomsten rioolheffing	dekkingsgraad	startsald	mutatie	rente toevoeging	eindsald
	[x € 1.000]	[x € 1.000]	[x € 1.000]	[x € 1.000]	[x € 1.000]	[x € 1.000]	[x € 1.000]	[x € 1.000]	[x € 1.000]	[x € 1.000]	[€]	[€]	[€]	[x € 1.000]	[%]	[x € 1.000]	[x € 1.000]	[x € 1.000]	[x € 1.000]	
2016	6.856	-	-	924	100	658	1.681	135	61	1.755	255,93	229,00	-	0,0%	1.570	89%	5.555	(185)	-	5.370
2017	6.872	-	40	894	100	608	1.642	128	61	1.709	248,65	230,00	1,00	0,4%	1.581	93%	5.370	(128)	-	5.242
2018	6.888	-	84	914	100	576	1.674	132	61	1.745	253,38	230,00	-	0,0%	1.584	91%	5.242	(161)	-	5.081
2019	6.904	-	107	889	100	565	1.661	127	61	1.727	250,10	230,00	-	0,0%	1.588	92%	5.081	(139)	-	4.942
2020	6.920	-	120	919	100	553	1.692	134	61	1.765	255,02	230,00	-	0,0%	1.592	90%	4.942	(173)	-	4.769
2021	6.930	-	153	879	100	457	1.588	125	61	1.653	238,46	230,00	-	0,0%	1.594	96%	4.769	(59)	-	4.711
2022	6.940	-	181	894	100	433	1.607	128	61	1.675	241,29	230,00	-	0,0%	1.596	95%	4.711	(78)	-	4.632
2023	6.950	-	181	909	100	420	1.610	131	61	1.680	241,74	230,00	-	0,0%	1.599	95%	4.632	(82)	-	4.551
2024	6.960	-	179	879	100	408	1.566	125	61	1.630	234,19	230,00	-	0,0%	1.601	98%	4.551	(29)	-	4.521
2025	6.970	-	178	909	100	400	1.586	131	61	1.657	237,67	230,00	-	0,0%	1.603	97%	4.521	(53)	-	4.468
2026	6.980	-	180	909	100	390	1.579	131	61	1.649	236,26	230,00	-	0,0%	1.605	97%	4.468	(44)	-	4.424
2027	6.990	-	185	879	100	381	1.545	125	61	1.609	230,13	230,00	-	0,0%	1.608	100%	4.424	(1)	-	4.423
2028	7.000	-	186	909	100	373	1.567	131	61	1.638	233,94	230,00	-	0,0%	1.610	98%	4.423	(28)	-	4.396
2029	7.010	-	190	894	100	360	1.543	128	61	1.610	229,73	230,00	-	0,0%	1.612	100%	4.396	2	-	4.398
2030	7.020	-	213	909	100	341	1.562	131	61	1.632	232,48	230,00	-	0,0%	1.615	99%	4.398	(17)	-	4.380

Bijlage 5 - Overzicht van schades uit beheerpakket

Legenda

RIOLEN
OBSERVATIES
BAB5, BBA5 en BBE5 (2009-2015)

PUTTEN
Boom

Plantenbak

Kast

Rioolput

Sportvoorziening

Verkeersregelinstantie

Hek

Goot

Leiding

Mechanische leiding

Gebouw

Cultureelrijke beplanting

Gras

Haag

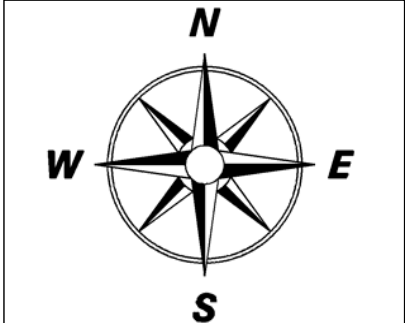
Natuurlijke beplanting

Oeverbescherming

Speelondergrond

Groenobject

Rioolvoorziening

gemeente Staphorst

Gemeente Staphorst
 Binnenweg 26
 T. (0522) 467 400
 M. gemeente@staphorst.nl

50 m

Bijlage 6 – Reactie waterschap DODelta

Het college van B&W van de gemeente
Staphorst
Postbus 2
7950 AA STAPHORST

bezoekadres Dr. Van Deenweg 186
postadres Postbus 60
8000 AB Zwolle
telefoon 088 - 233 12 00
internet wdodelta.nl
bank Nederlandse Waterschapsbank Den Haag
IBAN NL66NWAB0636756882
BIC NWABNL2G
KvK 6420 8338

datum 12 juli 2016 ons kenmerk Z/16/003674-3699 behandeld door Diderick Niehof
uw kenmerk e-mail DiderickNiehof@wdodelta.nl
onderwerp Reactie concept vGRP gemeente Staphorst 2016-2020

Geacht college,

Op 9 juni 2016 hebben wij van u het concept verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 5 Gemeente Staphorst 2016-2020 ter beoordeling ontvangen. Waterschap Drents Overijsselse Delta is van begin af aan betrokken geweest bij de totstandkoming van dit plan. Het proces waarmee dit plan tot stand is gekomen, hebben wij als positief ervaren. Aanvullend op het voorgaande willen wij de volgende zaken onder uw aandacht brengen:

1. In uw plan geeft u aan dat samenwerking met het waterschap voor u van groot belang is. Wij waarderen dit en willen hier samen met de gemeente invulling aangeven om zo verder te werken aan een doelmatige en duurzame waterketen. Het waterakkoord en de samenwerking binnen RIVUS zijn voor ons instrumenten om hier verder vorm aan te geven.
2. In de komende planperiode wilt u het functioneren van het rioolstelsel inzichtelijk maken door middel van meten en monitoren. Wij zijn blij met dit voornemen en daarmee de mogelijkheid dit binnen RIVUS gezamenlijk op te pakken. Waterschap Drents Overijsselse Delta wil inzicht krijgen in het functioneren van het oppervlaktewater en zuivering. Dit willen wij graag combineren met uw bovenstaande beleidsvoornemen. Door dit te doen streven wij ernaar om investeringen beter af te wegen en de bedrijfszekerheid te vergroten.
3. In uw plan geeft u aan dat u beter wilt inspelen op extreme omstandigheden als gevolg van klimaatsveranderingen om zo wateroverlast te voorkomen. Dit voornemen sluit aan bij de uitgangspunten t.a.v. klimaatactieve stad (KAS). Deze uitgangspunten vinden hun oorsprong uit de deltabeslissing ruimtelijke adaptatie van september 2014. KAS draagt bij aan het verminderen van de gevolgen van klimaatsveranderingen om de kwaliteit van de leefomgeving in dorpen en steden te garanderen.

Wij zijn blij met de door u ingeslagen weg waardoor een goede basis wordt gevormd om de gezamenlijke taken te realiseren. Graag willen wij onze samenwerking voortzetten.

Heeft u naar aanleiding van deze brief nog vragen of wilt u een opmerking plaatsen dan kunt u contact opnemen met Diderick Niehof, adviseur waterketen.

A handwritten signature in black ink, consisting of a vertical line on the left, a horizontal line at the bottom, and a long, sweeping curve that starts from the top of the vertical line and extends to the right.

Hoogachtend,

namens het dagelijks bestuur van
Waterschap Drents Overijsselse Delta

A. de Ridder
Hoofd afdeling Onderzoek en Advies

